מעריב
סופשבוע
כ"ח בשבט, תשמ"ז 27.2.1987

ן איתן,
וסים את אבא
רם קניוק.
כחו של אביה

סיפור השער:
צ'ארלס ברונפמן
מולטי־מיליונר
וג'נטלמן

גד יעקובי:
שטח פרטי

هكذا من الأصل

SONY-הטלוויזיה הטובה בעולם

מסך סופר טריניטרון שחור, שטוח ומרובע.

SUPER TRINITRON
שיטה מהפכנית חדשה של סוני

כל הטלוויזיות החדשות של סוני המשווקות בארץ ובעולם הן בשיטת הסופר טריניטרון, בלעדית לדגמי סוני ומציעות את כל החידושים האחרונים.

מסך שחור

מנורת המסך סופר טריניטרון מיוצרת מזכוכית שחורה מיוחדת. הקונטרסט בין הצבעים גדול יותר. השחורים יותר כהים והלבנים יותר בהירים. לכן, התמונה שמתקבלת היא באיכות צבעים מעולה - עשירה, עמוקה וחדה יותר מאשר בכל מכשיר טלוויזיה אחר. ועוד יתרון: מסך סופר טריניטרון מונע השתקפות מקורות אור על גבי המסך.

מסך שטוח ומרובע

סוני סופר טריניטרון מציעה עכשיו מסך שטוח, כדי לקבל תמונה אמיתית ומוחשית. המבנה השטוח והמרובע של המסך, מעניק תמונה ברורה וחדה במרכז ובפינות כאחד.

טלויזיה בכל גודל ולכל דרישה

לסוני יש מבחר טלויזיות, סופר טריניטרון, בכל הגדלים בעיצוב חדשני עם מיטב השכלולים האחרונים.

שיטת סופר טריניטרון

שיטה רגילה

לבחירתכם טלויזיות בגודל "27, "20, "18, "14 הכוללות בין השאר שלט רחוק, כניסת לוידיאו, הכנה לטלטקס ו/או טלטקס. אחת מהן ודאי תתאים לדרישותכם. סוני סופר-טריניטרון, אין עוד טלויזיה ברמה שלה השווה ותווכח.

מסך רגיל

ישפאר עוצמת סוני בישראל

לרשות לקוחות החברה צוות מכירות מיומן. מעבדת שרות גדולה וחדישה בתקן גבוה ביותר. טכנאים מיומנים ומנוסים שעוברים הכשרה והשתלמויות בארץ ובחו"ל. ציוד מדידה המשוכלל מסוגו בעולם. ספרית אחזקה מעודכנת. מחסן החלקים הגדול מסוגו בארץ ובו עשרות אלפי פרטים ורכיבים מתוצרת סוני נותן גיבוי למערכת התיקונים.

ישפאר - שרות ★ אמינות ★ איכות.

עד 12 תשלומים
שקלים שווים, ללא הצמדה, באמצעות ויזה, ישראכרט ודיינרס.

להשיג בחנויות חשמל ורשתות שיווק מובחרות ברחבי הארץ.
אולם תצוגה ומכירה ומרכז שרות ארצי:

ISFAR
ישפאר - עוצמת סוני בישראל.

SONY

העולם מתקדם מסוני לסוני.

מצעד הגרביים

עד 20% הנחה
על כל מבחר
הגרביים
לנשים גברים וילדים
כולל מוצרי היוקרה St Michael
Marks & Spencer

מבחר
חולצות
לגברים,
שרוול קצר
ליגת
רק 39.90 ש"ח
עד אזילת המלאי

פסטיבל מלכות היופי 87 בחסות קרליין.

25% הנחה
על כל מוצרי
קרליין

קני מוצרי קרליין מעל -.20 ש"ח והשתתפי בהגרלה בה יוגרלו:
3 סופי שבוע זוגיים במלון דניאל ו-60 חבילות שי ממוצרי קרליין

"טוטו פורים" במשביר לצרכן
מה תהיה התחפושת הפופולרית בפורים?

פרס ראשון: **טיסה לדיסני-וורלד ארה"ב** כולל מימון
פרסים נוספים: אופניים, משחקים, בובות ועוד.
כיצד תשתתף בהגרלת "טוטו פורים"?
1. קנה במשביר לצרכן מוצרי פורים בסכום העולה על 10 שקלים.
2. סמן ב-X מה תהיה התחפושת הפופולרית בפורים:

☐ טייס לביא ☐ רמבו ☐ קומנדו ☐ נינג'ה ☐ טאו-טאו ☐ רובוט

מלא פרטיך, התחם את התלוש בדוכן ושים בתיבת ההגרלות

שם: ______ טל: ______

כתובת מלאה: ______

קרנבל פורים
פורים כזה עוד לא היה!

• מבחר גדול של תחפושות – טייס לביא, רמבו, קומנדו, נינג'ה, טאו טאו, רובוטים ועוד רבות אחרות.
★ מסכות ★ פעלולים ★ אקדחים ★ פאות ★ אביזרי פורים ועוד.

הקונה במשביר לצרכן חוסך כסף, חוסך זמן!

פרסום הדשה

סופשבוע

כ"ח בשבט, תשמ"ז 27.2.1987

This Magazine Is a Supplement to Maariv International Edition

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבת: יעל תורן
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

בשער: צ'ארלס ברונפמן. כתבה בעמ' 11–14. צילום: ראובן קסטרו

קורא יקר,

צ'ארלס ברונפמן, אחד היהודים העשירים בעולם ונושא כתבת השער, לא היה בין המשתתפים במושב חבר־הנאמנים של הסוכנות היהודית שהתכנס השבוע בירושלים. ברונפמן, מולטי־מיליונר וג'נטלמן, פרש לא מכבר מהמוסד הזה, ובשיחה עם עמוס לבב אמר רק שהסתלק משם מחוסר זמן ועניין, וגם מפני שלא רצה להיות מתוסכל. עיתוי הביקורת השתומה, כמו גם עצם ביקורו של ברונפמן בארץ ופירסום ההודעה על קרן המיליונים שהקים לסיוע למפעלי תרבות וקהילה בישראל – מתקשרים עם המהומה שהתחוללה השבוע בחבר־הנאמנים. תבעו שם את ראשו של אריה דולצין, אחרי שהודה כי לא היה מעורב בשערוריית הפיצויים לארנסט יפת. בהיגיון אמריקני של יהודים עשירים לא תפסו איך בבנק מול מתקבלות החלטות כאלה מאחורי גבו של נציג בעל המניות העיקרי. ולא אתפלא אם חשבו כמה זמן עוד יפקידו את תרומותיהם בידי עסקנים שאינם אנשי עסקים.

זה רק קצה הקרחון של מרד שקט במימסד הסוכנותי, המתלחל בשקט בעת האחרונה בתוך יחידים וקהילות במערב. הם אינם כופרים בחובתם המוסרית להמשיך ולסייע בכספם לישראל ולעם־היהודי בכלל. כל רצונם הוא להינתק מהמימסד הסוכנותי כמוציא לפועל של כוונותיהם הטובות. חל פיחות באמון שהם רוחשים לו. כספם יקר מכדי שיבוזבז גם על מנגנון פקידים ושליחים מיותרים. אם מדובר במימון פעולות עליה וקליטה, חינוך ורווחה, הם רוצים לפקח אישית שהכסף ינוצל אך ורק למימוש המטרה. קהילה אמריקנית גדולה כבר הקימה בישראל מנגנון בקרה על הוצאת כספי התרומות. יהודים עשירים מזדמנים בארץ למוסד ציבורי זה או אחר, מצהירים כי סלדו משיטת המגבית, ומודיעים כי יתרמו ישירות ובמזומן לכל פרוייקט מעניין שיוצע להם.

צ'ארלס ברונפמן כבר נוהג כך, ובגדול. גם הוא עושה זאת בשקט יחסי. אפילו שנילווים אליו יחסני־ציבור ועיתונאים. אבל הנימוק שמאחורי המהפכה השקטה איננו מתובל בביקורת קולנית. אפילו שהאיש טוען שהוא מתוסכל. „לחתום סתם על צ'ק זה טפשי", הוא אומר לעמוס לבב באלגנטיות. שאיפתו להיות שותף מעורב ומבין בקהילה ובצרכיה. ברונפמן, מולטי־מיליונר בחולצה פתוחה, וג'נטלמן כבר אמרנו?

בגליון יום ב' השבוע של "מעריב" אמנם פירסמנו את הסיפור שמאחורי הסימון, אולם מהטלפונים והמכתבים שהמשכתי לקבל גם למחרת, נראה שלא כולם הבינו שמדובר בטעות. ומי שלא טילפן לשאול מה זה, אלא בלע בשקט את מה שהקפיץ אלפי קוראים אחרים – בוודאי עשה זאת כדי לא להיראות בור בעיני עצמו ואחרים. גם אלה יכולים להרגע. אין מקצוע כזה שנקרא "רשרשקה", כמיוחס לד"ר פליכס זנדמן ולצפריר קופר בשתי כתבות נפרדות שפורסמו בסופשבוע שעבר. הכוונה ל"פיסיקה" לפי מילון התעלולים של המחשב שלנו. הוקיעו טעות אנוש קטנה, שאם לא היתה צריך היה להמציא אותה – רק כדי להיווכח איזה ציבור קוראים גדול וקפדני יש לנו. סליחה ותודה לכולם.

צ. לביא

צוחק מי שצוחק ראשון

אני מוכרח להוציא אותה למסעדה. אחרת היא תבין את הכולש שלה...

מה יהיה אתך, בנז בנילך, אני כבר יזמתי שתי מלחמות־עולם!

שמעתי שהתחדש ברחת מכאן כבר פעמיים. אז איך זה שבביה היית רק פעם אחת?

ם גלי שהוא ואמר זאת, ברור לי שהעודה השליש שלו גרועה הפעם במיוחד.

את האוצר מצאתי, אבל אחרי האינפלאציה...

אין לך טיפת טקט! הוא מציע לך את מקטרת השלום ואתה אומר שאתה מעדיף „מרלבורו"...

קפיצת הדרך של שלמה בן־עמי. פרופסור צעיר. היסטוריון מבריק בעל־שם בינלאומי. לא רוצה להיות פוליטיקאי. התפשר על הדיפלומטיה. נער המעברה שלמה בן־אבו, בעוד כחודש שגריר ישראל בספרד, פסק זמן בקריירה מטיאורית. ילד הפלא, הבן המאומץ של

דון שלמה שגריר

מפלגת העבודה, ידבר בשם ממשלה שמחצית שדיה רחוקה מליבו. המומחיות שלו זה משטרים דיקטטוריים. הוא לוחם נגד חיקוי הסכנה בחצר שלנו.

מאת מיכל קפרא

הסדר שלו, הדיוק שלו, שיקול הדעת, החשיבה הצלולה המוגדרת, הגיסות הקפדני וחוסר הספונטניות – מוקרנים כבר בדקות השיחה הראשונות. אפילו הצחוקים הקטנים והנדירים מופיעים כמו חיילים ממושמעים. "ארכיטקט של הזמן", הוא מכנה את עצמו. ולפי הישגיו, יהיה מי שיאמר – ארכיטקט מבריק.

פרופסור שלמה בן־עמי, בן ארבעים ושלוש. היסטוריון בעל־שם בינלאומי. כיהן בעבר כראש בית־הספר להיסטוריה באוניברסיטת תל־אביב. את הדוקטורט עשה באוניברסיטת אוקספורד. את הפרופסורה קיבל בתל־אביב בגיל שלושים וחמש, למרות שמדעי־הרוח לא נוטים לחלק תארים כאלה לפני הופעת שערות השיבה. ועכשיו – שגריר ישראל בספרד. מועמד של שר־החוץ, ראש־הממשלה לשעבר, שמעון פרס. באפריל יגיש את כתב־האמנה בארמון המלך במדריד.

כשאני שואלת מה מריץ אותו, המבט שלו נעשה קשה. לא אוהב את השאלה. אולי מבחינתו זה העולם שנע בסלואו־מושן. ובכל זאת תשובה: "כמו בכל תחום בו קבוצת אנשים עובדת יחד – צבא, למשל, או תעשייה – אתה רוצה להיות נשפט על־ידי השווים לך. זה כמובן של דבר מה שמניע חייל לקום ולהסתער. לא הפטריוטיזם ולא אומץ הלב, אלא להיות בקו אחד, להיות שווה לאחרים. אולי באופן בסיסי זה מה שמריץ אותי בנוסף לעניין עצמו".

הכינוי "מינוי פוליטי" צורם לו. "מעולם לא הייתי פעיל במפלגת העבודה. במידה רבה נעשתה

אבחנה לא נכונה מבחינתו של שמעון פרס בהגדרת התפקיד כמינוי פוליטי. השיקול שלו היה ענייני, נסיון לאתר את המשמעות המיוחדת של התפקיד. שמעון פרס ואני לא זרים אחד לשני, אבל הקירבה היא אינטלקטואלית. רוב השיחות בינינו היו שיחות בנושאי ספרות והיסטוריה, דרכו של הסוציאליזם האירופי, שיחות בעלות אופי אינטלקטואלי צרוף. זה עוול לראות את המינוי באור אחר".

ברשימת המערך לכנסת ה־11 הוצע לבן־עמי להיכלל במקום ריאלי. גם שולמית אלוני הציעה לפרופסור מקום שני בר"צ. שני שטיחים סללו לו שביל בטוח לכנסת. בן־עמי סרב. על שולמית אלוני הוא אומר: "אני אוהב אותה אהבת־נפש. היה צריך להמציא אותה לולא היתה קיימת. אמרתי לה במפורש שזה לא שייך לר"צ או למערך, אני פשוט לא רוצה להיות חבר־כנסת. לא היה לי בזה עניין. אני רואה עצמי בראש ובראשונה פרופסור־היסטוריון באוניברסיטה שמעורב כמה שנעשה". ובשיחה אישית עם שמעון פרס, איתו הוא מצוי ביחסי ידידות, אמר: "בעבורי, להיות חבר־כנסת זה לא להסב מקצוע, זה להסב אישיות, ואת זה איני יכול לעשות. הוא הבין אותי".

אבל שמעון פרס, מתברר, לא הרים ידיים. לא מזמן נשאל פרס, בראיון ל"מעריב", מי העתודה הצעירה של מפלגת העבודה. שמו של פרופסור שלמה בן־עמי היה ברשימה.

נוז

".זו זכותו של שמעון פרס".

בן־עמי על אריק שרון

"אני חושב שאריאל שרון הוא דוגמה של גנרל ספרדי או פורטוגלי או אולי דרום־אמריקני. תפיסת העולם שלהם אומרת שבצבא אין אינטרסים, ושהכל נעשה בו למען המולדת. הפוליטיקה, לעומת זאת, נראית בעיניהם כעולם של אינטרסים קטנים, אינטרסים אנטי־לאומיים. הצבא הוא המקום הלאומי ביותר – אין בו מפלגות, ואתה שופך דם רק למען הדבר הצרוף ביותר שאפשר להעלות על הדעת – המדינה, האומה, המולדת. גנרל כזה בא לפוליטיקה עם תחושת בוז כלפיה, כי יש בה אנשים קטנים.

"אין לי ספק ששרון מרגיש מושפל בתוכו מזה שכדי להגיע למשהו הוא זקוק לאיזה דוד מגן, או צריך לקחת במטוסו לזאיר את ראש סניף חרות בקסטינה. הוא היה מעדיף להגיע לאותו משהו חד וחלק. יש לנו כאן גנרל שנכנס לפוליטיקה ומנסה להכתיב לה את תפיסת העולם הצבאית על ההיראכיה והמשמעת שלה. אך למערכת הפוליטית הישראלית יש רגישויות דמוקרטיות, אפילו בתוך הליכוד וחרות. אין לי ספק שאילו שרון היה חי בזאיר הוא יכול היה להיות מובוטו".

(ראיון ל"כותרת ראשית", מברואר 1983)

הקרבה האינטלקטואלית לה זוכה ההיסטוריון בנושאים משופשפים, אינה הגורם היחיד לחיזור הפוליטי אחריו. בן־עמי, צנום, נמוך־קומה, מופנם, עוד כבס אלקטורלי. כיוון שתכונת החוכמה מעולם לא היתה מרכיב יחיד ודומיננטי בשיקולים אלקטורליים, ניתן בעזרת גסות הלב הפוליטית [illegible] את כוחו גם במזרחיותו. ושוב הצורך לחטט [illegible] לציד ילד מרוקאי, שהנה הצליח כל־כך יפה. [illegible] קריירה שהתחיל באגדה תמימה ונהפך בחברה הישראלית לסוכריה על מקל שתתחלק בקלות על [illegible] הבוחרים.

ההיסטוריון בן־עמי לא הלך לפוליטיקה, אבל [illegible] של הדיפלומטיה. בירושלים כבר תופרים את [illegible] השגריר החדש. "אני לא נוסע לספרד כחלק [illegible] קריירה פוליטית שאני בונה לעצמי. אם כך היו הדברים, צריך היה להישאר פה. ואם לנסוע, אז מה מתאים מספרד?"

מלחמת לבנון והפיצול בחברה הישראלית גישרו [illegible] הענינות בין הרחוב לאוניברסיטה. בן־עמי [illegible] תחת ביקורת חריפה, ובעיקר הישווה, [illegible] להיסטוריה, מי שהתמחה במשטרים [illegible] באירופה, השכיל לזהות בביצה הלבנונית [illegible] ומהלכים מהעבר, דומים להבהיל. למחרת [illegible] של אמיל גרינצווייג, אמר בראיון: "הרצח בירושלים לא נפל עלי כרעם ביום בהיר. אם מחר [illegible] יהיה כמנהיג פוליטי – לא של 'שלום עכשיו' אלא של מפלגת העבודה – הדבר יהיה, לפי דעתי, [illegible]". ועוד אמר: "אין לי צל של ספק

שהמקבילה הרלוונטית ביותר למה שקורה היום בישראל היא שנות השלושים באירופה. על פי תפיסה זו אתה לא בא לפוליטיקה על־מנת לשאת ולתת ולברוק מה ניתן להשיג, אלא על־מנת להכתיב אמיתות נצחיות".

"מה פתאום להתווכח עם תפיסת העולם של הרייך השלישי? אי־אפשר להתווכח על־כך, כי האינטרסים של האומה הם דבר שבכלל לא שייך לשדה הפוליטיקה כפי שהוא נתפש במדינה חופשית. היריב, שבא לוויכוח עם נימוקים לוגיים, לעולם אינו יכול להיות צודק. היריב בא ואומר שאי־אפשר לשלוט

> **"ניתן לשוות אופי דרמטי לחיין של דוך גם בלא להובילו לאיזו תפארת דימיונית בשמו של מנהיג על־טבעי שלעולם אינו שוגה".**

על שני מליון ערבים פלסטיניים, מסיבות כאלה וכאלה, והצד השני עונה לו באמיתות נצחיות. הוא מדבר על ימות המשיח. לכן, מי שבא עם תפיסת עולם

פרופ' שלמה בן־עמי ליד תבליט יהודה השבויה ב"בית התפוצות": ארכיטקט של הזמן. (צילום: ראובן קסטרו)

ראציונלית, המנוגדת לאמת האפוקליפטית, לא יכול להיות צודק ודמו מותר".

"מה עשו לרתנאו [שר־החוץ היהודי של רפובליקת ווימאר בגרמניה שלאחר מלחמת העולם הראשונה, שנרצח]? הרעיון של תקיעת הסכין בגב היה בדיוק אותו רעיון – שם ופה. הסוציאליסטים היהודים מכרו את המולדת ותקעו סכין בגב. דרך אגב, גאולה כהן חזרה בה מהביטוי הזה, כי אמרו לה שזה ביטוי של גבלס. לא גבלס אמר את זה, אבל אם היא היתה צריכה לחזור בה מכל מה שהיא וחבריה אומרים, ושדומה למה שנאמר אז – היא היתה צריכה לקחת בחזרה את כל הפילוסופיה הפוליטית שלה".

במשרד שלו באוניברסיטת תל־אביב, ביום מאוד לא תורפי, הוא אינו חוזר בו מהתחזיות השחורות שמלפני ארבע שנים. "החברה הישראלית אז היתה שסועה כפי שלא היתה שסועה מעולם. כולנו היינו בהלם וניתחנו את המצב. מה שניתחתי אז היה נכון. אנחנו נמצאים עכשיו בתקופת ביניים שבה יש רוגע

> **"ה רעיון של תקיעת הסכין בגב היה בדיוק אותו רעיון – בגרמניה ופה. הסוציאליסטים היהודים מכרו את המולדת ותקעו סכין בגב".**

חברתי מסויים. בלימת האינפלציה, קץ המלחמה בלבנון, ממשלת האחדות – הפכו את כולם לשקולים יותר. אבל זה, כאמור, רק מצב ביניים. משום שהיו, ועדיין ישנם, נושאים מרכזיים בחברה שלנו שיחדשו את המחלוקת ויפצלו אותה גם בעתיד. הבדלי יסוד בשאלות עתידם של השטחים, תופעות של קיצוניות פוליטית וחברתית, ערכים דמוקרטיים, ורדיקליזציה דתית – לא נעלמו. במוקדם או במאוחר הם יצוצו. השאלה אם צדקתי או לא היא חסרת משמעות. אני טוען שבתקופות רוגע, בהן שאלות לא עומדות להכרעה, הן גם לא באות לידי פיצוץ חסר פרופורציות. אבל אם נגיע לשעת הכרעה אני חושב שנחזור לאותם הימים, והדברים לצערי יכולים להיות נכונים. ההרדה נשארת".

אדם מעורב שלמה בן־עמי. כך הוא מעיד על עצמו. "אני יהודי עם טמפרמנט חברתי או אזרחי ולא יכול להתכחש לטמפרמנט הזה. המעורבות בשאלות החשובות, לדעתי, בתחומי חברה ומדינה נראית לי טבעית, ויתרה מזאת – אחד האתגרים של איש האוניברסיטה".

מרחב התנועה המילולי של שגריר מיועד מצומצם בהרבה מזה של איש אקדמיה. חלק מהממשלה אותה עומד לייצג בן־עמי, היה נשוא התקפותיו וביקורתו בעבר. איך זה מסתדר?

"זו בעייה מרכזית. זה אינו קל. אני מתענה בסוגייה. אני מודע לכך שהתפקיד הזה מטיל על הנושא בו מגבלות בלתי נמנעות. יש לי בעייה עם הגדרת תפקידו של שגריר, כאילו מצפים ממנו שיהיה השופר הממלכתי שם. אני לא תופש זאת כך. אני בהחלט סבור שארצה להיות סוג של נציג שאינו מוקלם עמדות אלא מציג תפישות, פורש היבטים דינמיים של החיים כאן. התפקיד צריך לאפשר לצוות ולי להציג בפני דעת־הקהל והשלטון את המורכבות של החברה הישראלית. אני חושב שחלף זמנה של ההסברה שיש בה מימד של תעמולה מרובעת".

וכיצד תגיב אם בכל זאת יגיע עיתונאי ספרדי, שהכין היטב שיעורי בית, ויצטט ביקורות נוקבות שלך על חברי הממשלה אותם אתה למעשה מייצג?

בן־עמי: "אני לא מבין מה הבעייה. מדוע שאינטלקטואל לא ישתמש בכלי הניתוח שלו? פרט לכך, רמת הידע הבסיסי בספרד על החברה הישראלית ורמת מרכיבי הסכסוך לוקים בחסר. ולכן, עוד בטרם

(המשך בעמוד 9)

רון שלמה שגריד

בן־עמי על רפול

„אני מאמין שיש דרגות בצה"ל – אי שם בין אלוף־משנה לתת־אלוף – שקורה להן משהו בשנים האחרונות, בימי רפול. אני לא חושב שמהיגוות מהסוג שרפול נתן, היא דבר שאינה מחוץ עקבות. יש לנו כבר דגם של קצין מקצועי מאוד, עם אמת רפולית חזקה מאוד. קצין כזה, למשל, אני יכול לראות כמועמד אפשרי – בתאוריה – לביצוע הפיכה צבאית. וסוג כזה של קלולים כן מופיע בצה"ל.

„...אבל בישראל הדמוקרטית יש כל־כך הרבה חוקי חירום, שבכלל לא צריך הפיכה צבאית. הממשלה האזרחית כולה יכולה לעשות את זה לבד. אין חוקה, אתה מכריז מצב־חירום, אתה מפעיל צווי ריתוק, מעצרים אדמיניסטרטיביים, סגירת עיתונים – הכל לעיניו במדינת ישראל. אתה לא צריך בשביל זה להוציא טנקים לרחובות. כל זה כבר מתקיים היום – בצד השני של הקו הירוק. לעבור לצד ההפוך זה לא מסובך מדי".

(ראיון ב"הארץ", ינואר 1984)

(המשך מעמוד 7)

...עלים לוויכוח הפנימי בארץ, יש מרחק רב לעבור, ואני מדבר מתוך נסיון".

לפרות עיסוקו והתמחותו בחקר העבר, הוא לא מס לדבר על עברו שלו. מהכסא באוניברסיטה נראית לו הגישה המומבית להיסטוריה הפרטית חסרת טעם. כומר סכלנות מופגן הוא מוסר ראשי פרקים. כושר פיתוח שלו וההתעסקות בפרטים קטנים – נגוז.

הוא נולד בטנג'יר כשלמה בקאבו. כעבור שנים שינה את שמו לבן־עמי, והסביר לידיד ש„אם לבן־גוריון מותר, אז גם לי". בטנג'יר החל ללמוד בגיל חמש בבית־הספר היסודי "אליאנס". הזיכרון מאותן שנים מתמקד במשמעת ובפרסים שחולקו מדי שנה. שאיפה גדולה לזכות בכל הפרסים. „כל מה שקרה אותי בארץ", הוא אומר, „לא הצליח לקלקל". בגיל שתים־עשרה סיים את בית־הספר שהעניק לו בין היתר שליטה בעברית, צרפתית, ספרדית, ויכולת קריאה שוטפת באיטלקית. ב־1955 עלה לארץ עם הוריו ושתי אחיותיו. אחיו נסע ללמוד בישיבה בקנדה.

היעד הראשון: מעברת קרית־שמונה. לפני חמש שנים שיחזר בראיון זכרונות על הלם, רעש, תחושת עליונות, שנגוזו בדרך הטבע והסתגלנות. הוריו שלחו אותו לקיבוץ אפיקים במסגרת חברת הנוער. חברת המשק, לוניה רוזנהק, עמדה לצאת ללימודים באוניברסיטה כשהגיעה חברת הנוער. הקיבוץ ביקש שתקבל את האחריות. לוניה נשארה. הילד שלמה בקאבו – ביישן, רגיש, מופנם – ריתק אותה. „משהו במבט העיניים שלו, בסקרנות ובתבונה משכו את תשומת לבי. בשיעורים הוא עלה על שאר חברי הקבוצה. הוא היה שונה מהם. גילה ענין בספרות והיסטוריה. אהבתי אותו, זה היה בשנה הראשונה שעשו את הסקר. אני זוכרת שהתעקשתי שהקבוצה הזו תלמד לימודים באותה כמו כולם, ולא במסגרת מיוחדת".

משפחת אלפרט מאפיקים היתה משפחתו המאמצת. משה אלפרט, בן גילו של בן־עמי, כיום צלם טלוויזיה, היה לו „אח". „לילדים מחברת הנוער לא היה קשר לילדי הקיבוץ. הוא היה בא אלינו הביתה אבל מאוד התבייש. אני זוכר אותו בתור ילד מופנם מאוד. הוא לא רצה לפתח יחסים קרובים עם המשפחה, ובאיזה שלב פרש מרעיון האימוץ. בדרך־כלל, כשהיה מגיע לחדר של ההורים, הייתי כופה עליו משחקי האבקות על הדשא. ככה ילדים משחקים. דרכינו נפגשו מחדש רק בשלוש־ארבע השנים האחרונות. לאחר שלושים שנה הוא אמר לי שדווקא התקופה הזו גיבשה אותו".

שלמה עבר את הסקר והלך ללמוד בתיכון האיזורי בבית־ירח. המחנכת שלו מאז זוכרת אותו יושב בפינה, עדיין סגור ומכונס בעצמו. אף אחד לא הציק לו, אבל הוא לא היה יכול להסתגל. יום אחד החליט לעזוב וחזר הביתה לקרית־שמונה. לוניה רוזנהק, המטפלת והמחנכת המסורה, לא ויתרה. היא השאירה פתק לבעלה לקחת את התינוק מבית־הילדים, ונסעה בעקבות שלמה לקרית־שמונה במטרה להחזירו לאפיקים. „הוא רצה לעזור להורים, אבל אני הרגשתי שאסור לי לעזוב אותו שם. זו היתה פעולת שכנוע קשה. ידעתי שהוא מוכשר מאוד, ובקרית־שמונה הוא היה הולך לאיבוד. לא היתה לו אפשרות ללמוד שם".

„באותו ערב החזרתי אותו לקיבוץ. היו לו שני תנאים: שלא יראו אותו חוזר, ושיקבל שיעורים פרטיים באלגברה ואנגלית. קיבלתי את שני התנאים. הוא החזיק מעמד שנה, ואז אמרתי לו שאני אוסרת עליו לחזור למעברה. 'או שתמשיך בבית־ירח, או שתעבור למוסד אחר', אמרתי לו, וכך הוא עבר לאלוני־יצחק שם למד שנתיים, והיה תלמיד מצויין. בגלל חוסר בתלמידים למלא את כיתה י"ב הוא עזב ועבר לתיכון אקסטרני בעיר, שם השלים את הבגרות".

על אותה תקופה אומר היום פרופסור בן־עמי רק זאת: „בתפקידי כיו"ר מועצת מנהלים ב'עם עובד' קיבלתי את כתב־היד של הספר 'תרנגול כפרות' שכתב אלי עמיר. כשגמרתי לקרוא אותו כדי לחוות דעה, אמרתי: חבל שלא אני כתבתי את הספר הזה". יותר הוא לא מפרט.

שלא ביוזמתו ניגשתי לספר, לחפש את מוקדי ההזדהות. יתכן שאחד מהם מסתתר בין השורות של עמוד 193. וכך מסופר שם: –

„...סוניה (המטפלת) לא ידעה על רגשי האשמה שלי כלפי משפחתי, מפני שאני חי בגן־העדן הקיבוצי

„רבים מאיתנו נעשו ערים לשאלה העדתית כשהיא נהפכה לנושא לאומי, פוליטי. בתחום האישי שלי, מעולם לא היתה לי בעיה כזו".

והמשפחה – במעברה. היא סרבה להבין שאינני חלוץ, אידאליסט ומהפכן כמוה, שאני עדיין חולם על השלט הרחוק, 'ד"ר נורי, מומחה למחלות ילדים'. מה היא רוצה ממני לכל הרוחות? האם אינה רואה שאיש מהחברה שלנו לא יגשים? שכולנו נחזור למעברה? מצול רוצה להיות עורך־דין, הרצל רוצה לאכול שישליק וקבב, וכתגלו מחפש את אלוהיו האבוד. האם טחו עיניה מראות שאני אהיה זר לחברי ומנוכר מהם, שאיש מהם לא ילך אחרי גם אם אכריז על הגשמה ועל הקיבוץ העירקי שיקום בנגב... מהטעם הפשוט שכני התחרות שלנו, שאליהם נשאף להעפיל ולחברתם נרצה להתקבל, הם ה'אזוריים'... אלה לא יקבלו אותנו לעולם ולעולם נרגיש מנוכרים.

'בניתי עליך' אמרה לי סוניה בזעם כשנכנסתי אל האסיפה. הוצאתי מכיסי את המכתב שקיבלתי מאבי והראיתיו לה.

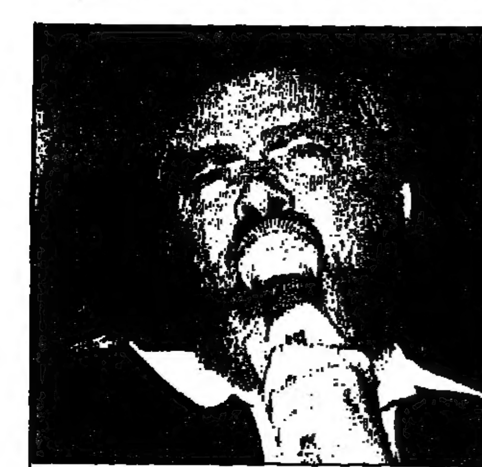
'מה כתוב בו?' שאלה.
'הם מחכים לי שאעזור להם בפרנסה.'
'לא אתן להם להרוס אותך!' אמרה בקול יקרוב לזעקה.
'אני לא יכול לראות את ההרס שלהם', עניתי לה בשקט, 'גם אם את צודקת, סוניה.'
'נדבר אחרי שתחזור' אמרה.
'אני לא בטוח שאחזור', אמרתי.
'אם לא תחזור אני יודעת איך למצוא אותך. אתה מכיר אותי, אינני ממהרת להרים ידיים...'"

זה בספרות, השערה בלבד, כשבן־עמי עצמו לא מסייע לפיענוח כתב־החידה.

במציאות אומר בחיוך השגריר לעתיד רק זאת: „אני דוקטרינציה שהצליחה. חברות הנוער בקיבוצים לא היו חוויה קלה. מצד אחד קיימת האבחנה החווייתית הביוגרפית, ומצד שני המבט ארוך־הטווח. מי בכלל יכול להכחיש את התרומה האדירה של הקיבוצים וחברות הנוער. רבים מאיתנו נעשו ערים לשאלה העדתית כשהיא נהפכה לנושא לאומי, פוליטי. בתחום האישי שלי, מעולם לא היתה לי בעיה כזו. קשה לערער על קיום הפערים החברתיים והעדתיים. אבל האסון שקרה לנו בשנים האחרונות הוא שהפערים העדתיים נהפכו לנושא להתססה פוליטית בלתי מרוסנת. ברור שיכולה להיות הטענה שההתססה הפוליטית עשויה לתרום לחידוד המודעות של השלטון לצימצום הפערים, אבל אני סבור שהסכנה בהתססה זו מהובה מן הסיכוי שבה".

תאריך הגיוס לצה"ל של הנער שלמה נדחה כדי לאפשר לו להשלים את בחינות הבגרות. לאחר הצבא החל את לימודיו בחוג לספרות עברית והסטוריה באוניברסיטת תל־אביב. אז גם נשא לאשה בת קיבוץ גינוסר והצטרף למשק, במקביל ללימודיו עסק שם בהוראה. שניים משלושת בנותיו נולדו בגינוסר. מאוחר יותר עזבו את הקיבוץ ועברו להתגורר בכפר־סבא.

(המשך בעמוד הבא)

בן־עמי על הרב כהנא

„אולי האיש אפיזודה, אבל הוא סימפטום למחלה חברתית קשה. באיש ובתנועתו מתמקדים שלושת מרכיבי היסוד של משבר הדמוקרטיה: המתח הדתי, היחס לערבים והפער העדתי. בהכללה בלתי נמנעת אפשר לומר שבני עדות המזרח נמנים עם העשירונים התחתונים בחברה. ואם המסר של הכהניזם מבטא עליונות גזעית של היהודים על הערבים, אין זה מפליא שהמסר נקלט בשכבות אלה.

„אין חידוש בכך שתנועה גזענית מוצאת תמיכה חזקה בקרב בני השכבות, שאין להן בדרך־כלל שום עליונות לחתנאות בת זולת העליונות המובטחת להם על־ידי דמגוג בתוקף לידתם. הגרמני של היטלר לא היה צריך לעשות שום דבר כדי להיות אדם־עליון. לא היה עליו להצליח בלימודים, בעבודה או בעסקים. לידתו הבטיחה לו את עליונתו. העליונות בתוקף הלידה מושכת גם את בני השכבות החלשות בארץ, שהטפתו של כהנא מגביהה אותם כביכול מעל לערבים".

("דבר השבוע", ספטמבר 1985)

(המשך מהעמוד הקודם)

„כשלמדתי לתואר ראשון ושני לא התעסקתי עם ספרד. אפילו היה שלב שבו חשבתי להתמחות בהסטוריה עתיקה, רומי וכדומה. בדרך מקרית ביקר בגינוסר תייר בשם יו תומס, שב־1961 כתב את הספר החשוב ביותר על מלחמת האזרחים בספרד. אני לא פגשתי אותו, אבל הוא השאיר את ספרו בספריית הקיבוץ. הקוריוז הוא, שחמש שנים אחרי־כן יו תומס עצמו היה הבוחן שלי בדוקטורט. את הספר שלו קראתי במילואים ב־1969. הנושא היה מרתק, ומה שהרשים אותי כהיסטוריון – להוציא את המשמעות האדירה שהיתה למלחמת אזרחים לגבי דורות שלמים – הוא הכמות העצומה של החורים בתיעוד התקופה. הרפובליקה השניה היתה מלאה בזכרונות של אנשים, אבל דלה במחקרים".

„בגלל כל החורים הללו, ניתנה לי ההזדמנות – כדוקטורנט צעיר – להיות בין האבות המייסדים של ההיסטוריוגרפיה המודרנית של ספרד. וזו זכות נדירה. היום, סטודנט לתואר שלישי כותב דוקטורט על הכנסות הסנדלרים באברדין בין 1654־1650. ואלה, אגב, יכולים להיות מחקרים מעולים. לי היתה הזדמנות לחקור נושא מרכזי. כשכתבתי את ספרי השני בנושא ספרד, על הדיקטטורה של פרימו דה־ריוורה, ספר בן 400 עמוד, היה בזה חידוש. לא נכתב עדיין ספר על כך. צריך להבין שלא לומדים או כותבים על ארץ, אלא על בעיות שמתמקדות בארץ. הבעיות שהתגלמו בתופעה הספרדית מרתקות אותי עד היום. עניין אותי מאוד, למשל, המיתוס המקובל אצל היסטוריונים שספרד שונה מיתר ארצות אירופה. עצם האמירה הזו מזמינה לבדוק אם אכן היא שונה, ובמה. הייחוד של ספרד, שכביכול היא באירופה אך למעשה איננה באירופה. הטענה הרומנטית והארוגנטית היא שאפריקה מתחילה בהרי הפירנאים".

שלמה בן־עמי יהיה השגריר השני של ישראל בספרד, אחרי כ־500 שנה של חרם על העם היהודי מאז הגירוש הגדול. „אם להודות על האמת", הוא אומר, „לא ההקשר הזה הוא שמקסים אותי במהלך הזה. זה בנאלי לראות את ההקשר של 500 השנים שעברו מאז הגרוש. יותר מקסים אותי ההקשר של ספרד המודרנית שאותה אני מכיר, ולו מן הטעם שאני רוצה שהיחסים בין ישראל לספרד יעברו את שלב הנוסטלגיה הפולקלוריסטית ויהיו ליחסים בין מדינות שיש בהן הרבה מן המשותף בהווה, והרבה נקודות מגע לקידום אינטרסים".

„תמיד הייתי ער לכך שהיהדות היא דבר נוכח בספרד. הזיכרון ההסטורי היה חד. אבל יש לכך צד נוסף. מאוד קומם אותי הסטריאוטיפ הלא־חיובי של היהודי שנחקק בתודעה של החברה הספרדית ברמה הציבורית, הספרותית והתקשורתית. לא צריך לשכוח שהיהודים גורשו מספרד לא כתוצאה מהחלטה שרירותית של מלך או אינקוויזיטור, אלא מלחץ עממי

„אין חטא במנהיגות משיחית אם וכאשר היא מביטה יום יום ושעה שעה אל המציאות ואילוציה".

אמיתי. והתחושה העממית הזו לגבי האופי היהודי עדיין חיה ברבדים השונים של החברה הספרדית. הדמות של היהודי היום היא במידה רבה הדמות שנחקקה בשנת 1492. בניגוד למה שקרה בחברה האירופית, שם היתה דינמיות בהתגלמות הדמות של היהודי בתודעה הגויית, הרי שבספרד קפא הסטריאוטיפ השלילי שהיה בעבר, והדבר מוצא את ביטויו בכלי התקשורת, מבלי לייחס לכך כוונה רעה. מדובר בחברה שלא נזונה מן היהודי האירופי של עידן האמנציפציה: החילונים, המדענים, ואבות

בן־עמי על מנחם בגין

„מנחם בגין הוא אידאולוג פנאטי שמאמין בארץ־ישראל השלמה ומאמין ביעוד שהוטל עליו לשמור על הנכס הזה ולא להחזירו. לבגין יש יכולת מניפולציה של ציבור. מאחר שלאנשים כמו שמיר ושרון אין היכולת הזו – אני מניח שהם היו נוטים יותר למימוש התפיסה שלהם שלא באמצעים דמוקרטיים מובהקים. אצל בגין יש אמונה גדולה יותר ביכולתו ליצור גם באמצעים דמוקרטיים מציאות א־דמוקרטית בסיסית, הבנויה על אי־שוויון בין יהודים וערבים ועל דה־לגיטימציה שיטתית של האופוזיציה.

„מנחם בגין עלה לשלטון על בסיס טיפוח והעמקת שנאות עדתיות. השנאות האלה הן בסיס לשלטון. ההבדל בין שלטון דמוקרטי ללא־דמוקרטי הוא שהדמוקרטיה בנויה על פשרה ומשא ומתן, והפשיזם הוא משטר שבנוי על קונפליקט. מוסוליני אמר שמוטב לחיות יום אחד כאריה מאשר מאה שנה ככבשה. המצאת האויבים מבית ומחוץ – פעם 'האוייב הנאצי' הוא יאסר עראפת ופעם יוסי שריד – אינה מבשיף סתמי, אלא חלק אינטגרלי ומהותי של משטר שניזון מהתססת הרחוב".

(ראיון מראשית 1983)

הסוציאליזם. גם בספרד היה הומאניזם, אבל הוא לא הופרה מהמגע עם ההומאניזם היהודי. בנוסף לכך, באירופה האחרת יש תסביך אשמה קשה כלפי היהודים. בחברה הספרדית הוא פחות חריף. כל אלה הן התניות אינטלקטואליות מסויימות. מי שרוצה לקדם את האינטרסים של ישראל בספרד – חייב לאתר אותן".

את הדוקטורט שלו בחר פרופסור בן־עמי לעשות באוקספורד. „ב־1971 נפתח שם מרכז מיוחד להוראה ומחקר בתולדות ספרד ופורטוגל, וזה היה טבעי שאגיע לשם. המרכז הזה היה בית אולפנא שממנו צמח דור של הסטודיונים שאני חלק ממנו, והוא המוביל במחקר ההיסטורי של ספרד. שם, למעשה, למדתי עם צאצאי הרפובליקה הספרדית. עמיתי ללימודים היו: נכדו של נשיא הרפובליקה הספרדית, נכדו של שר הפנים, נכדו של הפילוסוף אורטגה איגסט – דור שלא יכול היה למצוא אווירה אינטלקטואלית סובלנית בספרד של פרנקו, והוא נפוץ לגלות. אנשים אלה הם הנותנים היום את הטון בספרד מבחינה חברתית, תרבותית ואפילו מדינית. המנחה שלי שם היה ריימונד קאר, שבמידה מסויימת הוא האב הרוחני – או נכון יותר הידיד האינטלקטואלי – של חבורה נכבדה בממשלה הספרדית היום. לא פעם עלו אליו לרגל. במובן הרחב של המלה, הייתי בן מחזור של הקבוצה הזו".

„החיים היומיומיים שם הם חיי בטלה במובן החיובי. אוקספורד היא שילוב נדיר של פרובינציה ומרכז העולם. זה המפגש הבלתי־אמצעי עם אנשים מכל רחבי העולם. שמות שסטודנטים קוראים עליהם בספריות וארכיונים, פתאום נתקלים בהם באמצע הרחוב, שותים עימם קפה ואוכלים לידם. כללו של דבר, זו אוניברסיטה שפורשת לפניך את כל מה שהחיים האינטלקטואליים והמקצועיים יכולים לפרוש, אבל אינה כופה עליך לשתות מהמעיין".

הוא לא זוכר כמה פעמים ביקר בספרד. הרבה. ביקור ראשון: „הגעתי עם המשפחה וישבתי כמה חודשים בארכיונים. תהליך גילוי הארץ היה הדרגתי. זה היה עדיין בתקופה של פרנקו. לפני הביקור, תמיד היתה תחושת תהייה כמי שחי בארץ דמוקרטית – איך זה לחיות בדיקטטורה. מה זה? איך מרגישים את זה? איפה? זה מאוד העסיק אותי. קשה לדבר על אירוע ברור. דיקטטורה זה לא אירוע, זה אוויר שנושמים. הסיכוי לראות שוטרים מכים אזרחים גדול הרבה יותר בדמוקרטיה מאשר בדיקטטורה. שם לא נוצרים מצבים כאלה. האווירה היתה העיקר. עודף של משטרה, עיתונות שלא אומרת כלום. טלוויזיה בנאלית. תיאטרון של קומדיות ועיר־בורגניות. קולנוע זה, שהדם הרב שנשפך בו הוא תחליף למין בקולנוע המערבי. אבל זה רק פן אחד. אני הגעתי לספרד בתקופת בין־הערביים. תקופת הגסיסה הפיזית של הדיקטטור, והגסיסה המהותית של הדיקטטורה".

באותה תקופה ביקרו בספרד כארבעים מיליון תיירים בשנה. איזו משמעות יש לצנזורה אם בכל קיוסק אפשר לקנות את 'ניו־יורק טיימס'? הדיקטטורה נשחקה בתהליך מואץ של פיתוח. הדיקטטורה הקתולית של פרנקו כבר היתה במצב נסיגה מול פני הגל הגואה של תצאיות המיני, הביקיני, והמתירנות בחופים. זה היה מרתק להיכנס לחנות ספרים, והספר הבולט על המדף הוא זכרונות של אינטלקטואל אנטי־פרנקואיסטי. יש משהו מאוד מוזר במושג דיקטטורה שם, כי זה עם מאוד דמוקרטי. לא במובן של היחס למוסדות, אלא ביחס של שוויוניות חברתית, של פתיחות אנושית. אנגליה היא מדינה דמוקרטית אבל חברה לא דמוקרטית. בספרד המצב הפוך".

„את פרנקו ראיתי באחת השעות המזעזעות של התקופה. זה היה בסוף שנת 1974, כאשר הוציא להורג חמישה טרוריסטים. היה בזה משהו הדומה למלחמת שוורים. ישנו רגע שבו השור נדקר בחרב אבל הוא עדיין חי ומסוכן מאוד. כך פרנקו הצטייר לי. הוא היה בן 83, חולה פרקינסון, איש קטן, סבא אומלל כזה. ואני זוכר שהוא עמד על הבלקון והרים את ידו להמונים. זו היתה התגלמות שעת בין־הערביים. משטר שגווע יחד עם הגוויעה הביולוגית של מייסדו. חודשים ספורים לאחר מכן הוא נכנס לתוך אחד התהליכים המרתקים במותו של דיקטטור, המוות שלא נגמר, כמו בספר של גרסיה מרקס 'מותו של פטריארך'".

„דיקטטורה זה לא אירוע, זה אוויר שנושמים. הסיכוי לראות שוטרים מכים אזרחים, גדול הרבה יותר בדמוקרטיה".

לפני ארבעה חודשים כתב פרופ' בן־עמי במאמר: „רודנים ודמגוגים ניחנו בכישרון מיוחד להפוך אוכלוסיות שוחרות שלום לצבאות צועדים בסך, בשעה שמנהיגות דמוקרטית נבחנת ביכולתה ליצור אשליה של הפיכת פתרונים לאמיצי־לב, ואזרחים אנוכיים לכאלה המוכנים להקריב למען טובת הכלל, וזאת מבלי להרוס ומבלי לעקם את המשטר החופשי. ניתן היה לשוות אופי דרמטי לחייו של רוד גם בלא להובילו אל עבר איזו תפארת דימיונית בשמו של מנהיג על־טבעי שלעולם אינו שוגה".

„אין חטא במנהיגות משיחית אם וכאשר היא מביטה יום יום ושעה שעה אל המציאות ואילוציה. מותר היה לו לבן־גוריון לחלום על מלכות רוח בדרכו למסדר הסיום של חטיבה 9 בשארם־א־שייך, כל עוד היה בו הכוח גם להתעורר מן החלום בטרם שואה. עירבוב מיתוס במציאות, הפיכת מיתוס לאינטרס לאומי במקום לגזור את האינטרס הלאומי מן החלקים האובייקטיביים של המיתוס, היה בהרבה־כלל מתכון ברור לשבירת מפרקת לאומית".

היסטוריה עם מוסר השכל.

מיכל קפרא

הדוד מאמריקה

בין ירושלים ליבנה עם צ'ארלס ברונפמן, אחד מ"הרוטשילדים של אמריקה", אתם מכירים אותם מהוויסקי של "סיגרם", מולטי מיליונר בלי קריזות של טייקון מהסרטים. משקיע מיליונים בציונות, חורם עם כל הלב. הגביר שבא לעיירה? לא בדיוק. הוא רק שותף.

מאת עמוס לבב   צילומים: ראובן קסטרו

בשבוע שעבר אחזה התרגשות בעיירה. היא התמרקה, הילדים הכינו הצגה, הוזמן מזון משובח לארוחת הצהריים, ופרנסי הקהילה התקשטו במיטב מחלצותיהם. הגביר הגיע לביקור.

בשעה היעודה הופיעה הפמליה בשיירה של מרצדסים מפוארים. הם שמו פעמיהם אל משרדו של ראש הקהילה, ומיד נוצרה חבורה גדולה שתשתרך מעתה ואילך בעקבות הגביר וזוגתו בכל שעות היום. היו שם אשת יחסי־ציבור מישראל ואשת יחסי־ציבור בלונדינית עם איש יחסי־ציבור קשיש שבאו עם הפמליה מחו"ל. והיו שם פרופסור לפסיכולוגיה חברתית, שעשה הסבה ובא לעבוד עם הגביר, ועוד מרצה מהאוניברסיטה העברית שתעבוד עם הגביר בנוסף לעבודתה באוניברסיטה. והיו שם קצין משטרה בכיר ועוד קצין צבא בכיר וגם ראש עיירה מהדרום עם הרובר שלו. ובאה גם שחקנית מפורסמת עם בעלה, ועיתונאים וצלמים לרוב. הגביר בא לעיירה.

שלושה ימים קודם לכן נחת בשדה התעופה של עיר הפלך מטוס פרטי של חברת "סיגרם", ופלט מתוכו את אחד האנשים העשירים בעולם, צ'ארלס רוזנר ברונפמן, ממונטריאל („מטוס פרטי", מתפלא איש יחסי הציבור נורמן מקדונלד, „'סיגרם' היא חברת המשקאות החריפים והיינות הגדולה בעולם. המרחקים

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

בקנדה אדירים. הייתי מופתע אם למנהל חברה קנדית לא יהיה מטוס. זהו צורך, לא מותרות". יש המכנים אותו "רוטשילד של צפון אמריקה". אך כשאומרים לצ'ארלס שמשפחת ברונפמן ממוקמת בין עשר המשפחות העשירות בקנדה, הוא מתקן בחיוך: „בין השלוש הראשונות". וכששואלים אותו כמה אנשים הוא מעסיק, מקמט צ'ארלס רוזנר ברונפמן את מצחו: „אינני יודע בדיוק. בוא נראה. ב'סיגרם' מועסקים יותר מ־12 אלף. בחברת 'דו פונט', שרכשנו לא מכבר 27 אחוז ממניותיה, עובדים כ־120 אלף איש. וישנן עוד חברות קטנות שיש לנו בהן חלק. כן, גם בישראל. חברת 'שופרסל', למשל. היא עושה עסקים טובים".

צ'ארלס ברונפמן בא בשבוע שעבר לארץ כדי להקים עוד חברת השקעות. הוא ייסד את קרן "קֶרֶב", שנועדה לקרב ולגשר בין היהודים החיים בישראל לבין יהודי התפוצות, בין חילוניים ודתיים, אשכנזים וספרדים. את השם החכם של הקרן הגה נשיאה, פרופסור סטיב כהן. להסבה שעשה מהקתדרה האקדמית אל העבודה עם צ'ארלס ברונפמן הוא קורא „מחקר שימושי". הקרן כשמה כן היא – מקרבת. אך השם באנגלית הוא גם ראשי התיבות של צ'ארלס רוזנר ברונפמן. זוהי קרן משפחתית שהמנכ"ל שלה הוא בנו של ברונפמן, סטיבן (25). קרן "קֶרֶב", על פי הגדרת ברונפמן האב, היא „חברת השקעות שמשקיעה בבני־אדם", ואת פירותיה יקטפו הדורות הבאים. „אנחנו תמיד משקיעים לטווח ארוך", הוא מחייך.

סם ברונפמן: „יש לי חיים נפלאים. אני מפונק נורא. ואם אתה חושב שאני פילנטרופ כזה מתוך רגשי אשמה, אתה טועה. מה לעזאזל אתה יכול לעשות עם כל־כך הרבה כסף? לעשות עוד כסף? בשביל מה?"

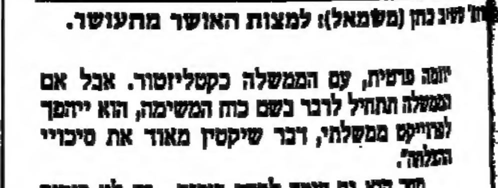
הגרה לבית ברונפמן מתחילה לפני יותר ממאה שנה, בגלל פוגרומים ששטף את קהילות רוסיה. גם משפחתו של יחיאל ברונפמן, מפלך בסראביה, נאלצה למכור את רכושה הרב שכלל שדות טבק וטחנת קמח, ולהגר לעולם החדש. המשפחה העשירה הביאה עמה משרת ומשרתת וגם רב, להבטחת החינוך היהודי של הילדים.

יחיאל ניסה להמשיך להיות חקלאי גם בקנדה, אך נכשל והגיע עד פת לחם. הוא עשה הסבה לנגרות והחל לעבוד במנסרה. עד מהרה נוכח שאפשר לעשות כסף ממכירת נסורת העץ כחומר דלק לתנורי בישול. אחרי שראה ברכה בעסקיו, החל לשווק גם דגים קפואים, וכשהצטרפו בניו לעסק, הם ניצלו את העגלות והסוסים להובלת מטענים. בן נוסף, סם, נכנס לתמונה ושכנע את אביו להתחיל גם בעסקי מלונאות. ההגירה מערבה היתה בעיצומה. מסילות ברזל הונחו, נוסדו יישובים חדשים, ונוצר צורך באספקת שירותי איכסון, כמו גם במשקאות חריפים לחמם את קיבות האורחים הצמאים. כך נולדה תעשיית המשקאות, מכורה הזהב של משפחת ברונפמן, שכבשה את העולם. בקהילות מזרח־אירופה, ערב השואה, היה "ברונפמן" שם נרדף לייך־שיכר.

המשבר הכלכלי אחרי מלחמת העולם הראשונה הכניס את המשפחה ללחץ. בעיקר עקב "חוק היובש" שאסר מכירת משקאות חריפים בארה"ב השכנה, הצרכן הכי־גדול. החוק הזה גרף הון עתק לכיסי מבריחי השיכר, וה"מאפיה" צמחה על ברכיו. פיטר ניומן טוען בספרו רב־המכר "שושלת ברונפמן" כי גם סם ברונפמן היה בין המתעשרים. נורמן מקדונאלד, איש יחסי־הציבור של צ'ארלס ברונפמן, טוען כי 75 אחוז מהספר הם "סתם זבל". גם צ'ארלס אינו אוהב את הספר, שאינו מאשים את סם ברונפמן בשיווק בלתי חוקי של משקאותיו, אך טוען כי הם שווקו דרך פירצה בחוק כ"תרופה לכבד".

לסם ברונפמן נולדו שני בנים ושתי בנות. בת אחת נפטרה לא־מכבר, בת שניה היא ארכיטקטית מצליחה בקנדה. הממלכה עברה לידי הבנים, אדגאר וצ'ארלס, לאחר פטירת האב ב־1971. לפני עשר שנים העריכו את שווייה ב־7 מיליארד דולר. מאז התרחבו עסקי המשפחה, אך היום איש לא נוקב במספרים.

צ'ארלס ברונפמן היה קשור מאד לאביו. „איש יוצא מן הכלל", הוא אומר. צ'ארלס עצמו מעולם לא רכש השכלה פורמאלית גבוהה. „הייתי תלמיד לא טוב", אין הוא מתבייש להודות. בגיל צעיר החל לעבוד במפעל המשקאות המשפחתי, והחל את הקריירה מלמטה. למד לזקק אלכוהול ולערבב משקאות; עבד במחלקת מכירות ובהנהלת חשבונות. רק אחרי־כן טיפס למעלה („הכרתי את ההורים הנכונים").

בתמונות: צ'ארלס ברונפמן וח"כ מאיר שטרית ביבנה, עם אנדריאה (למטה) ו[illegible] כהן (משמאל): למצות האושר מהעושר.

הוא ואחיו אדגאר מסתדרים טוב מאוד בניהול ירושת האב הנערץ. אומרים כי יחסיהם אפילו התהדקו לאחר מותו של סם ברונפמן. „עכשיו אנחנו שותפים אמיתיים", מאשר צ'ארלס. „כאשר אבינו היה בחיים, הוא שלט בכל. הוא היה איש חזק מאוד. כששכב על ערש דווי, עמדנו אדגאר ואני ליד מיטתו ונשבענו איש לרעהו. לא אגיד מה היתה השבועה, זה עניין פרטי, אבל אנו מקיימים אותה כלשונה. הוא מתמקד בחברת 'סיגרם' ואני בחברת 'דו־פונט'. וגם בעולם היהודי אנו פועלים במישורים שונים". אדגאר יושב בניו־יורק, וצ'ארלס במונטריאל. אדגאר הוא יושב־ראש הקונגרס היהודי העולמי (שלאחרונה היה פעיל בחשיפת עברו הנאצי של נשיא אוסטריה ד"ר קורט ואלדהיים). צ'ארלס פעיל בתחומים אחרים בקהילתו בקנדה ובעולם היהודי.

הברונפמנים ידועים כמשפחה ליבראלית. צ'ארלס חושב שהסיבה נעוצה אי־שם בהיסטוריה, „כאשר איזה ראש ממשלה שמרני היה מאוד עויין כלפי המשפחה, ואז אבי נעשה ליבראלי". היום הוא מעדיף להישאר א־פוליטי. גם את דעותיו על הקורה בארץ הוא מעדיף לשמור לעצמו. „אני יכול רק לומר שאני ידיד טוב מאוד של שמעון פרס למעלה משלושים שנה. אני מעריץ אותו. אבל הנה תראה את מאיר שטרית. הוא מהמפלגה השניה, וגם הוא איש מוכשר מאוד".

„מה זה להיות נשוי ליהודי העשיר בעולם? לא הסתכלתי בחשבון הבנק שלו. התחתנתי עם איש מקסים ורגיש מאוד".

צ'ארלס ברונפמן מגיע לפגישה בדיוק בזמן, לאחר ביקור אצל הורי אשתו. אתה מצפה לעימות עם טייקון בעל "קריזות" כמו מהסרטים, ופתאום עומד לפניך אדם נעים ושקט, שמדבר בטון רך, אפילו מהוסס. אתמול, הוא מספר, נפגש עם יצחק שמיר. מחר ייפגש עם שמעון פרס, ואחר־כך עם משה ניסים. כן ייפגש עם ראשי הקרן שהקים, ועם ראשי "כוח המשימה הכלכלי". ובערב יעשה קבלת פנים ב"קינג דוויד", לשם מובטח שיגיעו רוב השרים ושאר פרנסי המדינה. ואלה שלא הוזמנו, מן הסתם ייעלבו. עם שר הכלכלה גד יעקבי, חוליית הקשר עם "כוח המשימה", לא נפגש במסעו הנוכחי. פעם נרמז כי יש לו ביקורת על יעקבי. ברונפמן מתקן. „זו לא היתה ביקורת ישירה. אמרתי רק ש'כוח המשימה' יצליח אם תהיה זו יוזמה פרטית, עם הממשלה כקטליזטור. אבל אם הממשלה תתחיל לדבר בשם כוח המשימה, הוא ייהפך לפרוייקט ממשלתי, דבר שיקטין מאוד את סיכויי הצלחה".

עוד הוא גם עומד לבקר ביבנה. „זה לא ביקור של נגיד בעיירה. זהו ביקור של שותף אצל שותפיו", הוא אומר. משפחת ברונפמן משקיעה בציונות וגם תורמת מיליונים רבים ביד נדיבה. ראה, למשל, מוזיאון ישראל. מה דעתו על היחסים בין השותפים?

צ'ארלס ברונפמן לא מופתע להיווכח שהישראלים לא כל־כך מתעניינים ביהודי הגולה. הוא גם לא נעלב. לדעתו זה גם לא ציני. „החיים כאן קשים", הוא מנסה להסביר את הישראלים, „זה טבעי שהם מתעניינים יותר ביהדות במצוקה מאשר בארצות הרווחה. לכן הם גם לא יודעים ש־20 אחוזים מיהודי עירי, מונטריאל, חיים מתחת לקו העוני. אנשים מסתכלים יותר על מה שקורה בדלת אמותיהם, ובישראל קורה כל כך הרבה".

מלת ביקורת לא תוציא ממנו. גם לא על הסוכנות, אחרי שהיה בחבר הנאמנים ופרש. „מדוע? [illegible] עניין. גם הייתי מאוד עסוק. העדפתי לא להיות מתוסכל, ועזבתי למען מישהו שיש לו יותר זמן". הוא רק מציע להגדיר מחדש את תפקידי הסוכנות ולהפריד אותה מההסתדרות הציונית העולמית. הוא גם לא נעלב מהערות ששמע כאן על היחס המתנשא של כלי [illegible] מהגולה כלפי יהודי ישראל. „אילו הייתי ישראלי, אולי גם אני הייתי אומר ש'מספיק עם היהודים הגדולים'. אבל לאנשים יש נטייה להגזים. אין זה נכון שהיהודים בגולה נותנים לישראל רק עצות ואינם משתתפים".

ביום המחרת נוסעים צ'ארלס ברונפמן ורעייתו אנדריאה לסיור ביבנה. הם נישאו לפני כשש שנים, ולשניהם היו אלה נישואים שניים. צ'ארלס ברונפמן, בן 55, הביא עימו שני ילדים מנישואיו הקודמים. אנדריאה, ילידת לונדון, הביאה עמה שלושה ילדים מבעלה הראשון, גם הוא יהודי קנדי. היא תמיד מצטרפת אליו למסעותיו הארוכים יותר. אנדריאה ברונפמן היא אשה פשוטת הליכות. אמה נולדה בניו־יורק ואביה בסקוטלנד. היא חושבת שתמיד גדלה כבת ציוני. היום הוריה גרים בירושלים ומאוד מעורים בישראל. „אנחנו מבקרים אצלם כמה שיותר", היא אומרת. יום אחד גם היא היתה רוצה לבוא לארץ וללמוד עברית באולפן.

אנדריאה חושבת שזה "כיף" להיות נשואה לברונפמן, וגם מרגש מאוד. איך הכירה את צ'ארלס? היא צוחקת בביישנות. „זה לא היה שידוך. נפגשנו בפעם הראשונה בפתיחת מוזיאון ישראל, לפני יותר מ־20 שנה. צ'ארלס אפילו לא זוכר את זה. ההמשך זה סיפור ארוך". אומר רק שמים רבים זרמו בירדן מאז הפגישה הראשונה עד לחתונה לפני כשש שנים. מה זה להיות נשוי ליהודי העשיר בעולם? לא הסתכלתי בחשבון הבנק שלו. לא נישאתי למשפחת ברונפמן. התחתנתי עם איש מקסים ורגיש מאוד. וגם יחסנו לישראל דומה. שנינו התחנכנו בבתינו על אהבת ישראל". בסופי שבוע הם מפליגים לעיתים „למקומות בהם אין טלפון", אך עיסוקיהם הציבוריים מונעים מהם גם הרבה הנאות קטנות. „יש תערוכה יפה בניו־יורק של יצירות ואן־גוך, וטרם מצאנו זמן לבקר בה", הוא מצטער.

צ'ארלס ברונפמן שומר על גיזרתו במשחקי טניס במגרשים הצמודים לבתיו במונטריאל או בפאלם־ביץ'. בביקורו ביבנה הוא לבוש בפשטות. מקטורן ללא עניבה. כולם שם קוראים לו בשמו הפרטי ("צ'ארלס, קדימה, צריך ללכת למתנ"ס"), והוא מקבל את הפאמיליאריות הזו בברכה. למארח, ח"כ מאיר שטרית, ראש העיריה עד לפני מספר שבועות, הוא קורא גם־כן בשמו הפרטי, וכל הסיור בעיר מלווה בקריאות התפעלות בלתי פוסקות.

במרכז האמנות הם פוגשים את גילה אלמגור נותנת הרצאה ומצטלמים עם ילדים מרוכבים בכתמי צבע. אחר־כך הם פוגשים כמה משחקני התיאטרון התל־אביבי "נוה צדק" ומסיירים בשכונת הווילות החדשה. בארוחת־הצהריים מרקדים ומזמרים לפניהם ילדי העיר, ומאיר שטרית מסביר: „חינוך זה העיקר. אין לנו עתיד בלי חינוך". אחר־כך יודה שטרית שהיעד הבא בקריירה הפוליטית שלו הוא משרד החינוך (או משרד השיכון), וצ'ארלס ברונפמן אומר שישראל זקוקה לעוד עשרים מאיר שטרית כאלה.

„על עצמי ועל עסקי אינני אוהב לדבר", הוא אומר, „אין זה סגנוני. אך עלי לומר לך שאני עובד קשה מאוד. אני מעורב בפעילות קהילתית. רכשתי את קבוצת הבייסבול 'מונטריאל אקספו', ואצלנו זה עסק חברתי־כלכלי עם משמעות עצומה" (אן בריל, אשת יחסי הציבור הקנדית: „מר ברונפמן שם את הבייסבול הקנדי על המפה. אתה יודע מה פירוש הדבר?"). אנדריאה מקווה שאת חלומה ללמוד עברית באולפן בארץ תגשים אם צ'ארלס יתפנה פעם מעסקי הבייסבול, אבל היא גם יודעת ש„אין סיכוי", לפחות לא בעתיד הקרוב. וצ'ארלס מוסיף: „אני גם תורם הרבה למוסדות ואירגונים, יהודים ולא יהודים" (אן בריל: „הם תרמו לכל־כך הרבה מוסדות, שזה ממש לא יאמן. הם תומכים באוניברסיטאות, בתי־חולים, תזמורות סימפוניות, מה לא?"). „למה אני עושה זאת? כי אני אוהב את זה. רק לרשום המחאה – זה טיפשי. צריך גם להיות מעורב ולהבין את צרכי הקהילה".

צ'ארלס ברונפמן חושב שניתן למצות את האושר מהעושר אך ורק ביכולת להשתמש בכסף בחכמה. „יש אנשים שיודעים לעשות זאת, וישנם כאלה שלא יודעים. שמע, יש לי חיים נפלאים. אני מפונק נורא. ואם אתה חושב שאני פילנטרופ כזה מתוך רגשי אשמה, אתה טועה. מה לעזאזל אתה יכול לעשות עם כל־כך הרבה כסף? לעשות עוד כסף? בשביל מה? אז אני משתדל לעשות עוד ועוד כסף, אבל גם משתדל לחלק אותו בצורה נבונה. אני פשוט נהנה מזה. אבל מצד שני אינני מוכן לפזר כסף כך סתם. אני רוצה להיות שותף". אלא שהוא מכיר במגבלותיו. „נכון שמשפחתנו הגיעה די גבוה, וזה נפלא, אבל אני נאבק

(המשך בעמוד 24)

עוד כתובת לשנור? תשכחו מזה

פרופ' סטיב כהן, נשיא קרן "קֶרֶב", בורר מילותיו בזהירות כשהוא מדבר על הבוס החדש שלו. „המיוחד בצ'ארלס שהוא רואה את המציאות, ולא בא בטענות. במקום זאת הוא מנסה לעשות משהו". הוא אינו מאשר או מכחיש כי צ'ארלס ברונפמן הקציב לקרן 100 מיליון דולר. „ארבעה מיליון דולר הוקצבו לפעילות בשנה הראשונה, וההמשך תלוי בהצלחתנו לתרום תרומה מעשית", הוא אומר, „אבל כל הדברים האלה שצ'ארלס עושה, כמו הביקור שלו ביבנה היום, אינם אופייניים לגביר. אלה מעשים של אדם שרוצה להיות חלק מהקהילה. אני לא יודע איך הפוליטיקאים בישראל מקבלים אותו, אבל אני מקווה שהאנשים יבינו, אחרי שיראו את פעולותינו בארץ, שאין זו פילנטרופיה של גביר. הוא באמת רוצה להגיע לשותפות בין יהודי הגולה לבין ישראל. והוא מקווה לעשות זאת באמצעות פעולות תרבות משותפות, חשיבה וחילופי דעות. לכן גם העמיד איש־רוח בראש הקרן, ולא איש־עסקים או מינהלן".

השמועה על הקמת הקרן כבר עשתה לה כנפיים, וראשיה מוצפים בפניות של ארגונים, מוסדות וגם אנשים פרטיים. פרופ' כהן מבהיר כי אלה החושבים שנוצרה עוד כתובת לשנור, יקבלו מיד תשובה שלילית מנומסת. ייענו רק ארגונים רציניים שיגישו הצעות מפורטות.

גם ח"כ מאיר שטרית לא אוהב שקוראים לצ'ארלס ברונפמן "גביר". הוא פגש בו לראשונה בעת סיור במונטריאל. ברונפמן אמר שהוא מוכן לתת את הכסף אם יביאו לו רעיונות. שטרית הציע להקים בארץ 100 בתי־ספר קהילתיים בארץ. בביקור ביבנה יוכל ברונפמן להיווכח מה ניתן לעשות בבית ספר קהילתי כזה.

„רק לרשום המחאה, זה טיפשי. צריך גם להיות מעורב ולהבין את צרכי הקהילה".

גורד שחקים

מאת בילי מוסקונה־לרמן   צילומים: שמואל רחמני

דן איתן ומגדל רסקו בת"א: „ארכיטקט טוב יכול להיות רק מי שהוא איש רוח".

דן איתן, חשיפה. ארכיטקט צמרת, מודרניזם ישראלי, אצבע לשמיים. גבר עטוף מיתוסים סביב שלוש הנשים בחייו. היה נשוי לסופרת רחל איתן ולמשוררת רינה שני. עכשיו זאת מימי. אלמונית. ארבעה ילדים. הם תמיד חוזרים אליו. חבר טוב אומר: „המון כוח. 'ביג דדי'. משחק וחי מלך". אשה קרובה אומרת: „אביר אמיתי, לפעמים מעורר רחמים".

גבר בן חמישים ושש לוקח ילדה בת חמש וחצי, כתו, לישון. בכפות ידיים שטוחות, חומות, צפורות, הוא מקלף ממנה בתנועה מהוססת גרבונים ורודים, רפויים. הילדה שולחת יד קטנה קפיצית, מתבקת, שואלת שאלות צפופות בקול דק, מהיר. הוא מחזיר לה תשובות בקול גרוני, עמוק וצרור. אחרי־כן מספר לה פרק מספר. מסביר מלים קשות. מנשק. מכבה את האור.

דן איתן. ארכיטקט. חלקים שמרכיבים את הפאזל שלו: פרק בקומוניזם, שמאל, תל־אביב של שנות השישים, שלוש נשים, ארבעה ילדים, מוזיאון תל־אביב, בניין רסקו. רחל איתן, "שירה ושידות", רינה שני, "כושייה עם שמשייה", בגידות, בוהמיה, תנתקות. לא ממש. ההתרחשויות הן כבית פנימה. מאחורי הדלת. דן איתן גר ביפו. גבר עטוף מיתוסים. מרוחק, דמוני, אפלולי, בלתי־נגיע.

ילדים שנולדו לו בכל מיני זמנים מכל מיני נשים חזרו מכל מקום בעולם כדי לגור בבית שלו – לחיות איתו. מגדל את אלי, ילדה בת חמש וחצי, לפי הסידור הבא: תקופה אצלו – תקופה אצל אמה שלה. לפעמים עושים שינויים בסידור. שינויים שהם תוצאה של "משהו קרה".

יום שבת בבוקר. עמרי, הבן, שלושים ושלוש, נכנס לסלון עם הבת הקטנה שלו. הפרש הגילים בין אלי, הבת הקטנה, לעמרי – עשרים ושמונה שנים. גם טולה באה לביקור. בת שלושים, מחזיקה את רין, תינוק, על הידיים. טולה ועמרי נולדו לרחל איתן. תמי נולדה לרינה שני. אלי נולדה למימי.

בוגר הפקולטה לארכיטקטורה בטכניון. איתו במחזור צבי הקר, רמי כרמי, אלדר שרון. אנשים שרצו לשנות את העולם. מחוללי המודרניזם. דן איתן אחראי לגורד השחקים הישראלי הראשון (עומריה), מרכז "כלל" בירושלים, שיכונים ברימונה, ביפו, בירושלים, בנייני הזכוכית ברחוב המסגר בתל־אביב, בניין "רסקו", בניין הזכוכית הכחולה במנשייה, מוזיאון תל־אביב.

על המוזיאון שתוכנן עם יצחק ישר קיבל ביקורות טובות בארץ ובעולם. נכנסים למוזיאון תל־אביב מהכניסה האחורית. דן מכיר בעל פה את כל המבוכים. הוא כמו נכנס הביתה, צועד מהר, ישר למרכז האולם. דן: „אני מוצא את עצמי, הרבה זמן ובאופן לא מודע, מוביל את האנשים אל לב התווית כדי שתהיה שנייה אחת של התפעמות. הכניסה הישירה אל הנשמה מאפשרת גם רקה של דרמה וגם מקום ממנו אפשר לראות את כל הגבולות. הכל

(המשך בעמודים הבאים)

(המשך מהעמוד הקודם)

מרומז, אופטימי, בהישג יד, רק צריך לגלות. כבניינים שלי כמו בחיים שלי". אומר, מסתייג, שותק.

מדובר בשנת שישים וארבע. כרקע משמש המיליה התל־אביבית. הוא ארכיטקט צעיר, נלהב, עולה בסולם – עושה קריירה. הבית שלו ושל רחל ממוקם בשכונת הווילות באפקה. הטון הפוליטי אליו השתייכו היה של מפלגת הפועלים המאוחדת. נטייה חזקה לשמאל. באים אליהם הביתה קציני צבא בכירים, סופרים, אמנים. כרמי, בק, אלוני, קניוק, ברגנר, תמרה ריקמן. הלילה מתחיל אצל אייבי נתן ונגמר אצל פרדריקה. "הרקיע החמישי", הספר הראשון שכתבה רחל איתן, זוכה לתגובות נלהבות. הם זוג בולט, מצליח, בחברה אופטימית – אז מצב אפשרי.

דן הוא בן יחיד לצבי שחור (שם מחתרתי מתקופת ההגנה) ולינקה, ממייסדי עין־שמר. בית עם אווירה של "פואמה פדגוגית" מתמשכת.

פ סיספס זכרונות ילדות:

„גדלתי כשברקע מלחמת ספרד. כשהייתי בן שש היה לי בבית שולחן חול עם דגלים, חפירות, ביצורים, מפות, טנקים. ישראל בר בא אל הורי, הסתכל על הארגז ואמר: זה איסטרטג אמיתי. לקיוסק של גברת מילמן בקינג ג'ורג' הייתי הולך לשתות גזוז כמי שהולך למקום של קדושה. הבעל שלה, קפיטן מילמן, נהרג בספרד במלחמה".

„יולי ארבעים. החופש הגדול. הייתי בן תשע. פעמיים ביום החלפתי ספרים בספרייה של בית כרנר. בתשע בבוקר, ושוב בצהריים. קראתי הקלברי פין, תום סוייר, ילדי המערות בעמק הנעלם. ההפצצה תפסה אותי בדרך חזרה מהספרייה. בדיזנגוף נפגעו עגלון המורים, שיתנו לי לפסל בזמן השיעור. הייתי ילד פלא בסטודיו של שטרנשוס. בשנת ארבעים ושבע עשינו תערוכה בקן של 'השומר הצעיר': רני קרון, דן קידר, רפי קיזור ואני. פיסלתי כנבס גבר בעל אבר מין זקור. כשחזרתי למחרת, אבר המין היה מנותץ".

„בגיל שבע־עשרה – קורס מכ"ים בהגנה. בלילה ישבתי בעמדות בגבול יפו. בבוקר הלכתי לבית־הספר. אבא ביקש שכשאני עובר ליד הבית בבוקר בדרך לבית־הספר, שאשרוק לאמא שאני חי. היא לא העזה לבקש. הוא ביקש בשמה".

אנשים שהסתובבו איתו בשנות השישים אומרים: „הוא הכניס בכיס הקטן אנשי ספרות". רדיוס רחב של ידע: ספרות, אמנות, אסטתיקה, פילוסופיה, שירה, היסטוריה, מדעים. „הדוניסט אמיתי", אומרים אחרים, היחידי שכבר אז ידע להבדיל בין קוויאר שחור לאדום. אנין מאוד. מקפל קסם, עדינות, טוב־לב, אבירות. קוסמופוליטי, בניגוד לכל המצ'ואים הישראלים. כל הזמן קצת ביישן כאילו.

עברו ארבעים שנה. היום הוא חי בבית מקומר ביפו. המשרד קומה למטה. הילדים נכנסים ויוצאים. שניים־שלושה כלבים נחים. על השולחן חפיסות סיגריות, מאפרות גדושות, ספר מסות של אומברטו אקו, דוד פוגל, צלילים של קיית ג'ארט ברקע, הים ממול, מגע מינימלי עם החוץ. האנינות נשמרת, אולי אפילו מתחזקת.

האגדות סביבו התחזקו במקביל לספר השני שכתבה רחל איתן, "שידה ושידות". תאור שקוף של אנשי בוהמה מהודרים – מה טוב, מה רע. סיפור של אשה נבגדת שנעזבת. הסערה התעוררה בגלל המישוואה הרכילותית: המשולש רחל, דן, רינה שני. במציאות, אחרי אלף פרידות מרחל, רינה ניצחה.

אשה שהכירה אותם מאוד מקרוב, נזכרת: רינה כ שהתגרש מרחל עברו הילדים לגור עם רינה. כשרינה עזבה, עברו לגור עם מימי, איתה בנה בית חם. רחל, רינה, מימי – כולן נשים יוצרות. מציירות או כותבות. רינה כתבה ספרי ילדים, ביניהם "כושייה עם שמשייה". אחרי־כן עברה לציור. על ספר הילדים שלה הוא פולט משפט: „שם רינה היתה עד הסוף". מימי יצאה מהציור, היום כותבת ספר ילדים. רחל היתה בת גילו כשנישאו. רינה היתה צעירה ממנו בשש שנים, מימי צעירה ממנו בעשרים ואחת שנים. עם רינה ומימי הוליד ילדים ללא נישואים. עם כל אחת מהנשים סגר מעגל של עשר שנים. „אני מקווה שזה לא הילד האחרון שלי", הוא מסתכל על אלי.

חבר טוב אומר: „הגבריות בהתגלמותה. אני מדמיין אותו בקלוז־אפ חזק עם סיגרייה בפה. בסגנון השחקנים האירופים כמו טרינטיניאן או ונטורה. גברים מבוערים־יפים־זקוקים־מסתוריים. המון כוח. תמיד יש סביבו נשים, ילדים, כלבים. 'ביג דדי'. נוסע בלנצ'יות־ספורט במהירות של מאה עשרים קילומטרים בעיר. משחק וחי מלך".

אשה קרובה אומרת: „הוא דוסטוייבסקאי בנשמתו. אלגנטי, אביר אמיתי. אבל לפעמים גם נלעג ומעורר רחמים, מסמורטט".

כל הילדים, להוציא אלי – בגלל גילה – עשו תקופת לימודים בעולם הגדול. דן אומר שהחיכוך עם סביבה זרה תורם. עמרי, הבן הגדול, למד ארכיטקטורה ב־A.A בלונדון. טולה למדה בבית־ספר לאמנות בצלסי. תמי גמרה "תלמה ילין" והתקבלה – למרות שאין לה קבלות אקדמיות – ללימודים אצל ריכטר, צייר, בדיסלדורף. „הכישרון מנצח", אומר דן.

בקרוב עומד לצאת ספר שירים של רינה שני. דן אומר: „שירים טובים. לתמי היו התלבטויות קשות. איך להוציא את הספר כמו שרינה היתה רוצה – אם בכלל היתה רוצה. רינה הרי עברה דרך שלא היתה ידועה לנו. תמי כתבה הקדמה מרגשת".

„לא היה כסף בבית. נדדנו ממקום למקום. הלכתי פעם ברחוב עם אמא ומצאתי שני גרוש. היא אמרה: היום תהיה ארוחה חמה."

שבת בצהריים. נוסעים לראות בית שדן תיכנן לשמואל בק בסביון. בק אמר שהוא רוצה בית כמו בציורים שלו. אחרי־כן החליט שהוא לא רוצה לחיות כל החיים בסיוטים של עצמו. דן הביא פתרונות מעניינים. הבקים לא בארץ. הדיירים שגרים במקומם מקבלים את הארכיטקט בהתפעלות. „נתפש אותך כשנבנה בית משלנו", הם אומרים לו. הוא כמעט נבוך מהמחמאות. חוזרים ליפו. אלי יושבת במושב האחורי. דן חותך מכוניות בחדות, כותר בכתום. נהיגה כמעט אלימה. „אני עושה אופטימיזציה של הכביש", הוא אומר.

אלי: „רוצה עכשיו מים קרים מבקבוק", היא צורחת. הוא לא מאבד את הסבלנות, מתחיל להסביר לה את התכונות של קוביית קרח. היא צורחת, הוא מסביר בשקט. „די", היא נשברת פתאום. הוא יוצא מנצח. היא מבינה מה זה קוביית קרח.

ע ם תמי, הבת של רינה, הוא מדבר על ימים קשים. היו לה ימים רעים עם עצמה ועם הסביבה. בגיל הגיוס הצהירה על קשיים ושוחררה מהצבא. כשהביעה רצון לנסוע ללמוד ציור בגרמניה דן לקח על עצמו ללוות אותה, לעזור לה להסתדר. המסע המשותף שלהם היה גם נסיון להידברות אחרי תקופה של ניתוק, משברים, קצרים בתקשורת. „לקחתי אותה לאיטליה, לתערוכות בוונציה. היה חשוב לי שתראה מקומות שאמא שלה ואני ראינו יחד". על ההתגלגלות המאוחרת של רינה שני וההשפעה שלה על תמי הוא אומר: „לא הייתי צריך לעשות פעולות מובהקות של הגנה. היא קראה את התמונה בבירור בגיל די צעיר".

איתן על חלון הבית ביפו: „מחיר התעזה הוא כאב חזק".

והסוס שלו. את העגלון פינו. הסוס שכב, גדול ומת, על המדרכה. חשבתי לעצמי: סוס תם לגמרי, מה לו ולמלחמה".

„לא היה כסף בבית. נדדנו כל שנה ממקום למקום. הלכתי יום אחד ברחוב עם אמא ומצאתי שני גרוש על המדרכה. אני זוכר את אמא אומרת: היום תהיה ארוחת צהריים חמה".

„ברחוב אלנבי פתחו חנות לספרי אמנות, 'מקרו סטוריו'. ביליתי שם שעות. בית שמאוד הרשים אותי היה של מרגוט, צלמת ייקית, אשתו של יצחק שדה, ידידה של הורי. דירת גג ברחוב רוטשילד. בית ספוג אמנות, ציורי מערות על הקיר. היא נתנה לי שני ספרים: צילומים של הקרנים בעירום, ו'קפלה סיסטינה' של מיכלאנג'לו. בשבילי – דלת לעולם אחר".

„זוכר את עצמי כל הזמן מפסל בפלסטלינה. אמא שלי הגיעה בכל שבוע לבית־הספר כדי לרכך את היתה מפונקת. רצתה הכל לעצמה, גם את דן איתן אבל לא רק. כמו הילד שנכנס למיטה של אבא ואמא, ביניהם. היא היתה הילדה של החבר'ה. נכנסה למשפחות של כרמי, ברגנר, אלוני, בר־און. ילדת "כסית" סוחטת חסות.

על הספר של רחל אומר דן: „מסמך מתחשבן וקצת קטנוני מדי לטעמי". בציניות דקה הוא מוסיף שהביצועים האירוטיים המיוחסים לדמותו בספר גרמו לו אחרי־כן, בחיים, להרבה קשיים. רחל כתבה – והתנקמה. הדיאלוג ביניהם היום חופשי, משוחרר יותר.

חברה אומרת: „רחל מהיתומות. היא נפגעה מאוד, אבל לא התנקמה בו. רינה נפגעה ממנו והרסה אותו בהתחשבנות איומה וקשה".

שאלה על רינה שני משאירה אותו שותק דקות ארוכות: „אחר כך", הוא מבקש, „בואי נדחה קצת". רוחים,

על חינוך בכלל: „אני רואה בהם, בילדים, קודם כל בני אדם לעצמם. אני צריך ומשתדל לספק להם כלים מסוימים שאני מכיר ויכול לתת. כל השאר – הם אחריותם. גם התקשורת איתם היום היא מתוך נוחות ולא מתוך מחוייבות".

ועוד משהו: „המסגרת התבניתית שודרה לילדים תמיד במרומז ולא בהגדרה מפורשת. הם טוו להם לבד, מגיל צעיר, את גבולות הביטחון שלהם. למעשה, כמעט תמיד היתה ברקע אשה רואגת, מסורה, איכפתית".

עמרי איתן גומר ארכיטקטורה. לא עובד עם אבא שלו. יש כאלה שמרימים גבה. דן אומר שנראה לו נכון יותר שעמרי יעבוד לבד את תקופת ההבשלה.

עמרי: „כשההורים שלי נפרדו הייתי בן שתים־עשרה. אמרתי לעצמי – יהיה מה שיהיה – אני איתו. מהר מאוד הבנתי שהוא מצפה ממני להתנהגות של מבוגר, לקחת אחריות, לתפקד ולהתנהג בהתאם. הבנתי את העניין. גם החיים עם רינה שני היו הרפתקה. זוכר ממנה הרבה תום וידע. למשל סקרנית בכל תחום, במיוחד ספרות ושפות, עברנו לדיון בנושאים יותר רחבים. אהבה מאוד לעזור לי, היינו ממש חברים. אני זוכר אהבה חזקה ביניהם. הסמים והמשקה לא הרשימו אותי. למדתי בתיכון שהיו בו כל ההתנהגויות התפשיות. גם המעבר ממסגרת למסגרת לא הפריע לי. עד גיל שש־עשרה אני זוכר תקופה מאוד טובה. את הזכרונות האלה אף אחד לא יכול לקחת ממני. מגיל שש־עשרה בערך נוצר נתק. רינה נעלבה שאני לא מתייחס אליה – לתיאוריות שלה – הרציניות. כשהיא מתה, אולי עצוב להגיד, זה לא עשה לי כלום".

„היחסים עם אבא נהפכו היום ליחסים של שני חברים טובים. גם במצבים של בדידות הוא מפוכח לחלוטין. אני יכול לעמוד מהצד, לראות מה עובר עליו ומבסימים להיעצב בשבילו, לא יותר מזה".

„העובדה שאני לא עובד במשרד שלו מפליאה את כולם, אותי לא. הציפיות שלי הן ציפיות במידה. אף אחד לא חייב לי שום דבר. אם אני רוצה להיעזר והוא רוצה לעזור, יופי".

1969, דן מקבל על עצמו תכנון פרוייקט ענק באיראן. מדובר בשתי ערים בהיקף כולל של מיליארד ורבע דולר, חמש שנים של נסיעות, פעם בשבוע, כל שבוע, פגישות עם השאה. תכנן שתי ערים באמצע מדבר, הביא פתרונות חדשניים, יוצאי־דופן: תקרות [illegible] לאורך רחובות להגנה מפני החום. פרוייקט [illegible] מסכים לחתום עליו גם היום. החלק המעניין של התוכנית הסתכם בלמידת המנטליות שלהם. אנקדוטה: באיסלאם יש חוק לפיו אסור לבנות אסלות בית־שימוש הפונות לכיוון מכה. איראן צפונית למכה, כך שהשרותים בכל נמצאים על פי החוק בכיוון מזרח או מערב. איתן בדק מפות ושם לב לכך שמכה נמצאת מערבית לעיר שהוא מתכנן, ולפיכך חדרי שרותים מזרח־מערב – אסורים. הריץ מברק ראשון. אמרו לו בשפה יפה להפסיק לבלבל את המוח. במברק השלישי הודיע שהוא פורש מהתכנון. הם כינסו ועדה, שאלו את המולות, אנשי־הדת, ושינו את החוק בכל דרום איראן.

איתן אומר: „ארכיטקט הוא אדם שמשחק כל החיים בכספים של אנשים אחרים, לכן צריכה להיות בדיקה מתמדת האם גבולות ההימצאות הם לא תוצאה של התעייפות". „ארכיטקט טוב", הוא מוסיף בקונטקסט אחר, „יכול להיות רק מי שהוא איש רוח". הוא עצמו, למשל, מבשיל בכיוון של הומור. הבניינים הבאים שלו, הוא אומר, יהיו מחייכים.

„בגיל 6 היה לי שולחן חול עם חפירות, ביצורים, מפות, טנקים. ישראל בר בא אל הורי, הסתכל, ואמר: זה אסטרטג אמיתי".

ה יום הוא ראש אגודת הארכיטקטים. הם ביקשו, הוא נענה. בשבילו, הוא אומר, זה נסיון מעניין להתחכך קצת בחוץ, לצאת מהבועה. הטון שהביא איתו לאגודה, אומרים חברים, טון פחות מעונב, יותר מקשיב, פתוח.

על פרוייקט "כלל" בירושלים לא יסכים לחתום פעם נוספת. מתלבט לפני שהוא מתחיל לדבר על בניין "כלל" כתהליך של כישלון. הוא צפה מראש את המכשלות. היזמים התעקשו. איתן מסכם: „בדיעבד אני חושב שלא התעקשתי מספיק. נכשלתי בהתעקשות. גם זה כישלון".

בניין "רסקו" סמוך לאבן־גבירול בתל־אביב הוזמן על־ידי התנועה הקיבוצית. השדר החזותי של הבניין שתכננו איתן־גנשן מתורגם להידור קפיטליסטי. בניין משרדים אלגנטי, שחור, מתפאר, מתייחסן. הבניין הוזמן בתקופת אירדור. כללי המשחק הפיננסי יישמרו. השאלה היא לאיפה נדחקו האידאלים. "השומר הצעיר", אגב, החליט לא למקם את משרדיו בבניין. המנהיגים שמו לב.

איתן לא מתייסר מהמיבנים הקפיטליסטיים שהוא בונה על־אף השורשים הסוציאליסטים שלו. את הסוציאליזם, הוא אומר, עזב בעקבות ועידת סטאלין בשנות החמישים המוקדמות. הוא לא זוכר שהיה בו הלהט של העשייה המפלגתית, גם לא זוכר רצון למעורבות. השיוך שלו לשמאל קשור לשיקולים פרגמטיים של „איפה טמונה הסכנה, לא הקירבה". גם החיכוך שלו בשמאל הוא חיכוך מנומס – בסלון.

אמא שלו, למשל, לא מבינה למה אין לו משכורת קבועה בסוף החודש, ושואלת בכל פעם מחדש אם יש לו מה לאכול. לפני שבוע ראתה "מבט לחדשות" בטלוויזיה, הסתכלה טוב־טוב, ואמרה: „נכשלנו, זה לא הילד שחשבנו שיוולד, צריך להתחיל הכל מחדש". אפשר לשמוע אותה מאוכזבת מדור המדינה.

רחל איתן (מימין) ורינה שני (למטה): האגדות סביב דן איתן התחזקו במקביל לספרה השני של רחל, "שידה ושידות". משולש רכילותי: רחל, דן, רינה שני. במציאות, אחרי אלף פרידות מרחל, רינה ניצחה.

איתן כאילו לא מתרגש. שומר על פאסון. לפעמים שובר את הכלים או הכללים. ספונטניות יכולה לקבל אצלו גוון מסויים של אלימות. סיפור: דן יצא עם המשפחה מארוחה במסעדה. הם מתכוננים לחצות במעבר חצייה. לקראתם מתקרבת במהירות עצומה מונית מרצדס, בלי שום כוונה לעצור. דן חוזה את התמונה הבאה, מחשב בראש, בשניות, מהירויות וטקטיקה, מסובב את הגוף לכיוון המונית, לוקח תנופה, בועט בכוח, ומקמט את הכנף של המרצדס.

א ין רמזים להסתרבלות של הגוף. צנום, כפוף, יחף, ג'ינס, חולצת כותנה לבנות, בחוץ סנדלים. מבשל לעצמו, מכבס, יש אשה שבאה לפעמים לנקות. תקשורת מאוד מוגבלת עם אנשים בגילו. קשה להם, הוא אומר בעדינות, לדבר איתו על מחשבים, יאן גרבר, צ'יקוריאה. "בוננזה" בשבילו מקום קפוא. אין לו געגועים. עייפות, החמצה – מושגים לא מוכרים. מגלה יכולת נדירה לדבר על רומנטיקה, למשל, בלי להתחבא מאחורי חומה צינית.

הוא, כביכול, לא מכיר את המיתוסים המיוחסים אליו ושיש להם קשר לנשים.

מהמקום של הניסיון, מה יותר נכון, להיות חשוף – לנסות הכל, או ללמוד להתאפק?

„תקופות שונות מציעות פתרונות שונים. שאננות והרגל הם אסון. נוחיות היא מלכודת שצריך להיזהר ממנה. מצד שני, גם התרגשויות ודפיקות־לב שנמשכות חודש, הן הרגל שנמאס".

איפה אתה מחזיק סוד?

„לא נכנס למסגרת נוקשה. שומר שיהיה משהו פרוץ כל יום מחדש".

עם כל כך הרבה ידע ונסיון, רומנטיקה, היום, היא דבר אפשרי?

„רומנטיקה היא תנאי הכרחי".

מה זה?

„פרח, שפתיים, רוח, דפיקות־לב, התרגשות. היכולת לחוות חוויות ראשוניות בלי משפטים של דז'ה־וו או התנהגויות ציניות".

מה המחיר להעזה?

„כאב חזק, גם אם אתה עוזב, גם אם אתה נעזב. כאב על דברים שלא תעשה יותר יחד. מה שעשית מצטרף למטענים שלך כבן־אדם".

בדידות?

„לא מכיר".

מישהי מהנשים היום מרשג זר?

„אף אחת לא".

רינה?

„לא זרה. קשה לי לדבר עליה".

היא איננה.

„נשארו האחרות".

ערב. דן מסביר בסבלנות לשתי ילדות קטנות איך מציירים על המחשב. הטלפון מצלצל. תמי, הבת של רינה שני, מדברת מהבית של מימי, רוצה להחליף מלים עם אבא. בינתיים, הבת של האבא והבת של עמרי – הבן – משחקות, בונות יחד נקוביות, מצטלמות מחובקות. עירבוביה. ■

אונסים את אבא

על־אף האיידס זה עדיין קורה. הכרת בחורה, הלכתם למיטה, היא אמרה שאין לך מה לדאוג. יש אמצעי מניעה. גם אם תיכנס להריון, לא נורא. הילד על חשבונה. זהירות! אפילו היא תפטור אותך מראש ובכתב מכל חובות האבהות – למיסמך אין תוקף חוקי! סיפורם של גברים, אבות אנוסים, שנפלו בפח. לא עזר להם כשצעקו בבית המשפט שהשתמשו לרעה בגופם.

מאת אביבה מץ

תיק מספר 288/99 בבית־המשפט המחוזי נראה כמכט ראשון שיגרתי עד משעמם. ש.ר (השם שמור במערכת) תבעה מזונות בשם הילדה שנולדה לה. 900 ש"ח לחודש. הנתבע ג.ד. (השם שמור במערכת), טען שהסכום לא נראה לו. הילדה לא היתה פרי היכרות ממושכת בנסיבות רומנטיות. לא תוצאה של אהבה ממבט ראשון ואפילו לא תוצאה של יחסים שנמשכו מספר שבועות. השניים אינם נשואים. הוא רווק „עם פוטנציאל טוב", בן 37, אקדמאי, עובד במחקר באחד מבתי־החולים בארץ. זה קרה לו לפני שנתיים.

„הכרתי את הבחורה דרך חבר. בערב הראשון יצאנו לבלות, שתינו וחזרנו הביתה עליזים. הערב נגמר במיטה. זה היה הדדי, סיום טבעי לערב נחמד. לא חשבנו על שום דבר מעבר לזה. אני בכל אופן לא חשבתי בשלב הזה על יחסים רציניים. שאלתי אותה,

„הרגשתי כמי שסחטו אותו, הרגשתי שהשתמשו בזרע שלי למטרות שלא הייתי מודע להן ולא התכוונתי אליהן".

לפני, האם היא משתמשת באמצעי־מניעה... היא אמרה שאין לי מה לדאוג, שיש לה התקן. אחר־כך נפגשנו עוד פעם. גם בפעם השנייה קיימנו יחסי מין. מאז לא ראיתי אותה. הקשר נותק".

„אחרי חודש היא התקשרה אלי, ביקשה פגישה דחופה. בפגישה אמרה לי שהיא בהריון. ידעתי שיש לה יחסים עם גברים נוספים. היא עצמה סיפרה לי על כך בערב הראשון. הייתי בטוח שהיא מבקשת לראות אותי כדי להתייעץ. שאלתי אותה אם היא יודעת מי האבא. היא אמרה: 'אני יודעת. אתה'".

„הייתי בשוק. בשלב הזה לא היו לי שום תוכניות להתחתן. היחסים איתה לא התפתחו מעבר לשתי הפגישות, ולא רציתי להתקשר למישהי מחוסר ברירה. הזכרתי לה את עניין ההתקן. היא אמרה שבעצם לא היה לה התקן, (כך גם אמרה בתצהיר לבית המשפט). אמרתי לה חד־משמעית שאני לא מעוניין בילד, ושתעשה הפלה על חשבוני".

„היא אמרה שהיא רוצה את הילד בכל מחיר, ולא תעשה הפלה. יצאתי מהפגישה המום. לא ידעתי למי לפנות ועם מי לדבר על זה. התביישתי. לאט־לאט התחילו כל מיני דברים להתחבר. נזכרתי שהיא סיפרה שנראה לה מאוד רומנטי לגדל ילד לבד, בלי גבר. הבנתי שבעצם הפילו אותי בפח. הרגשתי כמי שסחטו אותו, הרגשתי שהשתמשו בזרע שלי למטרות שאני לא הייתי מודע להן, שלא התכוונתי אליהן. לא שאלו אותי ולא היתה לי על כך כל שליטה".

„בשלב מאוחר יותר קיימנו עוד פגישה. רציתי להבין מה היא רוצה ממני. היא הבהירה לי בצורה יבשה שכאשר הילד יוולד – לא יהיה לה צורך בכסף שלי או בכל תמיכה אחרת. היא בת 33, ורוצה ילד לפני שיהיה מאוחר. משפחתה עשירה מאוד (מה שהתברר לאחר־מכן כנכון), ויש לה כל האמצעים לגדל את הילד בלי עזרה מאיש. כל מה שרצתה – בשלב זה – היה שאסכים להכיר באבהות על התינוק, כדי שלילד יהיה אבא, כתובת לאן לפנות אם יקרה לה משהו. הסכמתי לעבור את הבדיקה להוכחת אבהות, כי הבנתי שאם הילד באמת ממני, אצטרך לשאת באחריות הזו, אפילו לא מרצוני".

„משפחתה ניסתה ללחוץ עלי שאתחתן איתה. ניסו לרמוז לי שזה ישתלם לי. כשסירבתי, הציעו שאתחתן איתה ליום אחד בלבד ונתגרש מיד. גם להצעה הזאת סרבתי בתוקף. אז השתנה הטון. אמרו לי שאפשר לעכב את יציאתי מן הארץ ולדרוש ממני לשלם מזונות. ברומנית קיבלתי הזמנה לבית־המשפט המחוזי, לעבור בדיקת רקמות. זאת היתה ההתחלה של שרשרת תביעות משפטיות שבדי לממן אותן – עלתה למשכן כל מה שהיה לי ולמשפחתה שלי".

בדיקת הרקמות קבעה שג.ד. הוא אכן אבי התינוקת שנולדה. בינתיים הוא משלם 250 ש"ח לחודש, דמי־מזונות זמניים. הסכום הסופי ייקבע ע"י בית המשפט בתאריך מאוחר יותר, ויהיה – בכל הנראה – גבוה יותר.

לפני ארבע שנים היה א.צ (השם שמור במערכת) בן 42, בהליכי גירושין. למעשה כבר עזב את הבית ושילם מזונות לשתי בנותיו שנשארו אצל אשתו – 500 ש"ח לחודש. ידידה של הכירה לו את אחותה, רווקה מבוגרת. א.צ., שכיר, עובד בחברה ממשלתית. משכורתו דלת אמצעים. הפגישה היחידה בינו לבין

(המשך בעמוד הבא)

בכל שנה: 200 „אבות בעל־כורחם"

בבית־החולים "שיבא" בתל־השומר ובבית־החולים "הדסה" בירושלים מבצעים בדיקות לסיווג רקמות שעל־פיהן ניתן להוכיח האבהות.

ד"ר חיים בראוטבר מבית־החולים "הדסה" בירושלים, עומד בראש היחידה לסיווג ותיאום רקמות, בה מתבצעות הבדיקות הקובעות את ההתאמה הגנטית בין הילד לבין אביו. הבדיקות הללו נעשות פעמיים בשבוע, משפחה אחת בכל פעם. לפי חשבון פשוט נבדקות ב"הדסה" כמאה משפחות בשנה לפחות. רובן, ע"פ עדותו של ד"ר בראוטבר, מגיעות לבדיקות מכוח צו של בית־משפט בתוצאה מתביעות לאבהות על־ידי אמהות לא נשואות.

גם בתל־השומר עושים מספר דומה של בדיקות בשנה, וגם שם זה נעשה ברוב המקרים לאחר שהאם מגישה תביעה משפטית. בסך־הכל מתווספים בכל שנה למניין הכולל של אבות בישראל כמאתיים „אבות בעל־כורחם", וזאת אם נתייחס רק למספר המקרים המגיעים לבדיקה.

„בניגוד למה שחושבים, זו בדיקה פשוטה", אומר ד"ר בראוטבר. „לוקחים דגימת דם מן האב המשוער, מן האם ומן הילד. מפיקים מן הדגימה את התאים הלבנים, ומהם את הלימפוציטים, שבהם מבצעים את הבדיקה. השלילה של הבדיקה היא של 100%. כלומר: אם הגבר אינו אבי התינוק, אפשר לקבוע זאת בבטחון מוחלט. החיוב נקבע לפי דרגות הסתברות, וכיום אנחנו מגיעים להסתברויות גבוהות מאוד. אפשר לומר באחריות שמאז שהשיטה הזו הוכנסה לשימוש בעולם הרחב ואצלנו, ניתן להגיע במקרים רבים עד לתוצאה של 99.9% בטחון שהגבר הוא אבי התינוק".

בשפה אחרת אפשר לומר שאם – למשל – ייבדקו מאה גברים, יהיה האב ה„מיועד" בעל התאמה הגנטית הגבוהה ביותר מביניהם, כלומר, לא נמצא באותה קבוצה של מאה גברים אחד שיתאים במותו.

בעבר היתה ההתאמה נעשית על־פי השוואת סוגי הדם של הגבר, האשה והתינוק. אפשר היה לומר שהאיש מתאים להיות האב", אבל לא בדרגות סבירות גבוהות כמו אלה שניתן להשיג כיום בבדיקת סיווג הרקמות. אז אפשר היה בקלות יחסית למצוא גם מתאימים אחרים.

האם אפשר לזייף את התוצאות?

אומר ד"ר בראוטבר: „אין כאן חוכמות. אלה דיני נפשות. כל המעורבים חייבים לבוא ביחד לבדיקה ולחתום על טפסים בהם הם מזהים האחד את השנייה. בשום אופן אין כאן מקום לא לתרמיות ולא לזיוף".

ד"ר אפרים גזית עומד בראש היחידה לאימונולוגיה של שתילות בביה"ח "שיבא" בתל־השומר ואחראי למעבדה לסיווג רקמות. גם הוא אומר שאין אפשרות לטעויות: „אנחנו מקפיאים את הדגימה וחוזרים על הבדיקה פעם נוספת, כלומר – כל בדיקה נעשית פעמיים – פעם מדם טרי, ופעם מדם מוקפא. כך שאין אפשרות לטעות".

„במרכז ב"הדסה" מבצעים שלוש בדיקות בעת ובעונה אחת", אומר ד"ר בראוטבר. „סיווג רקמות, איזו־אנזימים וסוגי דם. כל הבדיקות נעשות מדגימת־דם אחת. מהתוצאות שמתקבלות משלוש מערכות גנטיות שונות שאינן תלויות זו בזו, ניתן להגיע להתאמה המדוייקת ביותר".

ד"ר חיים בראוטבר (צילום: יצחק אלהרר).

(המשך מהעמוד הקודם)

אחות הידידה נגמרה במיטה. כאשר שאל אותה האם היא משתמשת באמצעי מניעה ענתה לו הבחורה שהיא בדיוק בסוף המחזור, שעור יש לה קצת דימום ושאין לו מה לדאוג. אחרי ארבעה חודשים הגיע טלפון. „אני בהריון", היא אמרה לו, „זה בטוח ממך".

א.צ עדיין לא היה גרוש, ואחרי שנים ארוכות של נישואים לא מוצלחים, לא עלה על דעתו כלל להיכנס שוב למסגרת – וודאי לא באותה תקופה, וודאי לא עם בחורה שבקושי הכיר. הוא רצה קצת להתאושש, לארגן לו את החיים מחדש. הוא ביקש ממנה לעשות הפלה. היא סרבה. אמרה לו שבעצם כל מה שהיא רוצה זה ילד, שלא בראש שלה להתחתן, שהיא תגדל אותו לבד. „איך תסתדרי לבד?" – „זה לא העסק שלך. אמא שלי תעזור לי ואני לא צריכה ממך שום דבר. לא אבקש ממך כסף וגם לא שתשמור על קשר עם הילד אם לא תהיה מעוניין בכך. חוץ מזה, כבר עברו ארבעה חודשים, וזה מאוחר מכדי שאעשה הפלה".

„כל מה שחשבתי היה איך אני גומר עם העניין. בלילות חלמתי שאני חונק אותה. לא ראיתי שום פתרון אחר. הגעתי למצב של יאוש מוחלט".

א.צ היה בטוח שבזה תם העניין. הקשר נותק. חמישה חודשים לא שמע ממנה, עד אחרי הלידה. אז היא התקשרה, הודיעה שנולד לה בן ושהיא צריכה „קצת כסף בשביל ההתחלה, להוצאות חד־פעמיות". הקצת הזה היה משהו כמו שליש ממשכורתו החודשית. הוא נתן לה את הכסף. אחרי חודשיים שוב היתה „הוצאה חד־פעמית" והוא שוב נתן לה כמה שביקשה. עד אז שמר על שתיקה, לא סיפר לאף אחד מה עובר עליו. הוא בתור ממשפחה דתית, וראה בזה סטיגמה קשה לכל החיים.

כ סופו־של־דבר נתבע א.צ ע"י הבחורה לעבור בדיקה לזיהוי רקמות, הכרה באבהות ותשלום מזונות חודשיים עד הגיע הילד לגיל 18.

„כל מה שחשבתי באותה תקופה היה איך אני גומר עם העניין. היו לי גם מחשבות קשות שנגעו באלימות: בלילות חלמתי שאני חונק אותה ונפטר ממנה אחת ולתמיד. לא ראיתי שום פתרון אחר. הגעתי למצב של יאוש מוחלט. לא תיפקדתי. כמעט פיטרו אותי מהעבודה. עד היום אף אחד במשפחה שלי לא יודע על זה כלום. אילו העניין היה נודע להורי, זה היה גומר אותם. זו היתה התקופה הכי שחורה בחיים שלי. היא הוליכה אותי שולל לאורך כל הדרך. אמרה שהיא לא יכולה להכנס להריון, דבר שלא היה נכון, ועל ההריון עצמו טרחה להודיע לי רק כשכבר היתה בחודש הרביעי, כשהיה מאוחר מכדי לעשות הפלה. אחר־כן אמרה שלא תצטרך תמיכה כספית, ועכשיו ברור לי שלא התכוונה לזה".

„נראה לי שלגברים היום אין שום הגנה מפני מקרים כאלה. האשה שולטת במצב. היא היחידה שיודעת את האמת. היא האחראית על כל הקשור בשימוש באמצעי המניעה, ורק היא יכולה להחליט אם לבצע או לא לבצע הפלה. אם לא מתגזרים לגמרי, תמיד קיימת אפשרות שיוליכו אותך שולל, ולנו – הגברים – אין על כך שום שליטה".

היום א. משלם לגרושתו מזונות בשביל שתי תבנות, משלם לילד איתו אין לו כל קשר ומפרנס אשה חדשה אותה נשא אחרי־כן ותינוק חדש שנולד לו – הכל מאותה משכורת מעבודתו במוסד ממשלתי.

בשנים האחרונות ניכרת בארץ עלייה מתמדת במיספר הלידות שמחוץ לנישואין. על־פי נתוני הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, נולדו בשנת 1978 650 ילדים לאמהות רווקות, ב־1985 – 807. בסך־הכל יש עתה בארץ כ־4,000 בתים יהודיים בהן האשה היא ראש המשפחה (לא גרושה ולא אלמנה), ובבתים אלה ילד אחד או יותר. המיספר יעלה לכ־5,000 בתים אם נוסיף גם את המיגזר הערבי. בארגון "א.ל.ף" (אמהות לא נשואות) רשומות כיום כ־500 נשים, רובן כאלה שהחליטו להרות ולגדל ילד ללא נישואים מרצונן ועל־פי תוכנית שתיכננו מראש. אך המיספר הזה אינו משקף את ההיקף האמיתי של התופעה, מאחר שלא כל הנשים שיולדות ילדים מחוץ למסגרת הנישואים קשורות באגודה.

תגית (שם בדוי), היתה בת 37, לא נשואה, עצמאית בעבודה ובחייה הפרטיים. במשך תקופה ארוכה קיימה קשר עם גבר נשוי ואב לילדים. „המצב הזה היה לי מאוד נוח. לא רציתי להתחייב למסגרת כובלת, ואהבתי את האיש. היו בינינו יחסים יפים. אשתו, כמובן, לא ידעה שהוא מקיים מערכת־חיים נוספת. בשלב מסויים החלטתי להכנס להריון, וזה האיש שהתאים לי. כשרמזתי לו על תוכניתי, הבנתי לפי התגובה שלו שבטוח זה לא יילך. אלה היו רק רמזים, אבל הוא קלט אותם ושלל את האפשרות הזו לחלוטין. לא היתה לי ברירה אלא 'לסדר' אותו. אמרתי לו שאני משתמשת באמצעי מניעה כשלמעשה חדלתי מלהשתמש בהם. נכנסתי להריון, בדיוק כמו שרציתי, וסיפרתי לו על כך רק בשלב מאוחר מאוד, כדי שהוא לא יוכל לאלץ אותי לעשות הפלה".

היום יש לתגית ילדה בת חמש אותה היא מגדלת בכוחות עצמה. יש לה בעיות כלכליות, אבל עד כה לא עלה על דעתה לתבוע מהאיש איתו קיימה יחסים הכרה באבהות או דמי מזונות. „אני לא רואה אותו שותף להחלטה שלי, ואין לי שום כוונה לשתף אותו בגידול הילדה. הוא היה בשבילי רק כלי".

לג.ר. לא היה מזל כזה. „גנבו לי את הזרע, ויצא ממנו יצור חי – לא רצוי לי. האשה קיבלה מה שרצתה ילדה, ובנוסף – פרס כספי על הולכת שולל. מי תרצה להתחתן איתי עכשיו? איזה סיכויים יש לי? אני גר עם אמא שלי, בדירה בדמי־מפתח, חי ממשכורת חדשית של 750 ש"ח, ואין לי שום רכוש. מה יש לי להציע לצעירה רווקה? חוץ מזה אני צריך עכשיו לפרנס ילדה. למה לא מתחשבים – במקרים כמו שלי – בהבדלי המעמדות והאמצעים הכספיים בין האשה לגבר? כאן, המשפחה של האם במצב כלכלי טוב בהרבה משלי. אבל אני צריך לפרנס אותה. זה מצב אבסורדי. אני כבר לא מדבר על הנזק החומרי שנגרם לי, על עוגמת הנפש, על התובות לכל העולם כדי לממן את המשפטים. אני מרגיש שהמערכת כולה מתעללת בקטנים ובחלשים". גם הוא, כמו הגבר עליו מדברת תגית, מרגיש כמו כלי. בהבדל אחד: הגבר הוא לא נתבע להכיר ולפרנס ילדה שלא רצה בה. לג.ר. נשארו עוד 16 שנה לשלם. ■

פרופ' פנחס שיפמן (שמאל רחוק, צילום: קלאודיו פיימבלט) ועו"ד בני דון־יחיא (צילום: צביקה ישראלי).

קחי את הכסף וסתמי את הפה

בתי־הדין הרבניים אינם מעודדים יחסים שמחוץ למסגרות המקובלות, אבל גם אינם מתעלמים מקיומם. בסוגיה זו פוסקת ההלכה בשולחן ערוך: „בנו מן הפנויה, הוא חייב במזונותיו". כלומר – האב חייב במזונות בלי כל קשר לסוג מערכת היחסים שבינו לבין האם.

בתי־הדין הרבניים קובעים אבהות על־פי הודעת האב: „הילד ממני". אם האב טוען שהילד לא ממנו, מכריזים עליו כאב לפי דרגות סבירות. למה הכוונה? במקרים כאלה, יחסים שבין משרתת לאדון נראים כ„סבירים". גבר ואשה שנמצאו על אי בודד – כנ"ל.

פרופסור פנחס שיפמן, מומחה לדיני משפחה בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית, אומר שהילד אינו חייב לסבול מכך שהוריו רימו האחד את השניה, או להיפך. „אבל במקרים הללו, לאשה יש יתרון משפטי על פני הגבר. בפסק־דין של בית־המשפט העליון נאמר במפורש שלגבר אין מעמד בהפסקת הריון, למשל, אפילו אם הוא נשוי לאשה".

האם יש ערך משפטי לחתימת האשה על חוזה שמכין הגבר – לפני קיום יחסים עמה – ובו היא מתחייבת לגדל את הילד בכוחות עצמה אם תיכנס להריון ותתעקש ללדת?

„זה לא מעשי", אומר פרופ' שיפמן. „עד היום לא היה תקדים משפטי כזה שאיפשר לאב לתבוע את האם על הולכת שולל ואי תשלום מזונות. מה שקובע אצלנו זו טובת הילד, ולסעיף ה'שפוי' לא ינתן תוקף משפטי אם יש חשש שהילד יפגע, לכן לחתימה הזאת אין ערך. באופן תיאורטי, אם מצבה הכלכלי של האם טוב יותר ממצבו של האב, היה צריך לאפשר לאב לתבוע את האם, כי אז ברור שהילד לא יפגע. אני צופה התפתחות כזו בקרוב מאוד במערכת המשפטית שלנו. מבחינה חברתית ואם נתייחס להיקף הבעייה בשנים האחרונות, אנחנו כבר בשלים לזה".

סעיף שפוי מבחינה משפטית מאפשר לאב לתבוע את האם להחזיר לו מה שהוא שילם בעבור הילד, או ה„עודף" מזה (אם תביעת האם היא, לדעתו, מוגזמת). הסעיף הזה מובא לחוזי גירושין בסעיף המזונות כדי להגן על האב מפני תביעות־יתר של האם. למעשה, בכל המקרים הללו אין ההורים תובעים זה את זו ישירות, אלא באמצעות הקטין. מסיבה זו אין שום ערך משפטי לחתימה מוקדמת של צד זה או אחר.

פרופסור שיפמן חושב שלאשה שאינה נשואה ורוצה ללדת ילד אין כמעט ברירה אלא להוליך את הגבר שולל: „בארץ, לנשים שאינן נשואות האימוץ הוא כמעט מחוץ לתחום, וכך גם הזרעה מלאכותית, זאת לפי הוראות מפורשות של משרד הבריאות (באופן לא רשמי אפשר אולי להשיג זרע בפרוטקציה). כך שהיחסים האלה מבוססים רק על מירמה או על יחסי אימון בלתי־רגילים. אני אינני מכיר גבר שיהיה מוכן להסתכן ולהאמין לאשה שאמנם לא תתבע אותו אחרי־כן, כשהילד יוולד".

בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב נתבעים מדי שנה כחמישים אבות בתביעות אבהות ותשלום דמי מזונות. הממוצע הארצי הוא כמאה תביעות לשנה.

המשפטן בני דון־יחיא מודע היטב לתופעה זו, ההולכת וגדלה. „הטאבו שהיה קיים אצלנו פעם על גידול ילדים מחוץ למסגרת הנישואים – נשבר. זו כבר לא בושה", הוא אומר. „אני מכיר הרבה מקרים שבכלל אינם מגיעים לבתי־המשפט. מדובר בעיקר בגברים נשואים שמוכנים לשלם לאשה הרבה כסף במחיר שתיקתה. באופן אישי, אני חושב שאם אשה מתכננת הריון כזה, היא חייבת לשאת באחריות בעצמה. ההחלטה, הרי – שלה בלבד – ואין זה הוגן להטיל על הגבר את הנטל הכלכלי והמוסרי הכרוכים בגידול ילד שלא רצה בו".

לקביעת האבהות יש השלכות משפטיות נוספות: אם בתעודת הזהות של ילד לא רשום מי אביו, תהיה לו בעייה בעת שיתבגר, בזמן הרישום לנישואים. באופן תיאורטי, האשה עימה ירצה להתחתן עלולה להיות אחותו, ואז, ע"פ ההלכה, יש סכנה לגלוי עריות.

גם בחוקי ירושה מתעוררת לא פעם בעיה של ילדים שלפני־כן לא היה ידוע על קיומם, והם צצים לפתע לתדהמת המשפחה ה„מקורית". לפי החוק – ה"ילדים האחרים" זכאים לירושת האב אם אמנם יתברר שהם ילדיו. ומבחינה גנטית, עובדה זו ניתנת להוכחה גם לאחר מותו של האיש.

הדוד מאמריקה

(המשך מעמוד 15)

כדי להיות מה שאני יכול להיות. לא מנסה להגיע לשמיים כשאני יודע שהם מחוץ לטווח יכולתי".

בראיון נדיר פתחו פעם שני האחים לבית ברונפמן את סגור ליבם. צ'ארלס הודה בראיון לעיתון "גלוב אנד מייל" כי אין זה פשוט להיות "בנו של". גם שם סיפר על שאיפתו להוכיח את עצמו, ולא הסתיר כי רכישת קבוצת הבייסבול "מונטריאול אקספו" בארבעה מיליון דולר, היתה חלק משאיפה זו. הוא כבר חש שבעיית ה"בן של" עוברת כנראה בירושה. פעם עלה במוחו החשש כי בנו בן השבע סובל בבית־הספר מקנאת חבריו. הוא קרא לו ושאל אותו: "לועגים לך, מקנטרים אותך?". הילד השיב בחיוב. ואז אמר לו צ'ארלס ברונפמן: "נכון שיש לי יותר כסף מאשר לנהג שמביא אותך יום יום לבית־הספר. אבל האם הוא אינו בן־אדם? העובדה שלאבא שלך יש יותר כסף מאשר לאחרים, אינה משנה את העובדה שהוא אבא כמו כל האבות. ואולי נהג האוטובוס הוא אפילו אבא טוב יותר".

בדרך כלל הברונפמנים עוטפים עצמם בקליפת מיסתורין, וקשה לפצחה גם כאשר הגביר מבקר בעיירה, וכולו נרגש ונפעם. בימים אלה נכתבת מחדש ההגדה לבית ברונפמן, הפעם במימון המשפחה. יתכן שנקבל גירסה משופצת לרב־המכר הקודם, השנוי במחלוקת, ואולי אפילו נלמד יותר על חברת ההשקעות "קאמפ" וראשי תיבות של ארבעת הילדים: צ'ארלס, אדגר, מינדה ופיליס, שסם ברונפמן הקים בשנות ה־60 כדי להבטיח את עתיד צאצאיו. אומרים שיש לה שדות נפט וגז, חברות כימיקאלים, אלפי דירות ובנייני משרדים, קרקעות, מרכזי קניות, אולפני קולנוע, תחנות רדיו וטלוויזיה, מיכרות ומסעדות. על כל אלה נמנע צ'ארלס רוזנר ברונפמן מלדבר. על חברת ההשקעות החדשה שלו, "קרב", זו שמשקיעה בבני אדם, הוא מוכן לדבר שעות על גבי שעות. לפרופ' סטיב כהן, נשיא הקרן, יש הסבר פשוט: "את זה צ'ארלס פשוט אוהב".

מוכנים להפסיד כסף, רק לא בישראל

"אפשר לעשות עסקים עם ישראל, וזה אפילו מעניין וגם ניתן להרוויח", אומר צ'ארלס ברונפמן (ולא מבהיר למה הוא מתכוון במלה "מעניין"). "אמנם אנחנו מצפים שהעסקים כאן ירוצו בדרך המוכרת לנו. אלא שכאן זו חברה אחרת, וגם העסקים מתנהלים אחרת. לפעמים אתה פוגש איש עסקים ישראלי, דובר אנגלית שוטפת, ובכל זאת יש בעיות תקשורת. עובר זמן עד ששני הצדדים עוברים לדבר בשפת הביזנס".

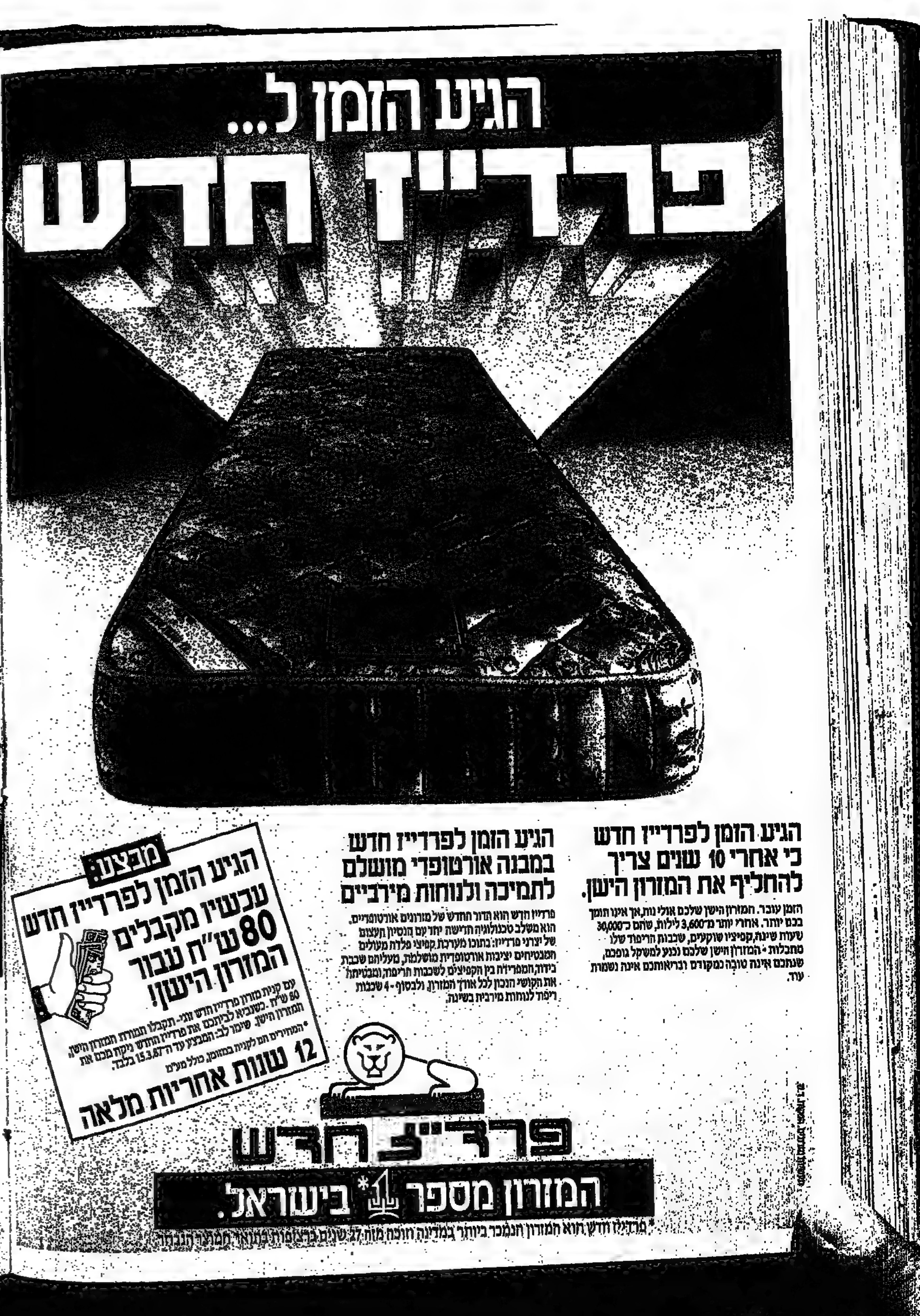
לקח לו זמן להבין את אילוצי השוק המקומי. "עכשיו אני חושב שאני מבין את הביזנס הישראלי. אני עובד עם כוח המשימה כבר יותר משנה וחצי. זהו שוק קטן, בגודל של פילדלפיה, וישראל יכולה רק לדבר על טווח ארוך, אך לא לתכנן לטווח ארוך. קשה מאד לתפקד כך. בשישה חדשים קורים פה כל כך הרבה דברים. אז לתכנן לעשר שנים? ומה יקרה כאן בעשר שנים? אולי מלחמה? אולי שתיים? ובודאי פיחות אחד או שניים? ושינויים בשער הדולר שיכולים להביא חברה ישראלית לפשיטת רגל? לכן, אנשי העסקים הישראלים שמצליחים הם באמת מצויינים, על פי כל אמת־מידה".

ובכל זאת צ'ארלס ברונפמן אינו פסימי. הוא אפילו חושב שבתוך 8־10 שנים יכולה ישראל להגיע לעצמאות כלכלית בתכנון כלכלי טוב וגמיש. "היום כבר לא עושים תכניות תומש. בכל החברות שלי עושים תכניות לשלוש שנים, וגם תן גמישות. ראה מה קרה לשער הדולר בעולם. חוץ מזה צריך למצוא בעולם פלחי שוק שניתן לחדור אליהן. צריך לתעל את התעשיה הישראלית לאפיקים שבהם ישראל יכולה להצליח, כמו להיות ספקים לחברות טכנולוגיות גדולות, או להשתתף ביוזמות חדשות, או למכור טכנולוגיה. זה מסובן לישראל להתמקד בעסקי מכונות, למשל. הישראלים יכולים לעשות מכונות מצויינות, אך צריך גם למכור את המכונות האלה. ובטווח הארוך, חברות ישראליות לא יוכלו להתמודד עם חברות ענק בעולם, כי זהו עולם טכנולוגי, ורבים נלחמים בו על חלקם. וזהו קרב גדול, ובולם ילחמו כמו אריות".

ישנו יהודי באמריקה, מארי לנדור שמו, שהתפרנס לא רע ממכירת בייגלה. הוא כל כך הצליח עד שזכה לכינוי "מלך הבייגל". לא מכבר מכר את הביזנס שלו. צ'ארלס ברונפמן וחבריו מ"כוח המשימה" הצליחו לשכנעו לעמוד בראש חברת שיווק חדשה של מוצרים ישראליים בצפון אמריקה, שתתמקד בתחילה בענף המזון. "זה היה דבר חכם", מתפעל צ'ארלס ברונפמן. "הישראלים ידעו אולי לעשות עסקים עם אירופה. בשבילם לעשות עסקים באמריקה זה כמו ללכת על הירח. את העצה הזאת קיבלנו מבית הספר למינהל עסקים באוניברסיטת 'הארוורד'. כך הדלקנו את מארי לנדור. הוא בא לארץ, ובטוח שזה יצליח. החברה תתחיל לפעול בתוך חודש. היא לא תהיה גדולה. אתם צריכים חברה חכמה".

לצ'ארלס ברונפמן אין שום ספק שגם "כוח המשימה הכלכלי" יצליח. "זה לא הולך לפי התכנית. חשבנו בתמימות שזה ילך יותר בקלות. מדוע אנשי עסקים יהודים מוכנים לתרום לישראל אך לא להשקיע בה? הם פשוט חוששים מפני האכזבה. ולא הביורוקרטיה מרתיעה אותם. ביורוקרטיה איננה המצאה ישראלית. הם פשוט מוכנים להפסיד כסף בישראל. הם יכולים להתמודד עם הפסדים בכל ארץ אחרת, רק לא בישראל. כי פה יש להם גם מעורבות רגשית".

עמוס לבב

כחול-כחול-כחול – תורמוס ההרים מעל עמק האלה.

מאת נילי פרידלנדר
צילמה: שי גינות
בשיתוף רשות שמורות הטבע

12. אל הגבעה הכחולה

כבר שנים לא היה פה דבר מה. מול קיבוץ נתיב הל"ה בעמק האלה, מעל שתי הצלחות הענקיות שקול־טות שידורים מלוויני האוקינוס האטלנטי, יש גבעה כחולה כולה. כי כזה לא רואים כל יום. ולוואי שמזג־האוויר המתהפך מימי גשם לימי שמש אביביים עוד ישמור לנו על השדות הכחולים עד האופק, של פריחת תורמוס ההרים.

זה השיא של טיול שלו ומק־סים בעמק האלה, במעבר מהגבעות

מתוך בית ג'ימאל: כמו בטוסקאנה.

המוכות והרכות של שפלת יהודה להרי ירושלים הגבוהים והסלעיים. טיול שעשינו אותו בסוף פברואר – ראשית מארס. מירושלים נוסעים 44 ק"מ אל הגבעה הכחולה. מתל־אביב זה במרחק 66 ק"מ מהבית.

הטיול מתחיל מצומת הרטוב, אליו מגיעים התל־אביבים בפנייה ממחלף שער הגיא בכביש המהיר לכיוון בית שמש. נוסעים בכביש חוצים את נחל שורק, נכנסים לנוף הגבעות הרכות והעדינות, נוף ירוק ומרגיע בעיקר עכשיו. אחרי הפנייה לקיבוץ צרעה עוצרים ועולים ברגל לתל בית־שמש מימין לכביש. עץ אורן בודד ושדה חרציות ומרוות. קודם שאת ריחה הנעים מרגישים באוויר. רואים לפנינו את קיבוץ צר־עה, את מושב ישעי ובאופק – על הגבעה – מנזר דיר ראפת. במזרח רואים את ההרים הגבוהים ואנטנה גבוהה שנטועה ליד שמורת אורני המסרק. משמאל בית־שמש ושכונת "בנה ביתך" עם הבתים הקטנים והנתמדים. בשדות הפורחים אפשר לעצור לארוחת בוקר שמביאים מה־בית. ממשיכים לנסוע עד שמגיעים, משמאל לכביש, לדקלים גבוהים כמו מהתחריטים המתארים את ארץ ישראל במאה התשע־עשרה. שם המקום עינות דקלים, ויש כאן בית באר על המעיין.

חוזרים למכונית, ותיכף יש פנייה שמאלה למינזר בית ג'ימאל. שלט קטן מימין לכביש כשבאים מכיוון בית־שמש, מכוון את העולים למנ־זר.

• אל בית ג'ימאל:

דרך עפר עבירה לכל רכב עולה בגבעה אל המינזר. אורכה כק"מ אחד, ואפשר לחנות למרגלותיה ולעשות זאת בטיול רגלי קל ואיטי. דרך יפהפיה בין חורשות זיתים וחורשת אורנים אחת, יפה במיוחד. בניין אבן עם דלתות גדולות בטור קיז בהיר. אפשר לבקר בכנסיה בין 9־11 בבוקר ובין 3־4.30 אחה"צ.

בית ג'ימאל היה בית־ספר איטל־קי לחקלאות שנוסד בשנת תרמ"א (1881) ע"י כמרים איטלקים מכת סלזיאן, כמו במינזר כרמיזאן. בית־הספר עבר אחר־כך לכרמיזאן, ולכן שוב לא מבשיל היין הטוב במרתף היקב, ושוב לא מכינים הנזירים עם חקלאי העתיד שמן זית וגבינות קשות מחלב הצאן.

המקום יפהפה, ומשולב בנוף הגבעות כאילו הועתק לכאן מגב־עות טוסקנה. מראה יפה על בית־קברות קטן עם ברושים ועל ההרים הגבוהים מזרחה. כאן בגבעות היא ארץ החרוב ואלת המסטיק. בהרים צומחים האלונים המצויים והאלות הארץ־ישראליות.

• אל עמק האלה:

חוזרים מבית ג'ימאל אל הכביש ונוסעים ישר. חולפים על פני הפני־יה למושב זכריה ולכביש המוביל לצומת ראם (מסמיה). מגיעים לצו־מת האלה, לא פונים לעבר בית גוב־רין אלא לכיוון ירושלים – בית־לחם. כך כתוב בשלט.

• שיטה מלבינה:

נוסעים קילומטר וחצי, ופתאום נוף אפריקני בצידי הכביש: שיטה מלבינה. בקרוב שמורת טבע רש־מית. עצים נדירים שמולדתם מזרח אפריקה צומחים בארץ החרובים ואלות המסטיק. לא ברור איך הגי־עו הנה, וגם אל אשדוד, נחל תבור ותל שומרון. שימו לב לחורשת השיטה המלבינה משמאל לכביש.

אחרי שנוסעים רגע במזרח אפ־ריקה, להביט על הגבעה מימין ולח־פש שדות כחולים. לנסוע לאט עוד בקילומטר אחד, ולפנות ימינה לד־רך עפר העולה לתל שוכה, שיש לו צורה מלבנית של ביכר לחם.

• אל השדות הכחולים:

מתחילים לראות אלפים, ואולי מליונים. תורמוס ההרים. כחול, כחול, כחול. כדי להנות מהטיול הכחול מומלץ להמשיך ברגל או בר־כב, בדרך עפר עד לסוף הגבעה, ולעלות משם עם המראה המהמם על השדות הכחולים. רגלי ההולכים לפניכם כבשו שבילים בשדות, ולא כדאי להוסיף להם שבילים חדשים. זהירות, יש כאן בורות מים עתי־קים. ללכת רק בשבילים.

לגבעה הכחולה יש שם: תל שו־כה. מקום שהיה מיושב מימי בית ראשון עד ימי הביניים. היו פה גם כפרים ערבים. והכי בולטות בנוף הן הצלחות הגדולות, צלחות לתקשו־רת מהלוויינים הצפים בשמיים מעל האוקיינוסים, האטלנטי וההודי.

• המשך הטיול לכיוון ירושלים או תל־אביב:

כ־4 ק"מ מכאן, בהמשך הכביש בעמק האלה, אחרי שחולפים על המיסעפים לרוגלית ולאדרת, יש הסתעפות דרכים. הדרך משמאל פונה לכיוון מושב זנוח, וליד בית־שמש אפשר לחזור ממנה לכביש המהיר לת"א או לפנות לירושלים, נס הרים, בר גיורא ועין־כרם.

הדרך מימין פונה לכיוון מושב מטע ואחרי־כן גם לנס הרים ובר גיורא. הדרך השמאלית (זנוח) לי־רושלים יפה יותר. אחרי הפניה לז־נוח יש פניה למושב מחסיה, ונסיעה בהרי ירושלים "בדרך האמפרי" עד לצומת הר יעלה (שילוט בדרך), ובה חניונים יפהפיים בצידי הדרך.

• דוד וגולית היו כאן:

אל תשכחו לספר לילדים שהמ־קום בו הכביש חוצה את נחל הא־לה, ליד השיטה המלבינה, הוא בע־רך המקום שבו קלע הג'ינג'י במצח של גולית. הכביש עובר בתוואי של דרך עתיקה מאוד, מערי הפ־לישתים בחוף ובשפלה אל ההר שבו ישבו בני ישראל. היום המצב שונה. הפלשתינים בהר ואנחנו בשפלה. ואם אתם מחפשים את הפ־רק בתנ"ך, זה שמואל א', פרק י"ז.

בתו, אהבתו

יורם קניוק על ספרו החדש "בתו" ("ספריית מעריב") מבוסס על תקופה ארוכה שהיה מעורב עם אשפוזה של בתו במוסד לחולי נפש. לא ביוגרפיה, כמו [illegible] בלשית. גבולות מטושטשים בין מיסתורין למציאות

מאת: תלמה אדמון
צילומים: שמואל רחמני

[illegible]

"בתו", תקציר העלילה

אהיאסף ריגר, תת־אלוף (מיל.), גר בבית אחד עם בתו חמוטל, קצינת־קבע בצה"ל. ערב אחד היא לא חוזרת מעבודתה. במקביל לחיפושים המקובלים של המשטרה והצבא, יוצא ריגר למסע חיפושים אישי אחר בתו האובדת. הוא מחפש אותה בדרכי הארץ ובתוכו פנימה. הספר הוא מסע לנבכי יחסים, רגשות, שבין אב לבת. האם, פליטת שואה, אינה אלא לוויין תקשורת צדדי, שנע ברדיוסים קרובים ורחוקים, לא נוגעים.

חמוטל ריגר היא בת דמותה של חמוטל הורוביץ, גיבורת "חימו מלך ירושלים", שקניוק כתב לפני 25 שנים. אחיאסף בסיפור "בתו" (בהוצאת "ספריית מעריב") מאושפז לבסוף בבית־חולים, שוכב חסר־הכרה כצמח, ושאשה אוהבת מדברת אליו ימים רצופים. כמו חימו.

(המשך מהעמוד הקודם)

מהן. אבל שם, ההתאגרות היא דרך הריפוי היחידה. של האב ושל הבת.

על קיר חדר עבודתו של קניוק יש תמונה של איה. ראשה ניתמך אל כף ידה. פניה, השקופות מחמת איזה טוהר פנימי, מעניקות למתבונן התמסרות ענקית. בה בעת הן גוזרות עליו תחושת אין־אונים. איך אפשר לתת כוח, יכולת התגוננות, למישהי ששולחת אל העולם צוואר חשוף כזה, מתוך אמונה שלמה?

למטה מן התמונה, על הריצפה, ניצבים אופני הכושר של קניוק. תחומים נימהלים זה בזה בדירה המבולגנת הזאת. דירה שכורה בשדרות הציונות. קניוק מתגורר בה עתה בחברת אשתו האמריקנית, מירנדה. עצי דקל מתורכתים ניצבים בחוץ מעל דשא מעודן. ברחוב הזה אנשים מצמחים יערות על הגג. בניין אחר יש בו, לבן כמו צדף מלוטש, מכה בשמש. קניוק ניכסף לדירה באחד מאותם בתים נמוכים וישנים ליד הים. כמו אחיאסף ריגר, גיבורו, גם הוא גדל ברחוב בן־יהודה. בעבר גרה משפחת קניוק במורשה, רמת־השרון. הרופאים ציוו על ההורים של איה לעבור מן הבית שבו גדלה. קניוק אומר שמכר את הבית במחיר רע, השקיע במניות שנפלו, ונישאר בלי בית. „אני בעצם חי על מזוודות".

איה ישנה עכשיו בחדר שכור במקום אחר בעיר, באה לכאן לביקורים. כשהיא מטלפנת מבחוץ קניוק עונה לה בחיבה מלאה רכות. בַּאי לְאב, הוא ניפרד ממנה. בימיה עסוקה איה בבית־צבי, כתלמידה וכעוזרת במאי. נעמי, הבת הצעירה של קניוק, קרבה לאיטה הביתה בהמשכו של טיול אל מעבר לים. נעמי הוא שמה של הנערה שעימה מגיע גיבור "בתו" אל מחוזות האהבה הנכונה, האמיתית, השלמה, השלווה.

א יש כדרכו יפרש, כותב הסופר ב"בתו", והספר פרוץ לערימות של פרשנויות ברבדים שונים. החל מאקטואליה פשטנית ודרך ניתוח פסיכולוגי של יחסי משפחה בישראל, ועד לסימבוליקה טוטאלית על דבר גורל הציונות. קניוק מעולם לא הואשם כפחדנות. עשרים שנה, אומר אמנון נבות, מבקר ספרות, עשרים שנה יצר קניוק בחלל ריק. הוא לא השתייך לסופרי דור הפלמ"ח, למרות שהוא בן גילם. הוא גם לא ניקלט בין עמוס עוז, א.ב.יהושע, ויהושע קנז, הדור הספרותי שלו. הממסד הספרותי התעלם ממנו, למעשה, עד תחילת שנות השמונים. ובכל זאת, מאחוריו רומאנים וקבצי סיפורים קצרים שתורגמו לעשר שפות. קניוק מפקיד את סיפור המיסגרת של "בתו" בידיו של סופר צללים לא־חשוב, עצוב מקצועי. בראיון הוא יודע לומר עליו ש„הוא איזה מין קריקטורה של עצמי. ככה אני יוצא לפעמים בראיונות".

„אתה נמצא מול אדם שאתה אוהב, והוא הבת שלך, והוא נמצא באיזה שהוא מצב שאתה לא מבין אותו, פשוט לא מבין אותו. אתה מנסה ליצור קשר, אתה מנסה לתת יד, אתה ניפחד, אתה מרגיש חוסר־אונים כזה".

בכך מנטרל קניוק את עט העיתונאי הרושם לעצמו ברגע זה את המיקטרת, שהוא עסוק בה ברבקות ובידיים לא יציבות, את הסוודר הגדול, הקרוע במרפק, את גוון עור פניו, הניראה כציור של חיוורון. וכמו למחוק סופית את רשימת פרטי המציאות המתפשים משמעות בבית הסופר, מבקשת עתה אשתו, מן המסדרון, שלא ישב בסוודר הזה מול האורחת. לא יאה. קניוק לא מחליף סוודר.

■

מאיפה צומח הספר הזה? למה ניזקקת לו?

מה את חושבת? תגידי, כדי שאוכל לענות לך. אני לא יודע לאן את רוצה שזה ילך.

אתה נותן את הכיוון, לא אני.

וקניוק מכווץ פנים כאילו חש כאב.

ודאי שזה מבוסס על תקופה ארוכה שהייתי מעומת עם האישפוז של בתי. חמש שנים. תקופה מאוד קשה מהבחינה של להיות אב. אחרי שכתבתי את "היהודי האחרון" היתה לי איזו הרגשה שסגרתי מעגל. והתקופה הזאת שעומתתי עם הכאב הזה, שהיה כל־כך חזק, ועם חוסר היכולת להבין, וצורך להתמודד ולחשוב: רגע, מה זה כרויק להיות בן או בת. באותה תקופה התרחשו כל מיני דברים שהולידו את הספר בתוכי. כאילו לצאת מהאתוס היותר גדול של הכתיבה שלי למשהו יותר צנוע, יותר אישי.

כמובן שהספר הוא לא ביוגראפי. הוא לא תיאור של מה שקרה לי עם בתי או עם בנותי, אבל זה מבוסס על התחושה שהיתה לי.

חוץ מזה אני נסעתי להלוויה של הדס קדמי, כתבתי על זה ל"מעריב". מאד התרגשתי מכל זה. זו היתה לוויה מיוחדת, הלוויה בקיבוץ, חילונית כזאת, ארץ־ישראלית כל־כך, עצובה. שם נעלמה בת, ושאלתי את עצמי מה היה קורה אם הבת שלי היתה נעלמת. והשאלה הזאת היתה חזקה עוד יותר בגלל הדברים שקרו בזמן האישפוז של בתי.

ואז נכנסתי לתוך איזור שהיא רמות שאיכשהו נוצרה בתוכי. רציתי להרחיק את הערגות לדור אחר, למישהו אחר. ואז, כשהיה לי האיש הזה, והשאלה הקשה הזאת, יכולתי לגעת בחומר הכואב והחזק בשבילי, של מערכת יחסים בין אב לבתו, והתיפוש אחרי.

איך אתה מפספס כהורה, ואיך אתה חושב שאתה מפספס. כשאתה עושה טוב אתה נכשל, כשאתה עושה רע, אתה נכשל. כלומר, התחושה היא שזה מקצוע קשה מאוד, אבהות, או אימהות, קשה ללמוד אותו. וכמה מעט באמת אנחנו יודעים על זה שקרוב אלינו, שאנחנו אוהבים אותו, ומה זה בכלל אהבה, ואיך אנחנו יודעים או לא יודעים לאהוב, אפילו אם אנחנו אוהבים.

הספר בנוי ברובו מסויים כחידה בלשית. זה היה פאזל מתושב מראש?

לא. יכול להיות שבכתיבה שלישית ורביעית הייתי יותר מתוחכם. אבל במשך הכתיבה הראשונה אני פחות או יותר ידעתי רק מה שהגיבור יודע בספר. והלכתי עם זה. היו שם דברים שנודעו לאורך הדרך, שהיו סתומים לי כמו שהיו סתומים לקורא. לא הייתי יותר חכם מהגיבור שלי. בכלל, אני חושב שהדמויות שעליהן אנחנו כותבים הן יותר מעניינות ויותר חכמות מאיתנו.

בכל מיקרה זה לא נועד להיות ספר מתח בלשי. העובדה שהוא נעשה כזה פתאום, זו תורה נורא נוראה בשבילי.

ת הליך הכתיבה באמת עזר לך מבחינה תרפואטית? השתחררת מאיזו מועקה?

לא. או הוא עזר לי קצת. אני חושב שבכלל עברתי בשתיים־שלוש השנים האחרונות תהליך טוב בכל המובנים.

מה הוא כלל?

יותר כבוד לעצמי, קצת פחות להתלונן. פתאום התחלתי לראות חלקים גם מהחצי המלא של הכוס, לא רק תמיד מהחצי הריק של הכוס. וזה כולל גם את מערכת היחסים בבית, עם בנותי. הרבה יותר הבנה.

אתה חש השתנות גם בכתיבה שלך?

כן, אבל זה טבע גם מעניין טכני. אחרי שכתבתי את "היהודי האחרון", "אדם בן כלב", ספרים כאלה, רציתי משהו יותר טהור, יותר גבישי, משהו שהיה לי פעם, כשרק התחלתי לכתוב ב"היורד למעלה", אולי גם ב"חימו מלך ירושלים". רציתי משהו יותר קטן. והיו לי ארבע שנים של אימון מצוין ב"מעריב", כשכתבתי את הסיפורים הקצרים ל"סופשבוע". ביחד עם אלה שכתבתי ל"דבר השבוע" זה מאה סיפורים בערך, שיש בהם השילוב הזה של מציאות ודמיון, שיש בהם המתח, משהו שאתה רוצה לגלות בסוף. וזה תמיד באותו אורך, שני עמודים עם ציור.

והעמידה בקו־ליין, האימון בצורת הכתיבה הזאת, המיבנה היותר קלאסי, יותר נוקשה, נתנו לי פתאום הרגשה שזה נכון. זה כבר התחיל ב"ערבי טוב", ספרי הקודם, ועבר בצורה יותר מוחשית ל"בתו".

הספרות למדה פה מהכתיבה העיתונאית?

אני לא חושב שהסיפורים שכתבתי ב"מעריב" היו עיתונאות. המלה עיתונאות לא מפחידה אותי: אני כותב עיתונאות ואני אוהב לכתוב עיתונאות. אבל הסיפורים הקצרים והם היו צריכים להופיע במקום שלקוראים לא יהיה ברור כל־כך אם זה קרה או לא קרה. אם זה דמיון או מציאות.

הכרת קודם את הלוויה של הדס קדמי. נדמה לי שעשית שימוש ביותר מאשר רגשות שהמקרה עורר בך. יש בספר שימוש כמעט ציני בפרטי צנעתיהם של אחרים. שתלת פרטים המוכרים היטב לכל קורא עיתון במדינה. הכרמל, מעיל בין הזרועות, עשבים רמוסים כתוצאה מגרירה של גוף, סיפה בגלל, צומת נתניה. הזיכרון מעלה מיד את צורלי חבר, רני בן, דפנה כרמון.

גם כבר השתמשתי בכאב, השתמשתי בכאב שלי ולא של אחרים. אבל תראי, כולנו ניזונים, כל הספרות ניזונה מהתרחשויות במציאות. טולסטוי פתח איזו כרוניקה בעיתון וכתב, דוסטוייבסקי כתב את "החטא ועונשו" על איזו כרוניקה בעיתון. בטח שיש איזה קשר.

האמת היא שלא זכרתי את כל הפרטים האלה עד עכשיו. זו פעם ראשונה שאני מודע לזה. זה קצת מפחיד אותי, מפני שלא זו היתה הכוונה.

באישפוז של בתך חוית משהו מן ההעלמות?

בחלום. אתה נמצא מול אדם שאתה אוהב והוא הבת שלך והוא נמצא באיזה שהוא מצב שאתה לא מבין אותו, פשוט לא מבין אותו. אתה מנסה ליצור קשר, אתה מנסה לתת יד, אתה ניפחד, אתה מרגיש חוסר־אונים כזה. יש כאלה שבאים כל יום ויושבים ושומרים את זה יחד, ויש כאלה, כמוני, שיש תקופות שהם באים ארבע פעמים בשבוע, או חמש, ויש תקופות שרק פעמיים בשבוע. וכל הזמן חשבתי על זה, על הבת שלי שם. כל הזמן הרגשתי. זה הפחיד אותי. גם הייתי מופתע, מין דברים מוזרים קודם. אז חלק מהתחושות האלה, כל מיני תופעות שהיו בתוך המערכת הזו אולי נכנסו לספר, אבל הדבר היסודי הוא התיפוש אחר.

למה בנית את אחיאסף בדמות הסטריאוטיפית הזאת ולמה לא גידמה פתות צפויה של קצין צבא בן דור מעולות התגמול של שנות החמישים?

סטריאוטיפית, זה שיפוט שלך. איפה בספרות מתגלת בדמות כזו?

לא בספרות, במציאות. אני שוב אחזור לכרוניקה. אלי גבע, למשל. הוא לא מוכרח להיות בדיוק כזה, אבל התבנית שסופר יכול ליחס לו הן של אחיאסף. קצין גבוה בצה"ל, שמחליט לפרוש מפני שהדברים אינם מתנהלים לפי עקרונותיו המופתיים. והוא ישר עם עצמו, ומסתגר, ולא עמיד מבין לסביבה.

כמו שיש איש שהוא דמות ארץ־ישראלית שאני מכיר מאיזה שהוא מקום. אבל רציתי מישהו שלא שייך לדור שלי, דור הפלמ"ח, וגם איננו צעיר כל כך. מישהו שעוצב אחרי מלחמת השחרור. נמשכתי לקשר של האיש הזה עם התקופה הזאת של שנות ה־50, שבעצם יצרה הרבה מאד דפוסי חיים בארץ. איזה מיתוס מסוים, שמחזיק באמת חלק מדור הביניים בצמרת הישראלית.

א בל למה בחרת באיש צבא. מדוע לא סוחר, למשל.

יש לי איזו תחושה שאצל סופרים, אמנים ואנשי צבא, העבודה נהפכת למין אובססיה. יש איזו החמצה במשפחה, בילדים. הייתי מוכרח מישהו שהעיסוק שלו כזה. יכול להיות גם מדען, אבל במדען יש משהו רחוק שהוא לא מובן לי. הייתי צריך מישהו שאני יכול להבין אותו. ובחרתי באיש צבא, שתכונות שלו, אם זו נכות, שהבעיה שלו, אם זו בעיה, זה שהוא יכול להתנתק לחודש ולא לחשוב בכלל שיש לו בת, או אשה, או משפחה, ופתאום אתה חוזר ונכנס ואומר: אהלן, שלום, מה נשמע. וכולם מסתכלים בך פתאום ואומרים: רגע, מה אתה חושב לך, אתה נכנס ויוצא פה.

וההתמכרות הזו לעבודה של אב המשפחה יכולה להיות גורם לכל ההתפרקות הזאת, לבריחה של אשתו, להעלמות של בתו?

אני לא חושב שזה הגורם הראשי, אבל אין ספק שזה תורם, או לפחות זאת ההרגשה שלי. יש שם קטע שחמוטל אומרת לאחיאסף, שהורים אחרים לקחו את הילדים לפיקניק והוא לקח את משפחתו להראות לה טנקים. אני מכיר את הדברים האלה. זה חלק מאיתנו, אני לא כותב באיסלאנד. בארצי אני חי.

לאן אתה לקחת את הבנות שלך?

לא לקחתי אותן לשום מקום.

היית עסוק.

הייתי עסוק, חשבתי שאני עסוק. היה נורא חשוב לי לגמור עוד פרק.

והיום אתה חושב שהיה יותר חשוב להתמסר להן?

תראי, מה אני יכול לחשוב היום?

הספר הרי עוסק באשמה ההורית הזאת.

„אתה רואה פתאום אדם צעיר שכדי להשתחרר הוא צריך להעניש את הגוף, אולי לקפוץ מגג. אתה מבין את העניין הזה של המגע הנורא עם המוות. הקסם של המוות הוא הרסני. זה לא רק לברוח, זה גם לגעת במוקד של האש".

בהלם. כשאני מסתכל סביב, אני רואה אנשים שלוקחים את הילדים ויוצאים איתם, ומבלים איתם. משפחות כאלה פשוטות, יושבים ועושים סיחים, אני חושב שיש שם יותר, זה נותן לילדים משהו. אב, שיהיה מעניין ככל שיהיה, לא נותן דברים כאלה. זה משאיר סימני שאלה. זה חוסם.

מוכרח להיות איש פשוט כדי שיוכל לתת לילדים משהו שהם זקוקים לו?

לא, לאדרבא פשוט, אבל מישהו שיכול. היו לי חברים טובים שעבדו בדברים לא כל כך מעניינים. הם ניהלו איזה מפעל או משהו כזה. הם יכלו לחתוך את זה. לחזור הביתה בשש בערב. אתה בא הביתה ואתה של המשפחה. תמיד התקנאתי בזה. אף על פי שרוב הזמן בילית בבית, אבל הייתי מנותק לחודשים, אם הייתי בתוך כתיבה של ספר.

אחיאסף איננו אופייני בשפת הכתיבה שלו. קניוק ניטמע בתוכו בדמות העושר הלשוני, הרגישויות?

רציתי שהגיבור יהיה חריג, יוצא דופן. קשה מאוד להגיד שלכל אנשי הצבא יש שפה צבאית בלבד. יש לי כמה חברים, אנשי צבא, שיש להם עושר לשוני עצום, רגישויות גדולות וידע עצום. תקחי אנשים כמו ישראל טל, או מתי פלד, או דווידי. יש להם עולם רוחני מאוד מורכב.

לא רציתי לשחק כאן ולעשות מין לשון צבאית כזאת, פשוטה, פשטנית. לא זה העסיק אותי. העסיק אותי האדם שמאחרי אחיאסף. יכול להיות, כשהוא ניפגש עם החברים שלו הוא אומר: „זבש"ך", או משהו כזה. אבל כשהוא כותב כאן את המחשבות שלו, באותו רגע שנעלמת בתו, אז השריונים מתחילים ליפול והוא חשוף.

למה ניזקקת לדמות של הבעל של חמוטל הורוביץ שיסגור את הספר, שיביא אותו לדפוס?

היתה לי בעיה טכנית איך לתת את הסוף. והסוף הזה חשוב לי מאוד.

בלומר, אם אחיאסף יורה בעצמו, מי יפרסם את כתב־היד?

הייתי צריך מישהו שיעשה את זה. וכיוון שהבעל של חמוטל הורוביץ מופיע ב"בתו" כמי שכותב סיפורים כל הזמן. וכיוון שאחרי הרבה שנים הבנתי שאסא ב"חימו מלך ירושלים" זה קצת אני, הייתי זקוק למישהו שהוא קצת קריקטורה של עצמי, שיש לי נטייה לעשות בראיונות: „הה, כמה עצוב". ואנשים חושבים שאני עושה את עצמי, אבל זאת האמת.

אתה חוזר תמיד לחולל סביב המוות. חמוטל של חימו מתאהבת בחיימת. חמוטל ריגר ב"בתו", מתאהבת במת־יחי.

זה מופיע גם ב"היהודי האחרון". יש איזה דבר, שכנראה הוא חזק אצל כל אחד מאיתנו. הוא חוזר לסיוטים מסוימים. זה דבר חזק אצלי. הוא מופיע אפילו כשאני לא רוצה. זה נכון אפילו ב"אדם בן כלב". איזשהו אלמנט של התאהבות במוות.

גם לאור האישפוז של בתי, ולאור דברים שראיתי בבתי־חולים, בנוסף למה שהיה בי כל השנים. אתה רואה פתאום אדם צעיר שכדי להשתחרר הוא צריך להעניש את הגוף, אולי לקפוץ מגג. אתה מבין את העניין הזה של המגע הנורא עם המוות. הקסם של המוות הוא הרסני, קשה. זה לא רק לברוח, זה גם לגעת במוקד הבוער של האש. לראות עד היכן אתה יכול להגיע עם זה. זה נושא שחוזר אצלי מילדות.

אתה מודע לעובדה שיש כאן אנומליה. בכל זאת, לא כל אשה ברחוב מתאהבת במת?

זה קרה לשלוש נשים בספרים שלי. למה זה קרה להן, זו כבר שאלה טובה. ודאי לא איזה תכנון רצוני שלי, להגיד שכל הנשים מתאהבות במתים. אבל זה איזה דבר חזק מאוד.

בלומר, אהבה אמיתית היא בלתי אפשרית, לא בחייב על פני האדמה.

כן, כנראה.

ה שם נעמי, שם בתך, מופיע גם בספר. יש לך עניין עם שמות.

כן, יש לי מידרש שמות. כשאיה נולדה, היינו בניו־יורק. ואני מאד אהבתי את השם חמוטל. אשתי אמריקנית והוריה יאנקים כאלה. הלכנו לשתות אחרי שראינו את איה והם שאלו: נו, איך יקראו לתינוקת? אמרתי: חמוטל. הם ניסו לבטא את השם, זה היה מסובך. אמרתי: איה.

עם נעמי בתך יש באמת השלמה כזאת, כפי שהיא מתבטאת עם נעמי בספר?

יש משהו בנעמי בספר שמזכיר את נעמי בתי.

מה זה המשהו הזה?

אני לא יכול. אני מוכרח להפסיק פה. אני לא רוצה לחשוף כל־כך את הבנות שלי.

החשיפה היא מחיר שאתה ודאי מודע לו. אם נתייחס רק לספר הזה, אנשים שיקראו אותו ודאי יסחבו לתוכו מה שהם קראו על איה ומחלתה, גם נושאי כתיבה שלך בכלל.

ודאי שיש בספר הזה יסוד של חשיפה. אבל הספר הרחיק את העדות שלו כל־כך שאין בו שום דבר ביוגראפי. יגידו מה שיגידו, אני יודע שכתבתי פיקשן, בריה, המבוססת על תחושות ועל כל מיני דברים שקלטתי פה ושם. זה סיפור. אבל כל ספר הוא קצת

(המשך בעמוד 37)

היו לי חיים לא קלים, מבחינה בריאותית, משפחתית, פוליטית

גד יעקובי: "סופר ומדינאי, איש המשפיע בדרכים שונות, זה מה שרציתי להיות כשאהיה גדול".

שטח פרטי

גד יעקובי

שר־על כלכלי

נולד (1935) וגדל בכפר ויתקין. מוסמך בכלכלה ומדעי המדינה. בעבר היה סגן שר התחבורה (כנסת 7), שר התחבורה (כנסת 8), יו"ר ועדת הכלכלה (כנסת 9). כיום הוא מכהן כשר־על כלכלי ומועמד לכהונת שגריר ישראל בוושינגטון. פירסם חמישה ספרים. נשוי, אב לשלושה בנים מאשתו הראשונה ולבת אחת מאשתו השניה. גר בדירה בנאות אפקה, תל־אביב.

שלושים שנה אני עובד ולומד בירושלים, אבל בכל פעם שאני נכנס לעיר הזו, אני מרגיש לחץ. העומס ההיסטורי, בתי האבן הגדולים, בתי החומות, המטען הרגשי. אני מעדיף את תל־אביב. פה אני מרגיש פתוח ומשוחרר, כמו בכפר ויתקין.

שנים השתעשעתי ברעיון של חזרה למושב. לאחרונה ויתרתי. זה לא מעשי לבלות כל יום שלוש שעות על הכבישים. ואם לא כפר ויתקין, מה שקובע בעיני זה הנוחות והסביבה האנושית. בקרוב אנחנו מתכננים לעבור למרכז העיר. ככל שמזדקנים, רוצים להיות יותר במרכז. עד שאמי עברה לבית אבות, היינו נוסעים מדי שבת לכפר ויתקין. יש לי קשר סימביוטי, אורגני, לחצר המשק, לבית, קשר שייכות לכפר. שם עוצבה מערכת המושגים הבסיסית שלי, תפיסת הערך של לחיות מעבודתך שלך, בזיעת אפך, האהבה לנופים פתוחים. אהבתי לחרוש, להשקות את הפרדס, לקטוף פרי הדר, לקצור תלתן ולהביאו לרפת. זה זכרון שאני מתרפק עליו, כמו על העובדה שגרנו מצד אחד ליד נחל אלכסנדר בו היינו שוחים, ומצד שני ליד הים אליו היינו הולכים ברגל. עד היום, אחד הדברים הכי נעימים לי זה ללכת יחף בחולות.

קונצרט, שדה ירוק, נופים פתוחים, הפרדס ובתי, אלה הדברים שהכי מרגיעים אותי. כשאני נכנס הביתה אחרי הטירופים שאני חי בהם, מלחמות הגוג והדמגוג, התלהמות היצרים וההתבהמות שקיימים בחיים הפוליטיים היום, כשאני פותח את הדלת ורואה אותה, הכל נעלם במחי־יד. היא משוש לבי. אני משוחק איתה, מספר לה סיפורים, שר איתה שירים, מטייל איתה ואחרי שהיא הולכת לישון אני חוזר לענייני. אני רואה אותה הרבה בבקרים ופחות מדי בערבים, שלוש־ארבע פעמים בשבוע, לדאבוני, לפעמים גם בשבתות, אני מרצה באירועים שונים. זה חלק מהמחויבות הציבורית אותה אני לוקח מאוד ברצינות.

אני מאוד אוהב תיאטרון ושירה וספרות. יש בי שניות וניגודים פנימיים ומאוד קשה לחיות כך, אבל אולי כתוצאה מזה חיי יותר מעניינים. גם בפוליטיקה אני לא בשלן, ולהיות פוליטיקאי לא בשלן ולא מתגודד, ובכל זאת כל השנים להיבחר כמצבעות תשאיות ואישיות, זה לא פשוט. אני אדם כותב. אני חי בעולמות שונים וכמעט מנוגדים אחד לשני. אבל אני חי עם עצמי בשלום, וזה העיקר. בעצם, אני חושב שאני גם משפיע כמה שאני יכול, וזו הסיבה היחידה להימצאותי בחיים הציבוריים. הרצון להשפיע נובע מאיכפתיות ותחושת מעורבות חזקה מאוד שהיתה לי מאז שאני זוכר את עצמי. זה מה שמחזיק אותי בעינוי המתמשך הנקרא חיים ציבוריים.

לקניות אני הולך עם אשתי. אני מאוד שמרן בלבוש, אולי זה נובע מהחינוך הבולשביקי, צניעות כאחת מאמנות המידה, והצורך באי התבלטות בתחום הצורני. מה שיש בבית, פרט לספרים ולתמונות, זה נלה. תמונות אנחנו קונים יחד. אינני מתיימר להיות מומחה גדול לציור. גוטמן, בזם, ליפשיץ, ציירים כאלה מדברים ללבי. אני אוהב ציור שרואים בו כל יום דבר חדש, שמתחלף על־פי מצב הרוח ונקודת הראות שלי באותו יום. בשבילי, ציור על הקיר זה צורך אסטטי, כמו שרהיט יפה הוא צורך אסטטי. אני אסטטיקן ודייקן כמעט בקפדנות. לא עוזרים לי דבריו של שאו שאמר שדייקן הוא אדם המגלה את רוב חייו בהמתנה לאנשים אחרים.

כשאני בחו"ל ויש לי ערב פנוי, אני מעדיף ללכת לתיאטרון. אני מאוד אוהב תיאטרון דרמטי, הרבה [illegible] קונצרט יוצא לי לשמוע אולי פעם [illegible] ואז זו התרגשות בלתי־רגילה. לאו דווקא [illegible] אני אוהב את התזמורת במלואה, עוצמתה, [illegible] סימפוניות, פחות אופרות. לצערי הרב, אינני [illegible] מוזיקה מודרנית. מאוד אוהב שירים ישראליים. [illegible] מתי כספי, נורית גלרון, אפילו [illegible] אוהב את שלום חנוך ובמידה [illegible] את שלמה ארצי, אם כי היומרנות שלו קצת [illegible] על אורה זיטנר. שומע אותם [illegible] במכונית, ברדיו ובקסטות.

אני חושב שאני טיפוס קצת סנטימנטלי ומה [illegible] מרגש אותי זה אהבה, נדיבות. [illegible] למשל, יש אילות ובגוד, אמת פנימית [illegible] יש כן יושר פנימי. אינטגריטי [illegible] לבית מישהו אחר. היושר הפנימי [illegible] זה מה שחשוב בכל תחום. ספר [illegible] כתוב בכשרון אדיר, אבל כשאני מרגיש [illegible] ניסיון להוליך שולל, הוא פחות טוב בעיני. בשורה ארוכה, אלו תכונות המכשילות אדם, גם אם אינו יוצר. מה שקובע זה השלמות העצמית. אדם, היה אתה עצמך, נאמר בפר גינט, וזה תמיד נכון. מה שהכי חשוב לי זה לחיות בשלום עם עצמי, להשפיע בדרכי, לא לרצות להיות מישהו אחר. בימי חיי לא התקנאתי באדם אחר, למרות שהיו לי חיים לא קלים, מבחינה בריאותית, משפחתית, פוליטית.

כדי שיצירה ספרותית תמצא חן בעיני, צריכה להיות בה כנות, ביופי, רגישות למצבים אנושיים וכמובן יכולת ביטוי, יכולת שאינה רק טכניקה אלא מבטאת עולם תרבותי. אני קורא כו־זמנית ספרים מתחומים שונים, כלכלה ומדעי המדינה, לעיתים מחקר הסטורי מעניין שכתוב בכשרון, ביוגרפיות, אוטוביוגרפיות, שירה וסיפורת. בכיף אמיתי אני קורא ספרות יפה על כל חלקיה. רק לעתים רחוקות אני מוצא ספר בתחום הפילוסופי־קונספטואלי־פוליטי שהוא בעל רמה כזו הגורמת לי הנאה. הדברים האלה כל־כך יודעים לי שוו העלאת גירה. אני קורא עכשיו את "התגנבות יחידים" של יהושע קנז. סיימתי את "קופסה שחורה" של עוז ואת ספרו של בולי, "מולכו". את ספר שיריה החדש של דליה רביקוביץ קראתי פעמים. חלק מהשירים מאוד יפים בעיני.

> **"הרצון להשפיע נובע מאיכפתיות ותחושת מעורבות חזקה מאוד שהיתה לי מאז שאני זוכר את עצמי. זה מה שמחזיק אותי בעינוי המתמשך הנקרא חיים ציבוריים".**

סופר ומדינאי, איש המשפיע בדרכים שונות, זה מה שרציתי להיות כשאהיה גדול. אין דבר המעורר אצלי יותר התפעלות מכשרון כתיבה גדול. כשיש לי שעה פנויה, אני נכנס לחנות הספרים הסמוכה. יש סופרים שתמיד מעניין אותי לקרוא את ספריהם. המשורר האהוב עלי ביותר הוא המשורר האירי ייטס. בסיפורת, יש סופרים שאני חוזר אליהם, וירג'יניה וולף, למשל, ומקס פריש אותו אני חושב לסופר גדול מאוד. ברנרד מלמוד, נבוקוב, שבעיני הוא סופר גאוני. גם בארץ יש שורה של משוררים וסופרים שאני מאוד אוהב, אבל לא אנקוב בשמם כדי לא לפגוע באחרים. אני מאוד קשור בחוגים האלה. אני עצמי חוטא בתחום הזה וכבר פירסמתי למעלה מ־40 שירים בכתבי־עת ספרותיים. אינני מפרסם במוספים הספרותיים של עתונים יומיים מפני שאני לא רוצה לערב פוליטיקה ושירה. ואולי זו הסיבה שאני מהסס אם להוציא ספר שירים. לא שאין לגמרי קשר: ייטס אמר פעם שמהמריבות שלנו עם עצמנו אנחנו עושים שירה, ואילו מהמריבות שלנו עם אחרים אנחנו עושים פוליטיקה.

אני אדם שחש צורך מתמיד בהתבטאות, זה הדחף העיקרי שיש בתוכי. כושר הריכוז וההתנתקות שלי גבוה מאוד, אבל הכי טוב אני כותב בבית. את הספרים שלי כתבתי בין 5 ל־8 בבוקר, בשבילי, אלו שעות כתיבה אידיאליות. זה לא כולל, כמובן, שירה. שיר נולד בסיטואציות בלתי־צפויות לחלוטין, באמצע נסיעה, בלובי של בית־מלון, בישיבה, בשעת לילה מאוחרת.

תמיד הייתי ממשכימי קום, וכשאני קם, אני מגיע למצב של עירנות וריכוז מלא תוך שניות. אני אוהב להיות לבד, אבל לא כל הזמן. מרגיש מאוד נוח עם עצמי ואף פעם לא משתעמם. אני אוהב גם להיות בחברת אנשים. יש לי הרבה מאוד ידידים ומעט מאוד חברים. מהאקדמיה, מתחום הספרות, השירה והציור, מהתקשורת, מהמשק ויש גם כמה חברים מהפוליטיקה.

אני אדם שרוצה להיות שייך, וחשובה לי תחושת השייכות לבית. נלה, אשתי, היא האדם היחיד בעולם איתה אני מדבר על הכל. אין דבר שלא מדובר בינינו. הבית הוא המקום שבו אני יכול להיות עם עצמי במובן של מיצוי עצמי, לעשות את הדברים שצריך לעשותם בתנאים של חממה רגשית.

> **"אני אדם שרוצה להיות שייך, וחשובה לי תחושת השייכות לבית. נלה, אשתי, היא האדם היחיד בעולם איתה אני מדבר על הכל".**

האם אתה אדם חזק? אני חושב על עצמי כעל אדם שאינו נשבר בקלות, בעל כושר התמדה ומסוגל לעמוד במתחים.

מה החולשה שלך? פרפקציוניזם ורב־צדדיות שמונעת ממני למקד את כל האנרגיה בכיוון אחד.

את מי היית רוצה לפגוש? את ברל כצנלסון, י.ח. ברנר, ברנרד שאו, ברטרנד ראסל וקאנט.

את ידו של מי אינך מוכן ללחוץ? כהנא.

במה אתה גאה? בשלמות העצמית שלי, בעובדה שברוב המקרים אני מצליח להיות נאמן לעצמי, במעורבותי החברתית והפוליטית בנושאים שאיכפתיים לי ובעובדה שרוב חיי עסקתי בעניינים שאינם רק ענייני הפרטיים.

על מי אתה מרחם? על מעמידי פנים, מוליכי שולל ושקרנים.

את מי אתה מכבד? אנשים נדיבים, אנשים יוצרים ואנשים שנאמנים לעצמם.

למי אתה בז? למכלים ולאנשים שמתגדרים בסטאטוסים חיצוניים.

מה מעצבן אותך? שטחיות, דמגוגיה, צביעות ותביעות היתר שלי מעצמי.

מה מביך אותך? דיבור בוטה וגס ובטחון עצמי של בורים.

מה מפחיד אותך? הסתת המונים, דמגוגיה פראית וחשש לאובדן הדמוקרטיה הישראלית.

מה עוזר לך להתרכז? הבית.

מה אתה שונא? לא אוהב דברים שיש בהם אופי מכני או אופי שגרתי, ולא אוהב אנשים שלוחצים יד ברפיסות.

על מה קשה לך לסלוח? על הולכת שולל, גסות רוח, שקר והכשלה מכוונת.

בחברת איזה אנשים אתה מרגיש נוח? אנשים פתוחים, בעלי חוש הומור ואנשים בעלי עצמאות וכושר יצירה.

מה ישראלי בעיניך? אור, חולות, שמיים כחולים, פרדסים, סביונים וישירות, לפעמים עד גסות, בין בני אדם.

מה המאכל האהוב עליך? חצילים, פלאפל, אוכל סיני וקולרבי טרי מהגינה.

מהו זכרון הילדות החזק שלך? הפליטים שירדו בחוף כפר ויתקין, הרזון עם זיפי הזקן והבגדים המרופטים. ויציאת הבריטים מהארץ. ה"כלניות" יצאו מהמחנה, ליד הכפר, וירו משני צידי הרחוב.

איזו אישיות היסטורית אתה מעריך במיוחד? צ'רצ'יל ובן־גוריון.

מי היו גיבורי ילדותך? טרומפלדור, חנקין, אנשי השומר וא.ד. גורדון.

מי הגיבור הספרותי שלך? פר גינט.

איזו שחקנית יפה בעיניך? אווה גרדנר.

איזה ריח אהוב עליך? ריח תלתן, פרדסים וספרים ישנים.

האם השתנית במשך השנים? אני פחות קצר רוח, ולמרות שחיי מתקצרים והולכים אני לא חש דוחק בזמן. גודאר אמר שלחיים יש התחלה, אמצע וסוף, אבל לאו־דווקא בסדר זה, ואני מאמין בזה, כלומר, אני חושב שכמעט הכל פתוח וזה מה שמאפשר לי להתחדש ולגלות עניין בתחומים חדשים.

ראיינה: נורית ברצקי

צילום: ראובן קסטרו

שיפודים

משהו:
אמן טוב חייב להיות קצת טיפש וקצת חסר טעם. אם הוא חכם ואנין באמת, הוא מנתח יצירות של אחרים.

פירסום הכנסת

חברי הכנסת עושים עסקים. פעם התרגשנו מזה, אחר כך ותחנו על זה, אחר כך השתוללנו מזעם בגלל זה. אחר כך, כשראינו שכלום לא עזר, נרגענו, ולמדנו להתנהג יפה.

עכשיו אנחנו בשלב האחרון. אנחנו רוצים להנות מזה. מה העניין? עסקים כל כך גדולים, ולנו לא מגיע איזה גרוש פה ושם? הרי גם אנחנו רוצים לראות פעם שיק על סך 23,000 דולאר שכר ייעוץ.

הרשו לי אם כן להציע את שירותי הייעוץ שלי לחברי הכנסת, תמורת אחוז קטן מהמחזור, כמקובל בענף הפירסום. אני לא רוצה יותר מהמקובל, וכדי להראות על מה אני מדבר, הרי קמפיין פירסום לכנה עסקים של ח"כים.

אני מבטיח לכם, ח"כים, שבעזרת מסע פרסום נכון תגדילו את רווחיכם, כי עד כמה שזה נשמע לכם מוזר, עדיין לא כל האזרחים יודעים איך להשיג את שירותי חברי הכנסת, וכך הולך לכם לאיבוד כסף יקר.

למענכם, חברי הכנסת שעדיין לא כבשו לעצמם את נתח השוק המתאים ליכולתם, ולמען חברי הכנסת הרוצים להגדיל ולהרחיב את עסקיהם, אני מציע את מיומנותי המקצועית בשטח הפירסום.

זקוק ליד מכוונת בסבך המוסדות המסייעים?

אשמח לעזור לך, כי אני היד ואני גם המכוון.
(וגם המוסדות המסייעים, וגם הסבך)

חבר כנסת זו הקדנציה השניה, עם עשרות לקוחות מרוצים.

מחירים נוחים. אפשרות למשכנתא.

מתנות לחברי כנסת, לשרים, לראשי ממשלה

זכור: מתנה נאה היא השקעה נבונה

חדש! שיטת הביטוח הכפול:

לנותן המתנה: אם זה לא מתגלה, קנית לך ידיד מועיל, ובמקרה שהדבר מתגלה, מתנתך בחזרה.
למקבל המתנה: כל זמן שזה לא מתגלה, יש לך מתנה יקרת ערך, אם זה מתגלה, אתה מחזיר את המתנה, והכל נסלח לך.

יש לך חבר בכנסת

בעיות עם אישור תקציבים?
לא יודע מה הוועדה תחליט?
למה שלא תיכנס לבעל מקצוע, ודאגותיך ייעלמו.

לרשותך ולשירותך ח"כ החבר בוועדת הכספים. נסיון עצום. אפשרויות גדולות. מפגשים בשעות הבוקר ואחרי הצהרים. סודיות מובטחת.

חבר כנסת מקבל פרטי

כל יום מ־1,30 עד 3.00

חבר כנסת

העובר מוועדת חוץ ובטחון לוועדה מצומצמת לענייני פיתוח מחפש הצעות מעניינות.

אפשר תשלום גם בשקלים.

דפי פלטינה

מדריך חברי הכנסת המסווג
מחירים, שירותים, כתובות.

אמור לחבר הכנסת שלך:
מצאתי אותך בדפי פלטינה.

מאיר עוזיאל

חיים ואוהבים

סיכומים מאוחרים

אני לא נוהגת להידחק בתור, וכך חיכיתי עד שכולם יסיימו את סיכומי השנה האזרחית: הסרטים הגרועים ביותר של השנה, הנשים האלגנטיות שעשו את השנה, הזמרות המעצבנות של השנה – וכו'. אני, כדרכי, הולכת על הסיכומים הפחות מסעירים, ולא אצה לי הדרך. ממילא כבר לא אוכל לשנות דבר. אני מנסה לסכם אי־אלו מחשבות שטרדו אותי בשנה שחלפה, על מה חלמתי בין השורות של הרעיונות הגדולים, פכים קטנים של החיים, כמו שאומרים. והכל – בערבוביה. כמו שזה הולך ביומיום שלנו.

אז חלמתי, ועדיין אני חולמת, על:

שבוע עבודה בן ארבעה ימים; עיסוי יומי שיינתן לי במסגרת יום עבודתי; נסיעה ללא פקקים בדרך חיפה; רכבת פרברים שתעצור ליד רחובי; מיזוג־אוויר במכוניתי שאינה בנויה לקליטת מזגן; המצאת תרופות פלא לכאבי־כתף (ולהוציא כל "תרופות הפלא" שכבר נספגו בגופי); תוכניות טלוויזיה למבוגרים בבוקר יום השבת; לאכול אחת לשבוע אצל שמוליק כהן הלזעלאך ממולאים וקוגל של טשולנט – ולא לעלות גרם במשקל.

ואני גם חולמת להיות עם פחות לחץ בעבודה, ומצפה שימציאו גלולה נגד פחד מפני תאונות דרכים ומפני פיגועי טירור ומפני מחלה ללא־מרפא; ואני מקווה כי ימציאו לגבר גלולה נגד הריון. הנשים כבר סבלו ממנה די. ועכשיו במלוא הרצינות: אני מצפה שעוד בזמני יחוקקו חוק בעד המתת־חסד ובעד זכותו של האדם לקבוע עם רופאו את מועד קיצו.

ובחזרה לחיים: השנה אהבתי יותר מתמיד לגלות מסעדות קטנות ולכלות שם בשיחות נחמדות עם בני־אדם שיש לי איתם כימיה; אהבתי ללבוש את חצאית העור השחורה שלי עם כל דבר, ולהרגיש כי מעולם לא היה לי בגד כה שמיש; שמחתי כאשר הביאו לי מתנה מחו"ל: אילתית מעושנת שהיא אהבת חיי על השולחן; הפסקתי לנעול את כל נעלי העקב שלי; זרקתי את השמלות ההודיות. הזרוקות, המשכתי לסלוד מחנויות יוקרה בכיכר המדינה המתחפשות לחנויות ברודיאו־דרייב; החלטתי להוריד עד הרצפה את הפרופיל הביתי שלי כטבחית, ובני ביתי התחילו לעיין בזמן הארוחה החמה בספרי הבישול הססגוניים שהציפו את השוק.

השנה עמדתי בגבורה בפני התקפת המיקרוגל; קניתי תקליטים נוספים של מוסיקה קלאסית; המשכתי לחבב את אריק איינשטיין, דניאל ברנבוים, הגבעתרון, את שעות המנוחה עם עתוני יום שישי ואת "ערב חדש"; נהניתי מברוס ספרינגסטיין, טוביה צפיר, ערבים ב"צוותא" ומסיבות זמר. אני עדיין מתרגשת מחדש כאשר אני מוצאת מקום חנייה פנוי בתל־אביב, וכאשר הנכדה שלי אומרת מילה חדשה. השנה אהבתי, כמו בשנה הקודמת, להתכרבל במיטה ולקרוא סימולטאנית מערמת הספרים המתגבהת לידי.

בצד רשימת אהבותי ערכתי גם רשימה טלוויזיונית של "הכי־הכי" שהיא יותר אישית מאישית, אינה מתודית, ואינה מבוססת אלא על מפגשים ומקרים מקריים:

"חתונת השנה": אייבי נתן וקלריטה שלו (ימין). "הגירושין הכואבים של השנה": אורנה ויהורם גאון (למטה).

היום הכי כייפי של השנה היה בפסטיוואל עכו. הערב השמח של השנה היה במרתף הקטן ביפו עם הפסנתרן־זמר הרוסי בוריס, וגם במרתף אחר – "מרתף ראשון" שנהפך ל"פיאנו־בר" עם שירי ארץ־ישראל – היה שמח מאוד. הסעודה הכי חביבה עלי היא ב"אקרופוליס", ליד מערכת העתון, כאשר המנה העיקרית היא דג סול בלימון ומאחר ששם לא זול, אני צריכה להתאפק ולשמור את העניין לארועים מיוחדים, כגון חתימת חוזה על ספר חדש שתמיד מרגשת אותי כאילו היתה הפעם הראשונה.

ההצגה הכי מרשימה שראיתי בחו"ל היא "אני לא רפופורט", ובארץ – "פלשתינאית" של תיאטרון חיפה ו"קידוש" של הקאמרי. הספר שהכי ריגש אותי במפתיע השנה הוא "רגע ברוח" של אנדריי ברינק. הספר שהחכים אותי יותר מהרבה ספרים אחרים הוא, ללא ספק, "מצעד האיוולת" של ברברה טוכמן. ספרון הילדים הכי נחמד של השנה הוא "איתמר מטייל על הקירות" של דוד גרוסמן.

הכיופים הקטנים של השנה: לראות בצהריים סרט טוב באחד הקולנועים הקטנים בלב־דיזנגוף, לנסוע לג'אבליה לאכול דגים, להתמסטל מיין "ירדן", לחזור הביתה ולמזוג "איריש קרים" על קוביות קרח ולראות בווידאו עוד פעם אחת את "הרומן שלי עם אנני" או "האדומים".

המקום שקיבל הכי הרבה תנופה חברתית זה "בוננזה" ברחוב טרומפלדור בתל־אביב, המציע משהו גם למי ששערו האפיר ועדיין יש לו חשק לשמוח. המקום הכי "אין" מבחינת תיירות־פנים היה והווה מלון אביה־סונסטה בטאבה, והוא גם הכי יקר.

החברות שלי מסכימות כי הרווקים הכי מבוקשים השנה הם: מייק שטראוס, אלי (פפו) פפושדו, פרופ' מוטי רכיר והפרסומאי ראובן וימר, ואפילו אין זה מדוייק – ניחא. בתואר האשה הכי פאטאלית זכתה שושנה וינר שהיתה של שיף ועכשיו היא של יפת. בתי הדירות הכי עמוסי סיפורי רכילות היו ועדיין "מגדלי דוד" בתל־אביב. האשה העקשנית של השנה היא סוניה פרס, שעד היום האחרון של כהונת בעלה בתפקיד ראש־ממשלה המשיכה לשמור על עצמאות וכמעט לא הופיעה בציבור בתפקיד אשתו.

שמות חדשים באופנה שכדאי לרשום הם: רואלה גרשון, עדה ברודסקי ואתי מעוז, ובטח עוד רבים מבוגרי "שנקר" שעדיין לא עמדתי על טיבם. שם לא חדש באופנה שעדיין כדאי לזכור הוא של רחל אהרונוביץ. תצוגת האופנה המאכזבת של השנה היתה, במפתיע, תצוגת קיץ 86' של אוברזון הגדול בפני נילי"ה. המכירה הכי "איך" והכי מרגשת של השנה היתה ועודנה מכירת סוף העונה אצל אוברזון. ג'רי מליץ הפתיע השנה באוסף משכית ובקו החדש של הביגוד המוכן שלו.

הערב הכי צפוף ומאכזב השנה מבחינה אירועית היה ערב פתיחת הסינרמה. הנשף שזכה להכי הרבה ביקורות גרועות – גם מבחינה קולינארית – היה נשף אלף הדולר של אגודת ידידי התזמורת בהיכל התרבות. הנפילה הכי גדולה (שלי) השנה מבחינה גסטרונומית היתה מזנון הסלטים של קפה־תיאטרון הבימה.

בתואר "חתונת השנה" זכתה ללא ספק חתונת אייבי נתן וקלריטה. הגירושין המאבים של השנה היו של אורנה ויהורם גאון. וכאן עלי לסיים כי המסוף רומז לי שזמני תם.

> ### תיבת דואר
>
> בעקבות המאמר "מיבטא רוסי כבד" החלטתי ליצור עימך קשר, כי מעטים הם ההדים החיוביים הקשורים לתהליך קליטת העלייה בכללותו. לשמחתי, תגובתי למאמר זה לא היתה יחידה.
>
> בעיתון "אלף" שבשפה הרוסית פורסם מאמר תחת הכותרת "תודה לך, תמר". מחבר המאמר כותב על כך שהתרגשות רבה אחזה בו כשקרא מאמרך שנוסע האהדה והידידות כלפי העלייה מברית"מ.
>
> המחבר, ארקדי טימור, מהנדס בכיר בתעשייה הצבאית, בעל זכויות רבות בתחום הסבת טנקים רוסיים לצורכי צה"ל. מתרגם בגוף מאמרו את רשימתך לרוסית, ומסיים במספר משפטים מרגשים שאני מוצא לנכון לתרגם:
>
> "מה אני יכול להוסיף לדברייך, תמר? לשם התחלה אנו זקוקים לעוד אלף כמוך, ואז נוכל לקבל זרם גדול וחדש של אנשים קרובים ויקרים לנו. נחיה יחדו! תודה לך, תמר!"
>
> חזוני כי את, כעיתונאית, תחוי – ובצדק – מתעודת כבוד זו.
>
> **דניאל בלודו**

תמר אבידר

פנטהאוז

יואל לב

קשת בענן

הקשת הענקית ורבת הצבעים היתה נטועה איפשהו בים, בין הגלים. לגליה נדמה היה כאילו תל־אביב התהדרה בה כבקשת נצחון ססגונית ומפוארת.

צילצלו בדלת. שעת בין־ערביים. השמש טרם שקעה, עדיין יש בה הכוח לחולל את הנס הצבעוני הזה, אבל גליה ידעה שבעוד כמה רגעים היא תשקע, הקשת תיעלם והשמיים יחזרו להיות אפורים. עמדה תוך צחוק מאוזנה לצילצול העקשני בדלת, מסרבת להינתק מהמראה שבחוץ. לבסוף פתחה. מאחורי הדלת עמדה השכנה מהקומה השלישית, אורה רביד, אשה ממוצעת, קודרת, נשואה, אם לשלושה ילדים, שבעיני גליה ייצגה את הטיפוס העיר־בורגני.

גם אורה התפעלה מהמראה שבחוץ, אבל בשביל גליה הקסם בו. היא אהבה להיות עם עצמה כאשר הבית והרים יפים באמת. לעתים להתחלק בהם עם אחרים, אבל לא עם אחרים. היתה לה תחושה ששכנתה גוזלת ממנה את ההנאה ממראות השקיעה.

שתיהן עמדו מול החלון המשקיף אל הים ואל קיר השקיעה עדיין במאבק שבין היום והלילה, ואורה החלה לדבר, למרות שגליה לא הזמינה אותה לכך. היא דיברה כאילו התכוננה לכך זמן רב, עוד לפני שעלתה במעלית. "תמיד ראיתי בקשת הבטחה. הרי היא לא תלויה שם סתם כך. הבטחה של תקווה, של תוכנות נוספת".

גליה תמיד שמרה ממנה מרחק. בבית משותף זה לא מבצע קשה במיוחד. כמו שאמרה לאורי: "בית משותף הוא כמו שכונה שלמה של בתים שהפכו אותם לפי מעלה. הוא צירוף מקרי של אנשים. לפעמים צירוף מצלח, לפעמים אומלל. אין לנו שום מחוייבות להתיידד עם משפחת רביד רק משום שהם מתגוררים כאן. היא נראית משעממת עד מוות, והוא חסר צבע".

לכן תהתה מה גרם לביקורה הבלתי־צפוי של השכנה, אבל אורה אפילו לא ניסתה לתרץ את בואה. בלי רצתה תחילה ליצור את הרושם שעלתה לפנטהאוז פשוט כדי להתחלק עם מישהו בצפייה בקשת. אבל מיד התבררה הסיבה האמיתית. היא היתה חייבת לדבר עם מישהו. היא החלה לדבר בלי לשאול אפילו אם גליה מוכנה להקשיב. גליה ידעה שגם לאחר שהשמש תשקע וגם אם יחזרו שאר בני הבית, אורה רביד תפרוק כאן מעליה כאן ועכשיו את המטען שמעיק עליה.

"אני יודעת שאת חושבת שאני אשה אפורה, לא מעניינת, אשה שהתפשרה עם חיי נישואין רגילים. תמיד אהבתי רעיון שקראתי פעם אצל צ'כוב, שאמר כי אנשים רגילים אינם נוסעים לקוטב הצפוני, ואינם כובשים את הרי ההימאליה, אלא שותים בורשט והולכים לישון".

היא נשענה על אדן החלון, כאילו אין לה כוח לעמוד ואין לה כוח לשבת. "אנחנו אף־פעם לא היינו קרובות. אני יודעת שאת חושבת אותי לאשה משעממת. אבל גם לאשה הכי משעממת יש הסיפור שלה. אם תשמעי את הסיפור שלי, אולי תראי אותי באור אחר".

גליה מצאה את עצמה שבויה בקסם מרתק לא פחות מקיסמה של הקשת בענן. ובעצם, בדיוק כמו הופעת הקשת בשמיים האפורים, כך גם בחייה האפורים של אורה הופיע מאורע שהעניק להם ברק וצבע. גליה מצאה עצמה מקשיבה ומפליגה במחשבות.

נכון, חייה של אורה היו אפורים. ארון רביד שהעניק לה את שם משפחתו, היה פשרה. היא נשאה אכזבות מגברים שרצתה בהם, וחשה שזמנה הולך ואוזל. לכן התפשרה איתו, אבל יחד עם זאת גם מצאה ביחסים שבינה לבין בעלה "ידידות עמוקה וחמה, ידידות של גבר שאולי אינו יכול להסעיר את דמיונן של נשים, אבל אפשר לבטוח בו. ואת יודעת", צחקה בעצב, "בכל שאני מרחיקה מנעורי אני מגלה את החשיבות העצומה שיש לידידות הזו. פעם אפילו העמדתי אותה במבחן".

גליה חייכה, מתבוננת בבת שיחתה העומדת ובקשת בענן. הפעם גילתה כי הגברת האפורה הזו ששערה מסודק בתישול, שפניה מעוגלים ועור פניה כבר מזמן אינו חלק, האשה הזו נועזת יותר ממנה. היא עשתה מה שמעט מאוד נשים מעזות לעשות. יום אחד כאשר פגשה גבר "שגרם לי להרגיש שאולי עוד יש לי הזדמנות להדביק את הזמן האבוד" – פשוט קמה והלכה אליו. האשה הפשוטה והלא־מקורית הזו קמה יום אחד, ציפצפה על כל העולם שבנתה סביבה בעמל רב ובמשך שנים רבות, ועזבה את הבית.

וגליה אמנם ראתה את שכנתה באור חדש. הגבר שלמענו עזבה את בעלה היה כנראה ידיד משכבר הימים. גליה נאלצה לנחש זאת משום שאורה לא נכנסה לפרטים. היא רק תארה אותו כגבר המסוגל לשלהב נשים שהכירו אותו עוד שנים ארוכות לאחר שיצא מחייהן.

הבעל הניח לה לעזוב את הבית ולצאת להרפתקאה המטורפת. לגליה נדמה היה שהיא רואה גם אותו באור חדש. כבר לא גבר אפור הנע מתוך שיגרה בין הבית למשרד, אלא אדם בעל־אומץ שהיה מסוגל לאפשר לאשתו לצאת מהבית כדי לחיות עם מתחרה, עם גבר שתמיד ינצח אותו משום שהתכונות המציינות אותו אינן נאמנות, אחריות, רצינות ומסירות אלא התקפה מהירה, ברק, הבטחות קוסמות ושילהוב דמיון.

מקץ שנה חזרה הביתה. הבעל קיבל אותה. אורה לא נכנסה לפרטי הסכם החזרה, אבל לא היה כל ספק שהיא חזרה מובסת. בגלל הילדים? קשה להאמין. אולי הגבר המקסים והמבריק איבד מזוהרו לאחר תקופה של חיים משותפים, אולי הוא פשוט קם והסתלק. אורה חזרה הביתה נושאת על מצחה את חותם הכשלון.

אבל לא בגלל זה עלתה היום אל גליה. לא כדי שגליה תראה אותה באור חדש אלא כדי לחלוק איתה משהו חדש. אהבה חדשה. היא שוב רוצה לצאת, לעזוב את הבית. איננה יכולה להחליט אם ללכת או לא. לגליה זה נראה מגוחך שהיא עלתה לפנטהאוז כדי לקבל עצה מאשה שבכלל איננה קרובה אליה.

אבל דומה שאורה כבר ענתה לעצמה. היא התבוננה בקשת שהלכה והאפירה ופתאום נמוגה, וגליה שמעה אותה לתמהונה מפזמת שיר־עם אמריקני. רק לאחר שירדה השכנה ונבלעה במעלית, חזרו מלות השיר והיכן בתודעתה:

"האל תלה קשת לאות בשמיים. בפעם הבאה אשלח אש ולא מים".

בתו, אביה

(המשך מעמוד 31)

חשיפה, לפעמים קצת הרבה. אני משלם את המחיר ובמקום כמו ישראל, הוא גבוה, כי המקום קטן, וכולם מתחככים זה בזה. אין ברירה, אלה הם החומרים של חיינו. אם אתה לא משקר ואתה מוכן להתמודד עם זה, אז גם תשלם את המחיר על זה. ומה המחיר, בעצם? הדבר היחיד שהייתי דואג לו זה חשיפה מיותרת של המשפחה. על עצמי לא כל־כך איכפת לי.

אז אם בתי נתנה ראיון ל"הארץ", ומתוך שמונה שעות שדיברה פורסם קטע, שהוא חזק מאוד ומרשים, אבל הוא רק קטע, אז זה הסיפור שלה. היא לקחה לעצמה את האחריות, היא ידעה מה שהיא עושה, היא שילמה על זה את המחיר שידעה שתשלם.

אני חושב על כך שכשאני כותב ספר כזה, אז כל מי שהוא בן, או אב, שזה בעצם כולנו, ירגיש באיזה מקום שהספר הוא גם עליו. כשמדובר ביחסי הורים־בנים אצל כל אחד זה או מוקדם מדי או מאוחר מדי, כמו שנאמר בספר. כל אחד מסתכל פתאום על הבן, או הבת שלו, ואומר, רגע, מאין זה בא? הרי עד גיל שנתיים כל מה שיש להם אתה נתת להם, ופתאום יש דברים אחרים. מאין הם באו?

דרך הדמות של אחיאסף, אתה גם מבקר. אתה חש אליו קירבה ריגשית, אבל יודע גם לספר שהוא בן לחלשים.

כן, זה החלק הפאשיסטי שבו. כולנו אנשים מורכבים ובתוכנו מתרוצצים כל מיני שדים. כמה מן הליבראלים הנאורים ביותר שאני מכיר הדהימו אותי בחוסר הסובלנות שלהם, בשינאה, איזה אלימות ותוקפנות שהם מסוגלים להפעיל כשהעניין לא נוגע ליחסי יהודים־ערבים, אלא התיחסות לסתם אנשים. ולעומת זאת ראיתי פאשיסטים עם המון טוב והומניה. זה נורא לא פשוט לחלק את האנשים לטובים ורעים. זה טוב בשביל חסמבה, אבל זה לא נכון.

למה בעצם לא התמקדת בבעיה המרכזית, ההורות. בלית בספר הרבה חומרים טעונים נוספים. שואה, צבא, טלוויזיה, ערבים־יהודים.

אני חשבתי שכן נשארתי בתחום הזה של הורות. לא רציתי את הספח הזה של השואה בספר, אבל כל מה שבא לתוכו, בא בצורה טבעית. אני לא יכול להצדיק מדוע זה כך. אני חושב שתשעים אחוז מהספר בנויים על מערכת היחסים בין אב לבת. השאר זה הנוף שבו זה מתרחש. והנוף הוא אלים ומלא ביהודים וערבים וטלוויזיה. זה ספר שיוצא מתוך המציאות.

איפה אתה רואה את הספר הזה בתוך סך כל היצירה שלך?

יש לי הרגשה שהתחלתי עכשיו משהו אחר.

איך קוראים לו?

ספר שלם שעוסק במערכת יחסים של אב ובתו זה דבר חדש לי. הייתי רוצה לטפל בדברים שהוזנחו על־ידי. אני מחפש משהו יותר קלאסי, יותר צנוע, שקט. וודאי שיש גם היסוד המאגי, הפנטסטי שתוכו אני חי, וודאי שלא אוכל לכתוב סיפורים ריאליסטיים, שהם עיקר כוחה של הספרות העברית. אני מוכרח לעוף באיזה מקום. ולחזור. אני אוהב את איזק דינסן, שהיא כזאת, ואת פאטריק ווייט, אולי יותר מכל הסופרים שכותבים היום. בסופו של דבר אתה מוצא לך את החברים הספרותיים שלך. מבחינת תיאור המציאות עם כל הרחשים שלה, יעקב שבתאי עשה את הדבר הכי מעניין בספרות שלנו, הכי חזק שניכתב פה. זה יפה בעיני, אבל זה בדיוק העולם ההפוך ממני.

ובכל זאת אני מרגיש שהתחלתי משהו אחר. בעוד שלוש, ארבע שנים, כשאקרא שוב את "בתו", אדע איפה זה עומד בתוך כל המערכת. לאן זה הלך. איך אחרים יקראו אותו.

"ספריית מעריב" יוצאת עם הספר במהדורה של 15 אלף עותקים. אתה יודע שזה חסר תקדים.

כן.

תלמה אדמון

הורוסקופ

מזל דגים

מאת איילת השחר

בתחום הקריירה מצפה לדגים שנה של מאבקי־כוח, ולמעשה מדובר בהמשך תהליך שהחל בשנה שעברה. אלא שאם עד כה זכו בני המזל לשפע של חסד, הכרה בכשרונותיהם והצלחות מהירות – עתה יהיה עליהם להתאמץ כדי להוכיח את עצמם. להילחם על הזדמנויות ולא לחכות שהן תיפולנה לידיהם. הם ייאלצו להשקיע מאמץ ועבודה, ואפילו להילחם נגד מתחרים שעד עתה הובסו כמעט מבלי שהם יניפו אצבע.

הקשיים יהיו מלווים בתהפוכות כשהדבר נכון בעיקר לגבי בני סוף המזל: עליות וירידות קיצוניות, הצלחות וכשלונות פתאומים. רק נחישות החלטה, תקיפות ועמידה על שלהם ישמרו על הישגי השנה שעברה.

לעומת תחזית לא מפנקת זו בתחום העבודה, אפשר לבשר לדגים כי בתחום הכספי – השקעות השנה שעברה עומדות לשאת פרי. אי־אפשר לומר שבדרך־כלל אין להם מזל בכל הקשור לכסף ולנכסים. ההפך הוא הנכון: כחוש מיוחד הם יודעים היכן להשקיע את כספם ומאין יבוא עושרם. לגבי השנה הקרובה – דבר זה נכון מתמיד. כל השקעה תישא רווחים. כל רכישה ועיסקה יתגלו כנכונות. מותר לדגים להמר ואפילו לסכן נכסים, וכל הימור כזה יביא עימו רווחים. יש רק להישמר מן הנטייה לפזרנות הטבועה בהם, שהשנה תיגבר עוד יותר בשל הרווחים הנאים שיצטברו בחשבונותיהם. אלה יביאו להרגשת שאננות מסויימת ולתחושה של „לי – אני יכול לבזבז". זה יהיה נכון, אך עדיין רצוי להיזהר. לבני מזל דגים יהיה השנה יותר קל לעבור דירה, לשפר את תנאי המגורים או לרכוש מכונית.

בתחום הבין־אישי מסתמנים סיכויים לקשר טוב שיתחיל בקיץ, ובכל הנוגע למצב בריאותם – אין סימנים לבעיות מיוחדות במשך כל השנה.

סוף פברואר עד מחצית מרץ מתחילים את השנה ברגל שמאל: בילבול בעסקים, מריבות עם שותפים על רקע שינויים במצב־הרוח וחוסר ריכוז מאפיינים את התקופה. אולם החל מאמצע החודש הדגים מתעשתים וחוזרים לעצמם. גם העסקים מקבלים תנופה, מה שמשפר את מצב־רוחם. סוף מרץ מחזיר להם את האופטימיות ומחדש את המרץ.

אפריל שם את הדגש על ענייני כספים. זו תחילתה של תקופת השפע הפיננסי שהוזכרה למעלה. עסקות „מתבשלות", חוזים והסכמים נחתמים, והפירות עוד יגיעו. זהו גם חודש טוב למעבר דירה למי שמתכנן זאת. הסיכויים למצוא דירה טובה במחיר סביר – מצויינים – וכדאי להתחיל להתעניין.

כך גם בחודש מאי, שיהיה חודש טוב לעסקים הקשורים בנכסים בני־קיימא. מכירות וקניות של רכוש יתגלו כמוצלחות. צפוייה גם עזרה ותמיכה מחברים וידידים, בין היתר בענייני עסקים. הסיסמה החודש: „אל תסמוך על המזל, סמוך על חברים".

ביוני עלולה להתגלות תקלה בדירה או טעות בחוזה מכירה או קנייה, בעיקר החל מאמצע החודש. צריך יהיה להקפיד במיוחד על כל סעיף בחוזה כדי שבן המזל לא יפסיד כסף.

יולי הוא חודש האהבה: לפנויים ולפנויות צפויים מפגשים הנושאים סיכויים לקשר לטווח ארוך. על הדגים להקפיד רק להיות כרורים וחד משמעיים. להגיד „כן" בזמן, ולהפסיק לשחק עם „אולי" ו„נראה".

אוגוסט הוא חודש של עבודה קשה שתניב הרבה רווחים. מי שמתכנן חופשה או נסיעה לחו"ל לחודש זה – עושה טעות. בתקופה זו יש להריץ קדימה את העסקים, ובעבודה מצות הזדמנויות פז להצלחות נדירות שיזניקו את בני המזל קדימה לעוד שנים רבות. כדאי ומומלץ להתאמץ.

מן המאמץ המוגבר יוכלו הדגים לנוח בספטמבר, אז גם יהיה הזמן להתפנות לקשרי משפחה ובמיוחד לקשר בין־אישי חשוב. זהו חודש טוב לנישואים גם להססנים שבבני המזל.

גם אוקטובר הוא חודש טוב לקשרים רומנטיים, ואפילו למיסודם. צפוי עיסוק בכספי ירושה או בנכסים הקשורים לירושה.

מי שהתאפק כל השנה ולא נסע לחו"ל – נובמבר הוא חודש טוב לכך. מה גם שסביר להניח שהדבר „ידגדג" לדגים ויכניס אותם לחוסר מנוחה, שיסעו. צפוייה להם הנאה מירבית. זהו גם חודש להתחלת לימודים בתחומים חדשים.

גם בדצמבר יימשך העיסוק בלימודים, ובצידו התקדמות בתחום הקריירה. פה דווקא עלולים להיות ימים קשים, במיוחד החל באמצע החודש: יתכן שינסו לשים לכם רגל, והדגים ייאלצו להילחם על מעמדם וסמכויותיהם. סוף החודש יביא להם את ההצלחה.

ינואר מיועד לשמחות. מפגשים חברתיים, מסיבות משפחתיות וחגיגות אחרות ימלאו את זמנם של הדגים.

פברואר יהיה חודש לא קל, בעיקר בכל הקשור לקריירה ולעסקים. זה גם חודש של עייפות גופנית ונפשית מעורבת בתחושה של חוסר סיפוק וחוסר נחת. הדגים ייאלצו להתמודד עם אוייב נסתר שינסה לחבל בהישגיו, ומצב־הרוח יהיה בירידה, אך לא לאורך זמן: סוף החודש יביא אנרגיה מחודשת, שמחת חיים ותקווה בלב.

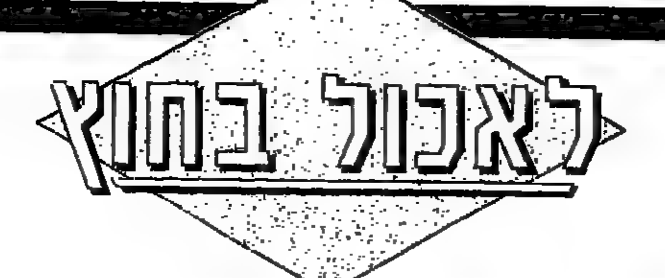
תחזית לשבוע שבין 27 בפברואר ל־5 במארס

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע אתם עלולים להרגיש שהממונים עליכם אינם מעריכים אתכם די הצורך. אך יתכן שאתם לוקחים את הדברים באופן יותר מדי אישי. התפתחויות במקומות רחוקים ישפיעו עליכם לטובה.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
נסו להתגבר על הנטיה לדכאון המאפיינת אתכם השבוע. מומלץ לקחת פסק־זמן ולנתח את מקור הבעיות – ואז יהיה הרבה יותר קל להתמודד איתן. זה זמן טוב לטיולים, ואפשר גם להתחיל בלימודים.

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
אם כי חיי החברה שלכם עמוסים עתה, אין זה הרגע הנכון לבקש טובות מהסובבים אתכם, במיוחד טובות הכרוכות בכסף. אתם נהנים עכשיו מבילויים תרבותיים. מסתמן סיכוי שתהיו שותף שקט בעסקים.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
אל תניחו לבעיות מבחוץ להפריע ליעילותם בעבודת. השבוע יש לכם הזדמנות להגיע לעמדה טובה יותר, אך הדבר יצריך התרכזות מלאה. גם בתחום החברתי יהיו הזדמנויות, ותוכלו להרשים,

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
אם אתם נתקלים בבעיה בעבודה, זה משום שאתם מתאמצים יותר מדי למצוא חן בעיני הסובבים אתכם, ותוסמים את הזרימה החופשית של האינטואיציה שלכם. בתחום הרגש תעברו השבוע עליות ומורדות.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
היזהרו לא להפריז בניצול מקורות האשראי שלכם. בימים אלה עדיף לעסוק בפעילויות בתחום הביתי, ולא לבלות יותר מדי בחוץ. אחדים עלולים להיתקל באכזבה בתחום הרומנטי, אך תיתכן גם התחלה יפה.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
בעייה משפחתית עלולה להטריד אתכם השבוע, אך שיחה עם מישהו קרוב עשוייה לשפר את מצב הרוח. זה הזמן לפנק את עצמכם ולהנות מהדברים הטובים של החיים. השתדלו להתחשב בחברים לעבודה.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
אתם חוששים מפני משימה כלשהי המוטלת עליכם, אך תגלו שהשד אינו נורא כל־כך: אחרי שתעברו את השלבים הראשונים, העניינים יתנהלו למישרין. נסו להתעלות על עצמכם ולהתגבר על המגבלות.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
אם כי לא עומדים לרשותכם סכומי כסף גדולים כפי שהייתם רוצים, בכל זאת תוכלו להנות השבוע מבילויים, וכדאי לצאת הדבה. פרושות לפניכם אפשרויות רבות בתחום הרומנטי – אל תחמיצו אותן.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
אם כי לא הכל מסתדר כפי שאתם רוצים, נסו לא להוציא את התיסכול שלכם על הסובבים אתכם. בכלל, מוטב להתמקד השבוע בפעילויות בזירה הביתית. בשעות הערב תוכלו להתפרק וליהנות מהחיים.

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
הדחקת רגשות והימנעות ממתן ביטוי למה שמפריע לכם רק יעכירו עוד יותר את מצב־הרוח ואת האווירה. כדאי להשתמש בשירותיהם הטובים של חברים שמוכנים להטות אוזן. קנו משהו נחמד לבית.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
אינכם יכולים לצפות מהסובבים אתכם שיתנו לכם יותר ממה שביכולתם לתת. בימים אלה מוטב לשים את הדגש על התפתחויות בתחום הקריירה. מצבכם הכספי עתיד להשתפר. חזקו את הקשרים עם חברים,

לאכול בחוץ

האיטלקית של אילת

קוראים לה "קזה־טאבה". היא שוכנת במיבנה לבן, חד־קומתי, עטור בפנים ובחוץ בהרבה פרחים. הפטוניות המקיפות את מרפסת המסעדה משגעות בגודלן ובחיותן. בפתח מקדם את פניך ניחוח קל של תבשילים איטלקיים.

[illegible] קזה באילת, בחוף טאבה, בצילו של מלון "צ'ק־פוסט"? אתה מוצא שם מסעדה איטלקית [illegible] משוחררת מאימת משגיח הכשרות. במטבחה זוג [illegible] איטלקים שהובאו ארצה על־ידי השף הישראלי [illegible]. מלבד הטבחים, הוא הביא גם מיתקן מיוחד להכנה מהירה של פאסטות, מלאי של גבינות איטלקיות וגם יינות איטלקיים, למי שאינו מסתפק ביינות ישראליים. המסעדה לא זולה, אבל התמורה הטובה.

[illegible] ל"שפוט" על אוכל איטלקי – "קזה־טאבה" [illegible] התשובה הישראלית בשבילו. אין אצלנו, לצערי, מסעדות איטלקיות הדומות לה ברמת מטבחן. ל"קזה־טאבה" באים לא רק לאכול ולשבוע. באים [illegible]. יש באילת כמה וכמה מסעדות שראוי לחגוג [illegible] ה"קזה" ניצבת בשורה הראשונה.

◆

התפריט המוארך המובא אל שולחנך כתוב באיטלקית, אנגלית ועברית. הוא רב היצע והבטחות. [illegible] המדור למנות ראשונות קרות מכיל זר מנות אקדמה נוסח גנואה, מאכליי־ים למיניהם, [illegible]. מדור אחד בתפריט מציע לך פירות־ים חמים [illegible], ויש מדור מיוחד לפאסטות, לדגים ופריים, [illegible] ולמנות קינוח.

לאחר עיון בתפריט, האסטרטגיה שלנו ברורה [illegible]: מוותרים על המנות העיקריות. תוקפים את מנות הפתיחה ומתמסרים למנות הביניים. כדי להיכנס לאווירה המתאימה, מזמין שולחננו בקבוק יין טוסקאנה לבן, יבש מאוד. ההמשך יהיה יין "ירדן" צונן, יבש פחות. על השולחן מצויים כבר סלסלה עם מקלות גריסיני ופרוסות טריות של לחם בגט ופנכות של חמאה מתובלת. את מנות האנטיפאסטה (מנות האקדמה) מביאים לשולחן בצלחת ענק, מתוייצת לשישה מדורים. מציבים אותה על כן מתכת מיוחד. בצלחת המתוייצת אנחנו מוצאים "האם" עם מלון, חצילים, פלפלים אדומים בתחמיץ, קאלאמרי ופטריות, בצלצלים מאודים בתנור. הכל פיקנטי ומעורר.

◆

אחרי־כן הפתעה: קרפצ'יו – פרוסות דקיקות של פילה בקר, נא לחלוטין, עשוי במרינדה של עשבי תיבול, שמן זית, בזיליקום ולימון. מעל – פטריות טריות ופירורי גבינת פרמזן. מעדן מעורר, הקרפצ'יו הזה. הוא נעלם חיש מהר ואל השולחן מגיעים קאלאמרי בנוסח פלרמו (ברוטב ענבניות); חסילונים בנוסח נאפולי (מתובלים לדרגת חריפות מסויימת); "פריטור־מיסטו" – טוגנים של פירות־ים – עם רוטב מיונית ועשבי תיבול. הכל מקצועי מאוד, מעולה.

פותחים בקבוק יין "ירדן" חדש ועוברים לפאסטות. מתחילים בפטוצ'יני אלפרדו ועוברים לפטוצ'יני פרטה־דל־מארה, כלומר: פטוצ'יני על בסיס פריים, אחר־כך מגיעה לזאניה מוקרמת בגבינה, שהיתה – לדעת כל יושבי השולחן – הטובה בכל מנות הפסטה שקיבלנו. עוד היו קנלוני "נוסח האיכר" וספאגטי ברוטב פוטנסקה, חריף, עם זיתים ובזיליקום. קיבלנו גם ספגטי בולונז. הספגטי היה מצויין. לא התפעלנו מרוטב הבולונז. מנות האקדמה והבצקים "עשו" לנו את הארוחה. על דגים ופריים ובשרים (כמו פילה בקר באגוזים וגבינת גורגונזולה; כתיתת עגל נוסח רומא; צלעות טלה בניחוח שום וטימין; נתחי מותנית לוחשים בשלהבת וכל השאר) – אין מה לדבר הפעם.

נותר רק קצת מקום למנות קינוח, שעוול ממש לוותר עליהן. אלה מגיעות אל השולחן על גבי קרונית רב־קומתית שבה מבחר עשיר של עוגות, תפיחות, מוסים, פירות ומה לא. חוץ מאלה אתה יכול להזמין קסטה ומבחר גלידות מעשה־בית. אכן, אנחנו מזמינים ונהנים.

באילת אין מע"מ, ודמי השרות כלולים כבר במחיר, הנקוב בדולרים: בין 5 ל־9 דולר מנות ראשונות; כנ"ל מנות ממבחר פרי הים; מרבית מנות הבצקים – 7 דולר; הבשרים – בין 12 ל־19 דולר; חגיגת גלידות – 3 דולר.

בצאתנו אומר אחד הסועדים: אני לא יודע מה יהיה גורלה של טאבה. מה שברור שעל "קזה טאבה" אסור לוותר...

מאו"ל

"קזה־טאבה" האילתית – התשובה הישראלית ל"שפוטים" על אוכל איטלקי – מגישה את מנות הקינוח שלה בקרונית רב־קומתית שמציעה מבחר מגוון של עוגות, תפיחות, מוסים, פירות ומה לא.

על חוף בת־ים

מקום חדש למי שנעול על מסעדות־ים. יושבת על החוף ממש, מתחת לטיילת של בת־ים (שדרות בן גוריון), מרחק זריקה מסוכת המציל, במיתחם שקרוי "חוף [illegible]".

לא מבנה מאולתר. מסעדה [illegible] ים וכלים נאים, מיזוג אוויר [illegible]. כל התכונות הרוצות [illegible] לשזוף את גופן שוכבות לך ממש [illegible] לא מזיזות לו – איזה [illegible] שלה יד מחלון המסעדה [illegible]

[illegible] למסעדה "עלי־גל". מטבח [illegible] ממולאים, בשרים [illegible] בשלושים (ואפילו [illegible]) אתה יוצא משם [illegible] בתפריט חצילים [illegible] קצול מטוגן ועליהן [illegible] ברוטב [illegible] ועלין [illegible] וכבדי עוף [illegible] עם [illegible]

משחקי פסים (בנוסח כותנתו המפורסמת של יוסף?): וסט עם כיסים מעל מכנסי "זלמן" קצרים ומטפחת תואמת (רנה ו. מאי) וחולצה באותו סגנון (ויקטואר).

אחרי השחייה ממשיכים לשמור על חמימות בחלוק מפוספס כחול־לבן עם צווארון דמוי צעיף, ומגבת מפוספסת בצהוב־לבן (קפוצ'ין פורדי). בגדים שלם בצהוב לוהט (סולינג). גם האיפור לשעות השמש (שישידו) מותאם לשיזוף.

הפשטות המרעננת של שמלת סריג־כותנה עם מחשוף מעוגל מלפנים ומאחור (קנזו), מודגשת בעזרת כתמי צבע עליזים של סדרת צמידים מצויירים (פינק סודה).

זורחת בשקיעה: חלוק מגבת (מיסוני) ומעליו כובע טול מקושט בכל תוספת אפשרית – וורדים, דובדבנים, צעיפים שקופים ומה לא (מארי מרסי').

עדיים שתפסו צבע מקרני השמש: צמידים רחבים במיבנה שקוף דמוי קוביות קרח ובגווני סוכריות חמים עם מעט ירוק מנטה מרענן (פוני), הולכים עם חולצת כותנה צהובה שבנכה מחשוף רבוע (קשרל).

"חליפת שמש" קטיפתית: מקטורן עז צבע וחצאית מיני בגוון חולי (סוניה רייקל), חולצת כותנה ארוכת שרוולים (קאזאמאנשו), כובע (א. בנה), צעיף (רודיה), מגפונים (ס.קליאן).

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע שבין 20.2.52 – 27.2.52. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

תחנות הבנזין פתח תקוה
הודעה
הננו מתכבדים להודיע לקהל לקוחותינו, כי לרגל עליית המחירים הבלתי רגילה הננו נאלצים החל מיום 3.3.52 להפסיק מכירת בנזין ושמן בהקפה. ומבקשים את לקוחותינו לעיין את החשבונות הפתוחים כדי לשלם במזומנים.
הועד

השכר עלול לעלות ב-24 ל"י לחודש

משכורתו של העובד בישראל תגדל בשיעור של 24 לירות לחודש, אחר שייקבעו המחירים החדשים לכל המצרכים.

זאת היא המסקנה של חישוב ארעי, המבוסס על שיעורי התייקרות המשוערים. התייקרות זו תעלה את אינדקס יוקר המחיה בשלושים נקודות. אבל ייתכן שהעלאה הזאת לא תבוא בבת אחת אלא שלבים-שלבים, במשך החודשים הקרובים.

כמה מזונות יתייקרו בימים הקרובים, בכללם לחם וחלב. העליה במחיר הלחם והחלב אינה נובעת משינוי השערים, אלא מהתייקרות הוצאות הייצור. פועלי האפיה יקבלו תוספת שכר, ורם החשמל יתייקר, אבקת חלב התייקרה בשווקי העולם. גם לבניה, לבן וגבינות יתייקרו בשיעור של 20 אחוז. מחיר הביצים יעלה בשיעור של כעשרים אחוז ואילו קפה יתייקר בששים אחוז.

מעות נייר – בשוק

מעות נייר הוצאו לשוק – לרגל המחסור במצלצלים. הם הודפסו עוד ב-1948 ומופיע בהן המונח "מיל" ולא "פרוטה". שלא כמו בשטרות הל"י, שעליהם חתומים א. ברט וא. הופין כשם הבנק הלאומי, חתום על שטרות אלה א. קפלן.

חוששים להפרעות בתחבורה

חברות התחבורה הודיעו לשר התחבורה כי אינן יכולות לקבל את ההעלאה של 25 אחוז במחירי הנסיעה, שעליה הודיע השר ביום ו'. יש חשש להפרעות רציניות בתחבורה עוד השבוע.

היום הועלו המחירים בשירותי המוניות בשיעור של 25 אחוז ונסיעה בקו בתל-אביב – ירושלים שעלתה עד כה 780 פרוטה, עולה עתה 1.100 ל"י. בקו תל-אביב – חיפה עלו דמי הנסיעה במונית מ-1.050 ל"י עד 1.320 ל"י.

חברת "דן" לא שינתה לפי שעה את מחירי הנסיעה והנהגת אומרים שאינם מוכנים לקבל את ההעלאה של 25 אחוז.

הערב תדון עירית תל-אביב בתביעות של "דן" ומשערים שהעיריה תמליץ על העלאת דמי הנסיעה ב-10 פרוטות בקווים העירוניים וב-15 פרוטה בקווים הבינעירוניים.

"אשד" אומרת להכריז השבוע שביתת אזהרה של 24 שעות, אם שר התחבורה לא ימלא את תביעתה להעלאה גדולה יותר מאשר 25 אחוז.

הדולאר – 2,65!

בבורסה השחורה ירד היום הדולאר ירידה בהלה והגיע ל-2,65 ל"י. "סוברייניס" הוצעו ב-31 ל"י, 4 לירות פחות מאתמול.

רבים מטילים את הזהב שברשותם לשוק ומאין ביקוש – ממשיכים השערים לרדת.

הירידה מוסברת במחסור בכסף מזומן ובהפסקת האשראי ע"י הבנקים.

פוטרו 450 פועלי חרושת

כ-450 פועלים פוטרו בימים האחרונים במפעלי תעשיית בת"א, ר"ג, ירושלים ובני ברק.

מהתאחדות בעלי התעשיה נמסר הבוקר לסופרנו, כי עלולים לבוא פיטורים המוניים בגלל המחסור החמור בחמרי-גלם, בעית המחירים וצמצום האשראי.

בירושלים פוטרו 60 פועל, בר"ג כ-200 ובבני ברק כ-100 איש ממפעלים גדולים כ"פללום", "קשת", "עלית". כמה בתי חרושת לנעליים הפסיקו העבודה בגלל המחסור בחמרי גלם.

כן פוטרו כ-100 פועלות ממתפרות, לבגדי קונפקציה באזור ת"א. הפיטורין החלו עם הפסקת הקצבת חמרי-גלם למתפרות.

החל התמרון הגדול בים התיכון

ברחבי הים התיכון יצאו הבוקר מאות אניות מלחמה, צוללות ומטוסים של אמריקה, בריטניה, צרפת ואיטליה, לתמרונים נרחבים – הגדולים שנערכו מעולם בימות שלו.

התמרונים משתרעים על פני שטח של 7,700 קמ"ר של הים, ומשתתפות בהן ארבע נושאות מטוסים גדולות וצוללות במספר רב והם יימשכו שמונה ימים. תכליתם לבחון את מערכי ההגנה הדרומיים של הברית האטלאנטית "בתנאי מלחמה". כך תיבחן יכולת הימאים והטייסים של המעצמות השונות לפעול יחדיו בעת מלחמה.

כהמשך התמרון ייערכו הפגנות והפצצות של מטרות על חופי איטליה.

מצות – רק להונגריה

הג'וינט קיבל רשות לשלוח מצות להונגריה – זו תהיה הארץ היחידה מאחורי מסך הברזל אשר אליה יישלחו השנה מצות לפסח.

גולדמן במרוקו

ד"ר נחום גולדמן, יו"ר הנהלת הסוכנות, הגיע אתמול לפנות ערב מפאריס לקזבלנקה.

היום עמד ד"ר גולדמן לפתוח שם את המגבית היהודית המאוחדת.

יוסף מתפטר כשר המשפטים

ד"ר יוסף ביקש לשחררו מתפקידו כשר המשפטים. מכיון כשר המסחר והתעשיה אינן מאפשרות לו להתמסר למשרד השני. הממשלה תדון בקרוב על מינוי שר משפטים חדש.

ירדו בטרם עלו

שני עולים חדשים, שהגיעו אמש בדרך האויר, סירבו לקבל תעודת-עולה ולהרשם אצל הלשכות הישראליות.

"אנחנו קומוניסטים ורצוננו להגיע בהקדם האפשרי לברית המועצות" – טענו השניים. הם דורשו לאפשר להם להתקשר עם הצירות הסובייטית.

זהו מקרה ראשון בתולדות העליה המוסמכת.

חברי קיבוצים מצטרפים לליבשיץ

התסיסה בקרב מפ"ם, עם פרישתה של קבוצת ליבשיץ, עברה גם לקיבוץ המאוחד. במשקים גבעת-ברנר, שפיים ותל-יוסף מתארגנים סניפים של המפלגה החדשה.

חטיבת "לאחדות העבודה" תקיים כינוס ארצי בשבת הבאה בת"א. ברל"ג, כראשון-לציון, ומילה ולוד הצטרף חלק ניכר מחברי מפ"ם למפלגתו החדשה של ליבשיץ. עורך "במעלה" פרש ממפ"ם, אך טרם הצטרף למפלגה החדשה.

בכינוס ארצי של פועלי ציון שמאל, תאר חבר הכנסת מ. ארם את המצב החמור במפ"ם. הוא האשים את הד"ר סנה כגורם עיקרי לפילוג.

גיוס בנות דתיות – בכנסת

שר הבטחון מר בן-גוריון יביא היום לפני הכנסת את החוק לגיוס שרות הבטחון, הדן בגיוס בנות דתיות.

פרשת גיוס הבנות הדתיות הסעירה בשעתה את הכנסת ואת הציבוריות הדתית – אולם נראה כי הפעם לא יהיו קשיים מיוחדים בקבלת התיקון שהוא פרי פשרה.

השבת אבידה

ביום 17.2.52 בשעה 3 אחה"צ עזבתי בטקסי שהסיע אותי מרח' הרצל לפנת שלמה המלך–גורדון תיק עור חום. המכיל אך ורק מיסמכים ופנקסים שאין להם כל ערך בשביל המוצא אותם.

אבקש להחזיר לבית המסחר לברזל האחים אלבלינגר ובאמת רח' שלמה 67 תל אביב עובדיה נגד פרס הגון

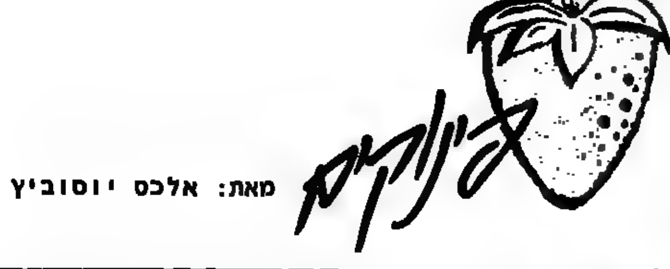
סוניה ומשה טופל
מודיעים בשמחה
על הולדת בנם
ודמיקו אח
תל-אביב, אסותא, 23.2.52

אירגון ישראלי לאופנוע ... (illegible)

מוכן לתת
5000 ל"י
למשכנתא ראשונה על בית בת"א בתנאים נוחים
לפנות מיד ... רומניצקי
... תל-אביב

הורי הכלה | הורי החתן
אלברט מנחם ורעיתו | **יעקב כהן ורעיתו**
מתכבדים בזה להזמין את כבי להשתתף בשמחת כלולות בניהם
חנה עב"ל **דוד**
החופה תתקיים אי"ה ביום רביעי א' אדר תשי"ב, 27 פברואר 1952, בשעה 4 אחה"צ בבית הכנסת "אהל מועד", רחוב שדיל 5 ת"א.

החתן מבקש במקום משלוח פרחים לתרום לישיבת "פורת יוסף", בירושלים. לפנות ...

מאת: אלכס יוסוביץ

שק שינה, שמיכה ודובון – זה פינוק!

המפעל הבת-ימי "פינוק" מציע לנו מגוון מוצרים גדול תוצרת כחול-לבן. מפעל "פינוק" קיים זה 25 שנה וידוע באיכות מוצריו הגבוהה.

בין מוצרי המפעל אפשר למצוא שמיכות חורף ממולאות בפוך סינטטי מסיבים מעולים שמיכות לקיץ, דובונים ומעילים שונים, שקי שינה ומצעים במגוון גדול של צבעים ודוגמאות.

בימים אלה נפתחה חנות המפעל במקום שתפעל ברציפות בין השעות 08.00–19.00 ובה ניתן לרכוש, בנוסף לתוצרת המעולה של המפעל, גם מוצרי קמפינג וספורט, אימוניות, בגדי ילדים, מתנות לתינוקות מפות וכיסוי מיטה ממיטב היצרנים בארץ ובמחירים זולים השווים לכל כיס.

למעוניינים להגיע לחנות המפעל, להתרשם ולהתפנק על מוצרי "פינוק" כתובתו היא כ"ט בנובמבר 5 בת-ים ולפרטים נוספים אפשר להתקשר בטלפונים 03-5511688, 03-5512648.

מתנה ... ליום הולדת ...

המתנה לאוהבים–מזכרת נצח

מתנה מקורית
מתנה יחודית
מתנה מרגשת
מתנה אישית
מתנה יוקרתית

התמונה חרוטה בתוך מדליון זהב 14 קארט

הדיוקן חרוט בתוך מדליון הזהב !!!
מדליונים מזהב וכסף החל מ-69 ש"ח

גולדן ממוריס בע"מ
רח' דיזנגוף 117 ת"א, (צמוד לקפה כסית)
03-396205, 234936

ניתן להיראות שוב צעירה!

לכל תושבי חיפה והצפון

שיטה חדשנית ללא חומרים כימים הנקראת "סלגדרטוף", ניתן להקטין היקפים אחרים.
כמו כן מתיחת קמטים לפנים.

לקבלת פרטים נוספים: במכון "חן", רח' אלחנן 18, טל. 04-384451 בחיפה ובמכון "חיננית", שד' גושן 2, טל. 04-717686 בקרית מוצקין.

שרוולי הגנה מדי-פק

בימים אלה הגיע לארץ מגרמניה שרוול מגן חדש אשר משמש כהגנה בשעת רחצה, מפני פגיעה באיזורים דלקתיים, מחלות עור, גבסים וגדמים פגועים.

קיימים ארבעה סוגים, כף יד, יד, כף רגל ורגל. שרוול חמגן מוכר על-ידי משרד הבטחון אגף-השיקום וניתן לרכישה בבתי מרקחת מובחרים וברשת "הסופר-פארם".

פרטים אצל היבואן מ. פיינגרש ושות' בע"מ
טל: 03-378730, 03-370454

הקיץ לכאבים!

WESTFALIA תוצרת

כרית חשמלית
אוגרת-חום
אנטי ראומטית
עם מילוי חול-ים
*במבנה מלבני
*במבנה מיוחד מותאם לעורף ולכתפיים

רשימת בתי-המרקחת המורשים להפיץ
... (illegible)

בריאות לגוף ולרגליים

מי מאיתנו אינו מכיר את ההרגשה המטרידה של עמידה בתור או הליכה ממושכת ולאחריהן עייפות וכאבי הגב והרגליים!

"שלגיה" מייצרת נעליים ומדרסים רפואיים בשיטה חדשנית ומדוייקת הבנויה לכל רגל בנפרד לפי גבס (על הרגל). המדרס מפזר את הלחץ על כל הרגל ונותן תחושה נפלאה בהליכה.

"שלגיה" נותנת פתרונות לבעלי מידות מיוחדות הרוצים להתאים נעל בדיוק לכף הרגל. דבר זה מאפשר לבחור דגמים מיוחדים מז'ורנלים ולקבל בדיוק את הנעל שחלמת עליה וכזו שתחזיק לאורך שנים.

"שלגיה" – היא ספק מורשה של מכון לואיס (משרד הבריאות).

במקום ניתן להשיג גם נעלי ילדים אופנתיות ונעלי בית במבחר עשיר של דגמים.

"שלגיה" מנוהלת ע"י יעקב, בוגר בית ספר להנעלה רפואית בתל השומר. כל המזמין נעליים או מדרסים נבדק בקפדנות מירבית וממצא במעקב וטיפול מתמשך גם בתקופת השימוש בנעליים. לספורטאים – מדרסים המשפרים את היכולת התפקודית ומדרסים עם בולמי זעזועים.

טל. 03-249150.

זוהי הפקולטה האמיתית למדעי החיים

להיות בתוך ההתרחשויות הדרמטיות ביותר – ממש מרגע הלידה. לעזור למי שחלה, לסייע למי שניפצע, לתמוך במי שזקוק לכך ולהיוכח בדרך הממשית ביותר כמה חשיבות יש לאחות.

אם את רוצה למלא תפקיד חשוב, חיוני, רב אתגר ומעניין – הרשמי לבית־ספר לאחיות מוסמכות. פתיחת הלימודים – אוקטובר '87.

קו פתוח

לקבלת מידע מפורט על מסלולי הלימוד, אפשרויות העבודה, הקידום ופרטי ההרשמה:
03־341707, 03־345755 03־345764
03־341706
יום ראשון, 1.3.87 מ־16.00 עד 19.00
יום שלישי, 3.3.87, מ־16.00 עד 19.00

פרטים נוספים יום־יום:
02־638212 03־341706 03־341707

משרד הבריאות/אגף הסיעוד

פירוט מלא על אפשרויות ההרשמה מופיע בעמוד 50

במוסדות של רשת "עמל" לומדים כ־36,000 תלמידים. ב"עמל", רשת חינוך כללית ו"טכנולוגית" מיישמים את הרעיון הפדגוגי להרחיב את מגמות הלימוד ולהפוך את מערכת החינוך למכשיר להקניית ידע טכנולוגי, וחינוך אדם נושא ערכים חברתיים מתקדמים.

הרובוט הראשון שנבנה ע"י בי"ס עמל- נהריה.

כרשת חינוך מספקת רשת "עמל" תשובה לכל שכבות הציבור, מתלמידי בי"ס תיכוניים ועד מבוגרים שעובדים בתעשיה ובסדנא. המטרה – לעמוד בקו הראשון של הקידמה הטכנולוגית ולהכשיר לחיי קהילה יצירתיים.

"היום", אומר אורי אגמי, "אנחנו רואים שליחות בעצם השילוב של השכלה כללית בהשכלה טכנולוגית מתקדמת שהיא העתיד של הדור הצעיר". פרישתה של הרשת משום כך מקיפה את היישובים הקטנים והמרוחקים, את הערים הגדולות וגם את המגזר הערבי, קיבוצים, מושבים, בתי ספר חקלאיים ללא כל אפליה.

לרשת "עמל" מרכזי הכשרה ופיתוח כח אדם.

רשת מכללות לטכנאים ולהנדסאים, בתי־ספר תיכוניים וטכנולוגיים מקיפים, בתי ספר לחניכים ובתי ספר תעשיתיים נתיבים טכנולוגיים בהתישבות ומרכזי הכשרה מקצועית למבוגרים.

ברשת "עמל" לומדים 36 אלף תלמידים, ב־129 בתי־ספר שבהם 1,145 כיתות לימוד.

בתי־הספר של הרשת נותנים תשובה חינוכית עיונית ומקצועית לכל רמות הלימוד העל־יסודי – לנער העובד, לתלמיד התיכון המקצועי ולתלמיד המכללה לטכנאים והנדסאים, גם משוחררי צה"ל, המבקשים להשלים השכלתם או להסב את מקצועם למקצוע מתקדם, ותוך התואם את כישוריהם וצורכי המשק נמצאו תשובה ברשת החינוכית של "עמל".

המכללות, בתי הספר התיכוניים־טכנולוגיים ומקיפים והנתיבים הטכנולוגיים בהתיישבות – פועלים בפיקוח משרד החינוך והתרבות, בתי הספר התעשיתיים; בתי הספר לחניכים ומרכזי ההכשרה המקצועית למבוגרים פועלים בפיקוח משרד העבודה והרווחה. יתרונה של רשת "עמל" בהזדמנות השווה, שהיא נותנת לכל תלמיד ובוגר הבא בשעריה כדי להתקדם בהשכלתו ובמקצועו. הרשת מקיימת פעילות חברתית, תרבותית, ספורטיבית רחבה ביותר, בכל רמות בתי־הספר שלה, פעילות זו נערכת בשיתוף מוסדות ההסתדרות והגורמים הממלכתיים.

המוסד להכשרה ולהשתלמות מקצועית המשותף לרשת ולמשרד העבודה והרווחה פועל בשמונה־עשר בתי־ספר מדימונה שבנגב ועד קרית שמונה שבצפון. המפעל החינוכי נמצא בהתפתחות מתמדת, ואנו נערכים לפיתוח מרכזים נוספים להכשרה מקצועית. הקורסים המתקיימים במסגרת המוסד מיועדים לאוכלוסיות שונות, לחסרי מקצוע, לזקוקים להסבת מקצוע או לאלה המעוניינים להשתלם ולהתקדם במקצועם.

התקציב השוטף של רשת "עמל" לשנה"ל תשמ"ז הוא כ־35 מיליון שקל, וחלקו מוקצה לפיתוח תכניות עתידיות. "בשנה הקרובה צפויה השקעת מאמץ מיוחד בהפעלת המרכז הפדגוגי טכנולוגי במרכז רשת "עמל". צוות מורים יפיק ערכות ותכניות לימודים יחודיות בתחומים הטכנולוגיים וההומניסטיים"

"במקביל, נמשיך להשקיע בהעלאת רמת המורים. זאת במסגרת קורס למינהל והוראה לעובדי חינוך בכירים".

צוות מנחים מקצועיים יעסוק בבדיקת תוכניות הלימודים ויציע שיפורים. צוות פדגוגי, בראשות פרופ' מרים בן־פרץ מאוניברסיטת חיפה, יקיים אחת לחודש דיונים בנושאים פדגוגיים, כמו: שיוויוניות ומצויינות במערכות, זויות לקידום החינוך והחינוך הטכנולוגי, העמקת שיטות המקיפות ועוד.

בתחום החינוך למבוגרים נעסוק בטיפוח ההשכלה האקדמית, וזאת במסגרת פרוייקט "כלנית" במיכללה לטכנאים והנדסאים בנצרת עלית.

בוגרי בית הספר לאקדמיים לסיעוד מחפשים אתגר וסיפוק. המקצוע, המסייע לקידום צרכי הבריאות של הפרט, המשפחה והקהילה, מעניק להם דרישות אלו בשפע.

מאת יעל ב.ע.

בית הספר לסיעוד על שם הנריטה סאלד של "הדסה" והאוניברסיטה העברית בירושלים, ושלוחותיו ב"אסף הרופא" וב"קפלן", שייכים לפקולטה לרפואה של האוניברסיטה העברית בירושלים. בתי הספר מקנים לבוגריהם תואר אקדמי B.S.N (בוגר למדעים בתחום הסיעוד), ולאחר הבחינות הממשלתיות – הכרה בתור אחות ואת מוסמכים. המקצוע שנחשב כנשי בעיקרו, מושך כיום גם גברים, בעיקר בתחומים בהם קיים שילוב מיומנות טכנולוגית מתקדמת עם טיפול תמיכתי, כמו: ביחידות טיפול נמרץ, בחדרי מיון, בחדרי ניתוח ועוד.

מספרות המנהלות: "בוגרינו מקבלים לימוד תיאורטי, שחופף ליישומי וחוויתי, דרך הקשר עם החולה והסביבה. אנו מעודדים את תלמידינו ללמידה עצמית, להתפתחות אישית וליוזמה, וכן לסיפוקות אישית מדעית של התלמיד, שישתלב כחבר שווה ערך בצוות הבריאות".

בית ספר לאחיות ב"הדסה" היה הראשון בארץ והוקם בשנת 1918. בשנת 1975 הוכר בית הספר כאקדמאי, השלוחה ב"אסף הרופא" הצטרפה בשנת 1981 ו"קפלן" ב־1984. בית הספר ושתי שלוחותיו מהווים דגם ייחודי בארץ. הצוותים עובדים יחד והדבר ניכר בתרומה ההדדית לסטודנטים ובהעשרה של תוכנית הלימודים. בשנתיים הראשונות לומדים הסטודנטים יחד (פעמיים בשבוע, בירושלים), דבר המביא לגיוון בתוכנית הלימודים, שיתוף רב יותר של מוחות ומעין מפגשים חברתיים. אוכלוסיית הלומדים מונה כחמש מאות סטודנטים, והיחס אליהם – אישי ותומך.

תוכנית הלימודים מתחילה עם לימודי היסוד, שהם מדעי־הטבע הפרה־קליניים, הניתנים על ידי מרצי הפקולטה לרפואה, מדעי ההתנהגות הניתנים על־ידי מרצים מפקולטאות אחרות באוניברסיטה, ומושגי יסוד בסיעוד ומיומנויות סיעודיות התחלתיות. בהמשך לימודי הסיעוד, המורכבים מתיאוריה המשולבת בקלינקת, ניתנים על־ידי מורות בתי הספר שלהן תואר אקדמי מתקדם ורופאי הפקולטה.

בשלב מתקדם נלמדים קורסי מחקר, ניתול וסמינרי בחירה, המאפשרים העמקה בשטח סיעודי נבחר. התלמידים ערים לצרכים מיוחדים של קבוצות חולים ובעיות בקהילה. דוגמה ליוזמתם: לאחר מקרה התניקה של פעוט במעון מתכננים התלמידים פרויקט, שנועד להקנות לגננות ידע בעזרה ראשונה והחייאה. דוגמה נוספת: התלמידים פעלו להביא מעט אור ואושר לחולים כרוניים, השוהים תקופה ממושכת בין כותלי בית החולים, וזאת על ידי הבאת "טיול ט"ו בשבט" לתוך המוסד באמצעות שקופיות ומורה דרך. דוגמאות אלו משקפות את מגמת בית הספר לעודד בתלמיד רגישות ויוזמה.

המקצוע תמיד מבוקש בארץ ובעולם, אין חשש מאבטלה. האחות עובדת במסגרות שונות ובהתר מי עשיה מגוונים, המהווים אתגרים שונים: עם ילדים או עם קשישים, עם חולים או עם בריאים, בקהילה או בבית חולים, ביחידות לטיפול נמרץ או במחלקות לחולים כרוניים ושיקום, בתחומים המשלבים מיומנות טכנית מתוחכמת עם אנושיות, או בתחומים הדורשים פחות דגש על מכשירנות ויותר מיומנות בין־אישית. קשת אפשרויות הבחירה מאפשרת מעבר מתחום לתחום וכן מונע שתיקה. שעות העבודה גמישות וניתן לעבוד במשרה מלאה או חלקית. יש אפשרות להתקדם לתפקידים שונים ולהתפתח בתוך חיי המקצוע, תוך תרומה הדדית למטופל ולמטפל. התואר האקדמי בסיעוד מאפשר גם המשך לימודים לתארים מתקדמים.

הלימודים בביה"ס מוכרים כלימודים של העתודה האקדמאית.

נוסף למסלול הרגיל יש שני מסלולי לימוד נוספים: האחד – לאחיות מוסמכות, הרוצות לרכוש תואר ראשון בסיעוד. תוכנית הלימוד גמישה (שנתיים עד חמש שנים), והקורס מועבר בביה"ס בירושלים וב"קפלן". השני – קורס הסבה לסיעוד, המיועד לבעלי תואר ראשון בתחומים שונים, המעוניינים להתחיל בקריירה חדשה. קורס כזה נערך בביה"ס לסיעוד בירושלים וב"אסף הרופא" ומקנה תעודת אחות ואח מוסמכים (הוא נמשך כשנתיים).

בארץ יש מחסור באחיות ובתי הספר לסיעוד נענים לצורך הלאומי ומרחיבים לפיכך את יכולת הקליטה. ההרשמה נעשית דרך האוניברסיטה העברית במשרד לקבלת תלמידים, והיא תימשך עד הקיץ. התנאים לקבלה: בחינה פסיכומטרית, תעודת בגרות וראיון אישי. השנה באופן נסיוני יתקבלו מספר תלמידים מעל גיל שלושים, ללא תעודת בגרות, בתנאי שיעמדו בבחינה הפסיכומטרית ובראיון האישי.

בית־הספר לסיעוד מעניק לתלמידיו את הידע והמיומנות ברמה גבוהה, כשהדגש הוא ללא ספק בקשר האנושי ובבריאות האדם. לימודי הסיעוד מעניקים לסטודנט יכולת פיתוח עצמי והתמודדות אישית, כדי לעזור לנזקק לכך.

לקבלת פרטים אפשר לפנות ל:
ירושלים – ביה"ס לסיעוד של "הדסה" והאוניברסיטה העברית, טל' 02־447150/1 לקורס ההסבה – 02־447145 ובשלוחות: ב"אסף הרופא" צריפין – טלפון: 08-225111 או 08-228111, שלוחות 367 או 602. "קפלן", רחובות, טל' 08-441407, 08-441242.
כן יופעל ביום א', 1.3.87, בשעות 16:00 – 11:00 קו פתוח בירושלים בטל. 1-02-447150, 02-431131, ובשלוחות בטלפונים הנ"ל.

מישלב ההזדמנות הנוספת להשכלה תיכונית

רשת בתי הספר מישלב מעניקה הזדמנות חוזרת לכל אותם תלמידים שעזבו את בית הספר העיוני האינטרני לחזור לספסל הלימודים ולגשת לבחינות הבגרות.

מישלב – מכון ישראלי להשכלה – קנה לו במשך שנות קיומו מקום מיוחד בין המוסדות להשכלה והחינוך בארץ. המטרה – לאפשר לציבור הרחב, בני נוער ומבוגרים, להשתלב במערכת לימודית מסודרת בשיטה האקסטרנית, המעניקה אפשרות נוספת להמשיך לימודים מקצועיים או גבוהים.

המכון הישראלי להשכלה החל את דרכו בעצם ימי מלחמת השחרור כמכון להשכלה בכתב. במרוצת השנים התרחבה המערכת ולימוד בכתב שולב עם לימוד פרונטלי. כך „נולדו" בתי ספר לנוער בוקר, למבוגרים בוקר ובתי ספר בערב.

כמערכת חינוכית מקיפה התוכנית של רשת מישלב, הנמצאת כולה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, מכלול אפשרויות לימוד בתחומים שונים. „הרעיון המרכזי" – אומר מר גרוסמן, מנכ"ל מישלב – „הוא להעמיק את תודעת הלימוד במקומות העבודה, להדריך ולכוון את הנוער המנותק ולהחזירו לספסל הלימודים".

משה גרוסמן מנכ"ל מישלב

אקסטרני לנוער

בית־ספר מישלב בוקר נמצא בפיקוח משרד החינוך והתרבות. הוא מאפשר לבני נוער, אשר מסיבות כלשהן לא מצאו את מקומם בביה"ס האינטרני, להמשיך בלימודיהם התיכוניים ולהתכונן לקראת הבחינות המוקדמות ובחינות הבגרות. כל תלמיד מקבל חוברות סיכום תדריכים משוכפלים, וכן מערכת מבחנים לדוגמה, המאפשרת חזרה יסודית על חומר הלימודים. כמקובל עפ"י חוק לימוד חינם פטורים תלמידי ביה"ס מתשלום שכר הלימוד.

למישלב שני בתי ספר לנוער: י"א – י"ב בת"א ובראשל"צ. נוסף ללימודים אקסטרניים בוקר וערב מקיימת מערכת מישלב שורה של פעילויות לקידום הנוער והמבוגרים:

★ מישלב מקיימת ביה"ס לחניכים ולמתבגרים, בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה. בביה"ס 3 מסלולים: תעשייתי, מתבגרים וחניכות. תוך כדי השתלמות מרחיב החניך גם את השכלתו. עם סיום הלימודים מקבלים התלמידים תעודות, המוכרות ע"י משרד העבודה והרווחה.

★ לחובבי האומנות והאמנות מקיים מישלב קורסים להקניית התביבים לשעות הפנאי, החל מארינת שטיחי קיר, ציור, ועד הדפסת טקסטיל.

★ בית ספר לנערים עובדים – מכין את תלמידיו לבחינות בגרות. הנערים יכולים ללמוד בשעות הערב, בתנאי שהם עובדים לפחות חצי משרה.

★ ההוצאה לאור – משלימה את מערך החינוך של מישלב. מגמתה – הוצאת ספרי עזר והדרכה לתלמידים. ספרי העזר מסייעים לתלמידי תיכון בארץ, אקסטרניים ואינטרניים כאחד. כן עורכת ההוצאה ספרי עזר בהנהלת חשבונות, המכשירים את הלומד לבחינות הנערכות על ידי משרד העבודה והרווחה.

אנשי החינוך של מישלב רואים חשיבות מיוחדת בקידום העובד והרחבת השכלתו המקצועית. לשם כך מתקיימים ימי עיון והשתלמויות, קורסים מקצועיים לתקשורת המונית, פסיכולוגיה, גרפולוגיה ועוד. לפורשים מגיש ביה"ס תוכנית מיוחדת להכנה לקראת פרישה מן העבודה, ההתמודדות עם הפרישה מהיבטים חברתיים ופסיכולוגיים, ובודקת אפשרויות לפעילויות מתוכננות בעתיד, אשר יקלו את ההתערות של הפורש במסגרת חייו החדשה.

הזדמנות שניה – סיפור הצלחה

מערכת הלימודים למבוגרים היא ללא ספק „סיפור הצלחה". „המטרה אשר עמדה לנגד עינינו", אומר מר גרוסמן „היא לתת אפשרות לכל אלה שאיתרע מזלם ולא יכלו לסיים את לימודיהם. משום כך אנו משקיעים מאמצים רבים לסייע לאותם אנשים מבוגרים, אשר מגלים מוטיבציה גבוהה ורצון עז לסיים את לימודיהם". התלמידים המבוגרים רואים בלימודים האקסטרניים במישלב הזדמנות אחרונה לסיים את הלימודים ולגשת לבחינות בגרות. הקושי – הלימודים נערכים בדרך כלל לאחר יום עבודה. במישלב משתדלים לצמצם את הוצאות הלימוד (שכר הלימוד אל ב־50% משכר הלימוד בבתי ספר אחרים), ויחד עם זאת לשמור על רמה גבוהה. מיטב המורים מלמדים במסגרת בית הספר האקסטרני למבוגרים, שיטת הלימוד אינטנסיבית יותר, הלימודים בכל קורס נמשכים כ־6 חודשים ומכוונים לקראת מועד הבחינות של משרד החינוך והתרבות.

שיטת הלימוד מושתתת על קורסים בודדים. כל תלמיד יכול לבחור את המקצועות בהם ייבחן. התלמידים, ביניהם קציני צבא ואנשי משטרה רבים, מקבלים בתקופת לימודיהם הדרכה אישית. כל תלמיד מקבל חוברות סיכום ותדריכים במקצועות הלימוד וכן מערכת מבחנים לדוגמה, המאפשרות חזרה יסודית על חומר הלימודים. מערכת הלימודים גמישה. למשל, בת"א יכול התלמיד לבחור בין לימודי בוקר לערב, הוא רשאי לעבור מכיתות בוקר לכיתות ערב או להיפך, לפי בחירתו.

מר גרוסמן: מהן סיבות להצלחת הלימודים האקסטרניים למבוגרים? בתי־הספר למבוגרים של מישלב מתבססים על עבודה קשה ומאומצת של המורים והתלמידים. היתרון הגדול של מישלב הוא ביכולת להעמיד מערכת של מורים טובים ומיומנים ללא פשרות, המאמינים על שיטת הלימוד המיוחדת, שנועדה להכין לבגרות בחצי שנה. התלמידים חייבים להשקיע רבות על מנת להצליח. והתוצאות – מישלב זוקף לזכותו הישגים מרשימים במסגרת הלימודים למבוגרים, במקצועות הבעייתיים יותר – אנגלית ומתימטיקה – יותר מ־78 אחוזי הצלחה. כן קיימת אפשרות להיבחן במתימטיקה ובפיסיקה 4 ו־5 יחידות. העובדות מדברות בעד עצמן.

שיעור פרטי בכתב

השכלה בכתב היא הפתרון הנולם לתלמידים המרוחקים מסניפי מישלב, והיא עונה בעיקר על צרכי חיילים.

השנה יוצא המכון במיבצע חדש: מערכת „שיעורים פרטיים" לתלמידי תיכון. באמצעות ערכה של שיעור פרטי במקצועות הנחשבים ליותר בעייתיים, כמו אנגלית ומתימטיקה, יוכלו התלמידים להתגבר על קשייהם.

ערכת הלימוד תכלול קטעים מתוך חומר הלימוד של השכלה בכתב, בהתאם לצורך. עלות הקורס – מחיר של שני שיעורים פרטיים. התלמיד מקבל שיעור בתוספת הנחיות, עונה על השאלות, ובהמשך יקבל שיעור מתוקן בתוספת שיעור חדש.

אוהבת להיות אחות

מירקה סברדלוב עזבה את חדר המורים בתיכון ועברה לבית הספר לאחיות. אחרי שנה כאחות במחלקת לב היא מרגישה שנולדה מחדש.

מאת רחל סלע

הקלטות בחדר המורים לא הביטו את מירקה סברדלוב, המורה [illegible] בבית הספר המקיף ע"ש [illegible]. „אחרי שש שנים את [illegible] כדי להגיש סירופ לחולים [illegible]" אבל סברדלוב, אק־ [illegible] בת 38, היתה נחושה בדעתה. [illegible] שחלק מהמורות קינאו [illegible] לא היה אומץ לעזוב, למרות [illegible].

[illegible] הגיעה סברדלוב [illegible] רצון. „בתקופת לימודי באר־ [illegible] ת"א התמחיתי בזואולו־ [illegible] החלום שלי היה להדריך בבית־ [illegible]. אז לא התאפשר, כי בעלי [illegible] את לימודי העתודה והתחיל [illegible] הצבאי".

[illegible] התחילה ללמד בידיעה שע־ [illegible]. „לא אהבתי את הרוטינה [illegible] ארבע פעמים ביום מול [illegible], רק המגע עם הילדים נתן לי [illegible]. הייתי בת 25, הם בני [illegible] לא היה גדול".

מירקה סברדלוב חלמה להיות אחות [illegible] לימודי הביולוגיה שלה. [illegible] אצלי את הניצוץ הוא [illegible] האנושי הנפלא, שאתה יוצר [illegible] החולה. אתה מכיר את האדם [illegible] הקשים ביותר ויוצר אתו [illegible] אינטימי, בלי גבולות או מחי־ [illegible]. ברגעים כאלה האדם חושב יחד [illegible] אתך הכל. קל לו להיות [illegible] כן, כי למעשה אתה בן [illegible]. אין תשבוחת של עבר וע־ [illegible]. זו תחושה שאני נמשכת אליה עד [illegible]".

[illegible] חלפו בטרם יכלה מירקה סברדלוב לממש את החלומה. „הצבא [illegible] בעלי (ד"ר ארז סברדלוב, [illegible] הדוקטורט בארה"ב. זו הי־ [illegible] של חשבון נפש, ובסיומה [illegible] שאני שלמה עם ההחלטה. [illegible] נתרצה: ,אם את [illegible] לעזרה – תשכחי מזה. [illegible] לא יכלה לעמוד מן הצד [illegible] הגישה לי את כל העזרה [illegible]".

[illegible] הלימודים בבית הספר לאח־ [illegible] הרפואי ע"ש סורוקה [illegible] לאחות במשימה כמעט [illegible]. סברדלוב, אם לשלו־ שה – אוהד (13), שירה (10½) ואלה (6½) – ויתרה על חיים פרטיים והק־ דישה כל כולה ללימודים. „יצאתי מהבית כל יום בשש וחזרתי בחמש. אחר הצהרים היה מוקדש לילדים ואחר כך הייתי מתיישבת ללמוד עד 1.30 אחר חצות. למחרת הייתי מת־ עוררת שוב בחמש וממשיכה במירוץ. אלמלא התמיכה הנפשית העצומה של בעלי והסיוע הפיסי היומיומי של אמי לא הייתי מצליחה להחזיק מע־ מד. היה לי קשה מאוד ללמוד עם בחורות בנות עשרים, אחת מהן אף היתה תלמידתי לשעבר. אבל האלט־ רנטיבה – בית ספר לאחיות אמהות במסלול ארבע־שנתי – נראתה לי פתרון ארוך מדי". גם האוירה בבית הקשתה. סברדלוב: „הילד היה בוכה: נמאס לי ממך, את לא אמא בכלל".

את השנה הראשונה ללימודיה סיי־ מה סברדלוב בהצטיינות. „בשנת השניה סמכו עלי שאשלים את החו־ רצאות בכוחות עצמי, ועזבתי את בית הספר לאחיות בשעות הצהרי־ ים". בתקופה זו בחרה סברדלוב בה־ תמחות: מחלקת ניתוחי לב ובית חזה. זוהי המחלקה „שלה" גם עתה, בבית החולים „הדסה" בת"א.

„המחלקה שלנו מיוחדת מאוד, מאור־ גנת להפליא, הסיעוד בהתגלמותו. החולה מטופל אצלנו באופן אישי לאורך כל הדרך – מרגע הקבלה, שבו עונים על כל שאלותיו ולוקחים אותו לסיור במחלקה, לפגישה עם חולים אחרים שכבר עברו טיפולים, ועד הרגע שבו הוא מבריא ויוצא לביתו. לפעמים שואלים אותי מה אני עושה שמונה שעות ביום ליד אדם שלא יכול לדבר. אני יושבת לי־ דו כל המשמרת ועוזרת לו להעביר את הזמן, להתגבר על הפחדים". זה לא פשוט. „צריך הרבה ידע רפואי, כי הרופאים עסוקים רוב הזמן בניתו־ חים. ואנחנו, האחיות, נמצאות עם החולים במחלקה. צריך להיות כל הזמן עם היד על הדופק".

אבל כשמירקה סברדלוב חולכת הביתה, אחרי משמרת של שמונה שעות, היא סחוטה הרבה פחות מא־ שר אחרי ארבע שעות הוראה.

„אני אוהבת את זה; בשבילי המתח הוא האליום".

נער ונערה,

הכשרה מקצועית, השקעה משתלמת, בואו ללמוד בבתי הספר שבפיקוח משרד העבודה והרווחה. פרטים במשרדי המחוזות או ישירות בבתי הספר.

מקצועות לימוד עיקריים לנוער: חשמל, מתכת, מכונאות וחשמל רכב, דפוס אופסט, חשמל מערכות מטוסים, אופטיקה, הארחה, תפירת קונפקציה, פקידות, ספרות נשים ועוד.

צפון

המשרד המחוזי
כתובת: רח' העצמאות 82 חיפה
טלפון: 04-666141

בתי הספר במחוז:

"אורט" "קרית שפרינצק"	חיפה
"אורט" "כרמל"	חיפה
"אורט" דשנים וחומרים כימיים	מפרץ חיפה
אורים	קרית טבעון
בית הפקיד	חיפה
"דביר"	חיפה
מ.נ.ו.פ	נהריה
מרכז למידה לנערים עובדים	חיפה
נוה עמיאל	מושב שדה־יעקב
נוה העמק	מגדל העמק
נעורים	כפר ויתקין
מעמ"ת "מזור"	קרית אליעזר
סול"ם משא טירה	מחנה טירה
"עמל" אינטרנציונל	קרית חיים
"עמל" חניכים	טבריה
"עמל" "צור"	נהריה
"עמל" חניכים	צפת
"עמל" חניכים	קרית־שמונה
"עמל" "רמת־דוד"	מחנה יהודית נהלל
"עמל" "שמשון"	צומת גולני
"עמל" חניכים	שפרעם
קרית חינוך	מעלות
תע"ש	מעלות

מרכז

המשרד המחוזי
כתובת: רח' יונה הנביא 13 תל־אביב
טלפון: 03-650231

בתי הספר במחוז:

"אורט" שפירא	יפו
"אורט" אמקורס	חולון
"אורט" אומרת	יבנה
"אורט" ארגמן	יבנה
"אורט" חיל־אויר	גדרה
"אורט" יחס"ם	צריפין
"אורט" מצל"ח	צריפין
"אורט" משר"א	תל־השומר
"אורט" פז"ו	בני־ברק
"אורט" תע"ש	רמת השרון
"אורט" תעשיה אווירית	לוד
"אורט" מרכז יהושע	תל־אביב
בית ליגת נשים	נתניה
"דב הוז"	תל־אביב
מישל"ב	יפו
מ.ע.ן	תל־אביב
אונים	כפר־סבא
מרכז להכשרה ועמל הבנייה	חולון
נחלים	מושב נחלים
"עמל" בר־עמי	בית נבאלה
"עמל" חניכים	טייבה
"עמל"	הוד־השרון
"עמל" חניכים	יפו
"עמל" מר"צ	תל־השומר
"עמל" נצר־סירני	קבוץ נצר־סירני
"עמל" חניכים	פתח תקוה
"עמל" חניכים	רחובות
"עמל" חניכים	רמלה
ותורה ומלאכה ע"ש פינקס	תל־אביב
תורה ומלאכה צ'מפיון	בני־ברק
"תדמור"	הרצליה

ירושלים

המשרד המחוזי
כתובת: מגרש הרוסים רח' יפו 30
ירושלים, טלפון: 02-249941

בתי הספר במחוז:

"אורט" חניכים	אשקלון
"אורט" בית־אל	מחנה בית־אל
"אורט" עמנואל	מחנה ג'ליס
"אורט" משטרה	ירושלים
"אורט" חניכים	קרית גת
ויצו בית הכרם	ירושלים
כפר הנוער קדמה	קדמה
מנועי בית שמש	בית שמש
מרכז איזורי לנערים עובדים	ירושלים
מרכז תורני דתי ע"ש פלדמן	ירושלים
נעמ"ת בית־אלישבע	ירושלים
"עמל" חניכים	אשדוד
"עמל" חניכים	מזרח ירושלים
"פולגת"	קרית־גת
פרוייקט האוניברסיטה	ירושלים
תע"ש	ירושלים

דרום

המשרד המחוזי
כתובת: בית מרכז הנגב באר־שבע
טלפון: 057-39857

בתי הספר במחוז:

"אורט" פרוקלסים תמלח	מישור רותם
"אורט" שער־הנגב	שער הנגב
בית הפקיד	באר־שבע
סול"ם מחנה־נתן	מחנה־נתן
"עמל" חניכים	באר־שבע
"עמל" חניכים	דימונה
"עמל" חניכים	רה"ט
קמ"ג דימונה	דימונה

למבוגרים/ות
קורסים להכשרה והשתלמות בכל המקצועות.
פרטים והרשמה במחוזות.

בית הספר להנדסאים של אוניברסיטת ת"א

בית ספר להנדסאים

נתונים כלליים

בית הספר להנדסאים של אוניברסיטת תל־אביב מקיים חינוך כללי וטכנולוגי והכשרה טכנולוגית מגוונת ומיוחדת במינה לצעירים ולמבוגרים. היחידות הפועלות בבית הספר הן כדלקמן:

החטיבה התיכונית והעתודה הטכנולוגית – כ־800 תלמידים (לשדי יום). מסגרת הלימודים בתי־ סן מהווה למעשה דגם יחיד במינו של שילוב תיכון עיוני ותיכון טכנולו־ גי בגישה חדשה וברמה גבוהה, המסלול הוא במגמה מתמטית פי־ סיקלית־מוגברת בשילוב מדעי הטכ־ נולוגיה הבינתחומית ויישומי המח־ שב.

העתודה הטכנולוגית (כתות י"ג–י"ד) המגמה היא – הנדסאים–פיסיקה–אלקטרוניקה– מחשבים.

החטיבה העל תיכונית למ־ בוגרים – כ־2000 לומדים (לימודי יום וערב).

מגמות הלימוד לתואר "הנדסאי" הן: אלקטרוניקה, מחשבים, מכונות, מיכשור ובקרה ותעשיה וניהול, כמו כן קיימים מסלולים לקדם הנדס־ אים, לטכנאים ולהנדסאים להור־ את.

המרכז הטכנולוגי – כ־400 מש־ תלמים.

במרכז הטכנולוגי מתרכזות הפעיל־ ויות המיוחדות כדלקמן: קורסי הש־ תלמות ועדכון בטכנולוגיות חדשות. תוכניות פיתוח בהכשרה טכנולוגית, שיתוף פעולה עם תעשיות, צה"ל ומ־ כללות בארץ ובחו"ל.

המכון לקידום נוער שוחר אומנות ומדע – כ־2800 בני נוער, בקורסים. המכון פועל במטרה לפתח כשרונות גלויים וסמויים אצל ילדים ובני נוער, הפעילות במסגרת של 170 חוגי העשרה נערכת בשעות אחרי הצהריים.

הגישה החינוכית היא רב תחומית – שילוב יצירתי של תחומים שונים בטכנולוגיה במדעים מדוייקים, מד־ עי הרוח והחברה והאומנויות למיני־ הן.

תלמידים ב"מעבדות להתמחויות טכנולוגיות"

פעילות בית הספר להנדסאים בכל־ לה מקיפה כ־6000 לומדים. מספר חברי הסגל (הוראה, מינהלה וטכני) הוא כ־400.

מעבר לפעילויות המיוחדות בכל יחי־ דה בבית הספר מודגשות במיוחד המערכות המשתלבות אשר פועלות במסגרת ובאמצעות בית הספר להנ־ דסאים והכוללות את הנושאים:

★ שילוב מסגרות: בתי ספר טכנולו־ גיים ועיוניים, אוניברסיטה, תעשיה וצה"ל.
★ שילוב אוכלוסיות צעירים ומבוג־ רים, בנים ובנות.
★ שילוב־נושאים; גישה מערכתית בין־תחומית.
★ שילוב שיטות ואמצעי לימוד והוראה; מרכז למידה רב אמצעי.
★ מרכז מחשבים משולב מיוחד במינו הפועל 24 שעות ביממה.

ארבעים אחוז מתקציב עירית ת"א מופנה לחינוך

בעירית ת"א חושבים על טיפוח דור העתיד. יותר משאבים יופנו לחינוך מדעי טכנולוגי ואמנותי. המחשבים חדרו לכל מקום, גם לגני ילדים.

שר החינוך מתפעל, מביצועי התלמידים מול המחשב במסגרת סיור במוסדות החינוך של עיריית תל- אביב יפו.

מאת רחל סלע

המאה ה־21 עומדת בפתח ואזרחי דור המחר יי־דרשו למומחיות גבוהה בתחומי המדע והטכנולו־גיה. בעירית ת"א נערכים לקראת שנת 2000. מחשבה רבה ומשאבים מוקדשים להכשרת כוח אדם מקצועי ואיכותי ברמה גבוהה. נשמת אפה של כל חברה תרבותית היא האמנות, ותל אביב מטפחת את אמני העתיד שלה כבר מהגיל הרך, מאפשרת לכשרונות לפרוץ. בתקופה שבה משרד החינוך מקצץ ומהדק את החגורה, מגדילה עירית ת"א את תקציב החינוך שלה. בשנה הבאה יופנו 40% מהתקציב הכולל לאפיק החינוך – גידול של כשלושה אחוזים.

„מדינת ישראל עומדת לפני בעיה דחופה: הטכנו־לוגיה נדחקה לקרן זוית" – כך סבור ד"ר חיים בסוק, ראש מינהל החינוך בעירית ת"א וחבר הנהלת העירייה מטעם המפד"ל. „אין מדובר בח־לק התיאורטי של המדעים", אומר ד"ר בסוק, „אלא ביישום טכנולוגי מעשי בתחומי המתימטי־קה, פיסיקה, כימיה ואלקטרו-אופטיקה".

בעירית ת"א מכירים בצרכי השעה ותכניות הע־תיד מופנות לאפיקים אלה. בשנה הקרובה יוקם בית ספר תיכון, שבו ישולבו מגמות האמנות והמ־דעים. מגמת האמנות לגילאי התיכון תהיה המ־שך לבית הספר לאמנויות לגילאי ביה"ס היסודי, הפועל בת"א משנת 1984. הוא מאפשר התפתחות לילדים מחוננים במקצועות מוסיקה, דרמה, מחול ואמנות פלסטית ומופעל במתכונת יום לי־מודים ארוך. במגמת המדעים החדשה יהיה מיכ־שור, מעבדות ומחשבים שיאפשרו לתרגל באמצ־עים המודרניים ביותר את ההיבטים המעשיים של המדעים המדוייקים. את התלמידים ידריכו מורים מן השורה הראשונה. לעתיד הרחוק יותר מתוכננת הקמת מרכז מדעי משוכלל לכל תלמידי גוש דן. בת"א, למשל, מופעלות יותר מחמישים מערכות ממוחשבות (תואם), המספר הגדול במ־דינה. המחשבים מו כנסים כבר לגני הילדים.

בת"א מופעלות תוכניות העשרה נבחרות. התלמי־דים מקבלים שיעורי עזר בתחומים שונים – מה־שיבה יצירתית ועד מחשבים. החוגים ממומנים ע"י ההורים. אך באזורים שבהם אין להורים יכו־לת כלכלית משלמת העיריה במקומם. „אין בת"א ילד אחד שלא לומד בגלל חסרון כיס", אומר ד"ר בסוק. „העיריה מקציבה מיליוני שקלים למימון שיעורי העשרה באזורים שבהם יש מצוקה כלכ־לית".

בת"א הוקמו בתי ספר יחודיים כבר ברמת בית הספר היסודי: בית ספר לאמנויות, בית ספר לט־בע סביבה וחברה. בתי ספר אלה הם תמריץ לב־תי ספר אחרים להגברת היצירה והלימוד, יחד עם הענקת חינוך יחודי לילדים שכשרונותיהם ברורים ומיוחדים.

בתחום החינוך התיכוני יהיה חידוש בשנה הבאה: הישיבה העירונית תעבור הסבה לישיבה מדעית, ישולבו בה לימודי קודש עם טכנולוגיה מדעית ברמה גבוהה. גם מסגרת השרות הלאומי של הב־נות הדתיות תורחב. עד כה הם סייעו במרכז הר־פואי ע"ש סורוקה. החל מהשנה הבאה יפעלו במ־סגרות טיפוליות נוספות: סיוע בגני ילדים וטיפול וטיפוח חקשישים.

פרויקט נוסף, המתוכנן לשנה הבאה, הוא ארגון משלחת גדולה של תלמידי י"א-י"ב, שתצא לפולין במלאות 45 שנה למרד גטו ורשה.

פרויקטים נוספים, המתוכננים לשנה הבאה: הק־מת מרכז להוראת מדעים לתלמידי תטיבת הבי־ניים, שבו יתרגלו באמצעים מודרניים פיסיקה, כימיה ומתימטיקה. עלות משוערת של פרויקט זה, חצי מיליון דולר, ימומן בחלקו מתרומות. כן יוקצו בשנה הבאה 6 מיליון דולר לשיפוצים יסו־דיים בבתי הספר ברחבי ת"א. חלקם של בתי הספר, שהוקמו לפני עשרות שנים, סובלים מבל־אי ויש לשפץ בהם דברים יסודיים: החלפת מרצ־פות, מסגרות, אינסטלציה.

בתוך כל תנופת הפיתוח אין להתעלם מכך שיש בכל זאת לחזק את החגורה, ולו במעט. המדו־בר בצמצום תקנים. בחודש מאי השנה ייקבע סו־פית אילו בתי ספר נגזר דינם להיסגר. ד"ר חיים בסוק: „מדובר בשלושה בתי ספר וטרם נקבע סו־פית באילו מוסדות מדובר, אך תמיד קיימת התי־קוה שבדקה ה-90 יוחלט על ביטול ההחלטה".

הפנימיה הטכנית של חיל החימוש – כדאי

מאת עקיבא שמיר

שיקום והתמדה שוקד מוסד חינוכי ותיק ומיוחד במינו, להכשיר נערים למקצועות טכנולוגיים. הפנימייה של חיל חימוש היא ביתם החינוכי של רבים מקציני הקבע של צה"ל. בית חם ותומך, הדואג לעתידם האישי והמקצועי של הנערים. התפיסה החינוכית האומרת כי ברגע שמציבים לנער מטרה מעשית, ומעניקים לו מסגרת ברורה, יציבה ותומכת, הוא מתארגן עם עצמו, והמוטיבציה שלו ללימודים עולה, עומדת בבסיס העבודה בפנימיה.

שלוש מערכות תומכות

מפקדה – סא"ל מ. צדוק, מפקד הפ־נימיה ובעל ותק של 20 שנה בצה"ל עומד בראש הפנימיה, ולצידו קצין חינוך, קצין רכז הוראה ויועצת חי־נוכית. היועצת החינוכית היא פסיכו־לוגית בעלת תואר שני, שמשרדה פתוח להורים יום יום. המשרד נמ־צא באגף נפרד ממשרדי המפקדה, וניתן לגשת אל היועצת בהפסקות, ללא קבלת אישור מגורמי הפיקוד. היועצת קשר גם עם ההורים, הח־ניכים להתקשר אליה טלפונית בכל עת.

מערכת פיקודית – לכל מחלקה צמוד במשך 24 שעות ביממה סמל המחלקה, ברמת הכשרה של 13 שנות לימוד, הממלא תפקיד של מדריך חינוכי בוגר לנערים – מוודא שהכי־נו שיעורי בית, מבלה איתם את שעות הפנאי ואף לן בביתן השוחרים.

מערכת הוראה – מורי הפנימייה הם קצינים עתודאים בוגרי תואר ראשון, המלמדים את המקצועות העיו־ניים לפי המתחייב מתכנית הלימודים של משרד החינוך. במסגרת מערכת ההוראה מתקיימת מערכת חונכות קבועה – כל התלמידים הז־קוקים לכך, מקבלים שעורי עזר קבוצתיים פעמיים בשבוע. בנוסף, קיים סיוע להכנה לחלק ממקצועות הבגרות, לחניכים שהשגיהם מאפש־רים זאת.

טיפול אישי

אחת לשלושה חודשים מתכנסת ישי־בה מדגנית, שבמסגרתה מתקיים דיון בכל חניך. באמצעות מעקב שו־טף וצמוד, יכול הצוות החינוכי והפי־קודי לאתר בעיות באופן מיידי ולפ־תור אותן במהירות. בכל שנה נפתחים 6 מחזורי לימודים 3 מהם בספטמבר, והשאר במשך השנה. דבר זה מאפשר לתלמידים שהפסיקו את לימודיהם בבתי"ס אחרים באמ־צע השנה להצטרף לפנימייה תוך זמן קצר, בלי שיצטרכו להמתין לתחילת שנה"ל הבאה. חניכים רבים שהגיעו לפנימיה ברמה לא גבוהה, הפכו לתלמידים מצטיינים וחלקם אף דילגו שלבים בזכות הטיפול האישי של אנשי הצוות.

לכל כיתה ביתן נפרד עם שירותים משלה, ובכל חדר מתגוררים 3-4 חניכים. הנערים מקבלים 5 ארוחות משופרות ביום, תוך התחשבות מיוח־דת בגילם ובצרכיהם התזונתיים. לרשות הנערים שק"ם הפתוח בכל יום, ופעמיים בשבוע בשעות הערב. בפנימייה מתקיימת פעילות חינוכית וחברתית שוטפת בשעות אחה"צ. לר־שות החניכים חדר עיון וספריה, חד־רי כושר, מגרש ספורט למשחקי כדור, מועדון משחקים וטלוויזיה, ופעמיים בשבוע מוקרן סרט במקום. בנוסף מתקיימים חוגי הרקדה, חוגי מלאכה, וחוגי ספורט, שעת גדנ"ע, טיולים וערבי חברה. בחגים נערכים מסיבות או ערבי תרבות, אחת לחו־דש מתקיים בפנימייה חצי יום עיון בנושאים אקטואליים. בכל יום שלי־שי מקבלים החניכים אחר צהרים חופשי („אפטר") עד הבוקר למחרת. בימי שישי עוזבים החניכים את הפ־נימייה בשעה 9.30 בבוקר, ושבים אליה ביום ראשון בבוקר. חניכים הבאים ממקומות מרוחקים מקבלים אישורים מיוחדים לאיחור.

תלמידי הפנימייה של חיל חימוש נה־נים ממעמד „שוחר", המעניק להם זכויות כשל חייל צה"ל לטיפול רפו־אי, שיקום, דמי כיס, כרטיסי בידור בהנחה, זכות קנייה בשק"ם והנחות וזכויות אחרות בתחבורה ציבורית. בעת ההרשמה לפנימייה מתחייב המועמד לשנת קבע אחת.

מה אתה מרוויח?

★ זמן – תוך כשנה וחצי תשלים לימודים הנמשכים בדרך כלל שנתיים.
★ מקצוע – תקבל תעודת בוגר ביה"ס תיכון מקצועי מטעם משרד החינוך.
★ נסיון – תוכל להשתלב בכל אחת מיחידות צה"ל מיד עם גיוסך, ו־4 שנות השירות בצ־בא יחשבו לצורך צבירת ות־תק.
★ רשיון נהיגה – כחלק מהלי־מודים תשתתף בקורס נהיגה צבאי ותקבל רשיון נהיגה נ' עם גיוסך.
★ טירונות – תעבור טירונות תוך כדי הלימודים עם מפק־דיך המוכרים.
★ ציוד מעולה – במסגרת סדנ־אות הלימוד תיוחד בשימוש בציוד חדיש ומתקדם.
★ שכר הלימוד – הלימודים והמגורים בפנימייה הם בחי־נם, ותקבל במקום את כל חודש לך לצרכיך האישיים והלימודיים.

מה תלמד?

חשמל רכב – מנוע בנזין ודיזל. מכונאות רכב – מנוע בנזין ודי־זל.

הלימודים כוללים: מסגרות, רי־תוך, שרטוט טכני, מקצועות ריא־ליים והומניים, ובעיקר התמחות עיונית ומעשית במקצוע.

מי ואיך מתקבלים?

לפנימיית הטכנית של חיל החימוש מתקבלים בוגרי כיתות ט' בגילאים 15½ עד 17.

פרטים נוספים תוכל לקבל: במזכי־רות הפנימייה ד.צ. פ/02375 צה"ל. טלפון: 03-983580 – 03-956933.

ההרשמה לפנימיה נערכת בכל לש־כות הגיוס האזוריות:
לשכת גיוס תל־השומר – ליד קיר־און.
לשכת גיוס חיפה – רחוב עומר כיאם 12-14.
לשכת גיוס ירושלים – רחוב רש"י 103.
לשכת גיוס באר־שבע – רחוב יד ושם 22.
לשכת גיוס טבריה – רחוב נצרת ע"י משרד הפנים.

להרשמה עליך להביא תעודת זהות בה אתה רשום או תלוש רישום, תעו־דת זהות של ההורים וכן, תעודה את־רונה מביה"ס אותו סיימת לאחרונה וכל מסמך אחר המעיד על השכלתך.

כדאי לדעת:

לפי דיווחי המפקדים בצה"ל, בוגרי הפנימייה של חיל חימוש הם בד"כ ברמה מקצועית גבוהה יותר מהב־אים ממסגרות אזרחיות דומות. פתח לעצמך את האפשרות לעתיד מקצועי טוב ולקידום. כדאי!

דע את עתידך

האגף להכשרה ולפיתוח כוח אדם של משרד העבודה והרווחה מציע במסגרות הלימוד, ההכשרה וההשתלמות המקצועיות שלו פתרונות תעסוקה לחתך רחב ומגוון של האוכלוסיה: חיילים משוחררים, מובטלים, טכנאים והנדסאים, אקדמאים, קציני צבא משוחררים ובני נוער. הקורסים מתנהלים בכל אזורי הארץ. הלימודים מתקיימים במוסדות ההכשרה הממשלתיים, בתי ספר של רשתות ההכשרה המקצועית ובמכללות הטכנולוגיות. אפשר לבחור במסלול לימוד בוקר או ערב. תכניות הלימודים משלבת לימוד בכיתה, מעבדות וסדנאות והתנסות בעבודה מעשית.

נוער

חוק החניכות מאפשר השתלבות במסגרות לימוד מקצוע שונות, בהתאם לרמתו, יכולתו ונטיותיו של הפרט. למסגרות אלה מגיע גם נוער שנשר ממערכת החינוך הרגילה.

בתי ספר תעשייתיים – נולת הכותרת בתחום ההכשרה המקצועית לנוער – המסגרת מקיפה כ־30 בתי ספר תעשייתיים העונים על פתרונות לימוד ותעסוקה של כעשרת אלפים בני נוער. מהם עשרה פועלים בשיתוף עם צה"ל ובהם מכשירים במסגרת משולבת ארבע־שנתית למקצועות השונים. המסגרת כוללת שלושה ימי לימוד ושלושה ימי עבודה, שבהם הנער משתכר. סיום המסלול מזכה בתעודה מקצועית.

מסלול אלטרנטיבי תעשייתי – מסגרת הדומה לבתי הספר התעשייתיים. במסגרת זו הלימודים מתקיימים בבית ספר מרכזי והעבודה במפעלים שונים. גם מסגרת זו מאפשרת מסלול לימודים ארבע־שנתי. בסיומו הנער רוכש מקצוע ומקבל תעודה מקצועית. גם מסלול זה הוא במסגרת שלושה ימי לימוד ושלושה ימי עבודה.

חניכות רגילה – כוללת חמישה ימי עבודה ויום לימודים עיוני שבו משלימים את הרקע התיאורטי של המקצוע. גם במסגרת זו הנער משתכר. מסגרת זו כוללת גם חניכות מוגברת, שבה מתקיימים שני ימי לימוד בשבוע.

מסגרות מיוחדת – מאפשרות לנוער קשה הסתגלות לרכוש מיומנויות תפקודיות וחברתיות המכשירות אותו לנורמות חיים מקובלות בחברה. הנער משתלב בקבוצות עבודה שחלקן משותף עם צה"ל, בסדנאות צה"ל או במפעלים. נערים אלה משלבים לימודים בעבודה. זוהר גינדל, מנהל אגף ההכשרה ופיתוח כוח אדם במשרד העבודה והרווחה: "במערכת המסגרות המיוחדת אנו משקיעים אנרגיה חינוכית גדולה במיוחד. בגלל בעייתיות הנוער פיתחנו שיטות אינדיוידואליות של טיפול פרטני. התוצאות מדברות בעד עצמן: הנער מגיע חסר בטחון, מבולבל ברמת התפקוד האישית והחברתית. המסגרת מאפשרת לו להסתגל לנורמות חיים מקובלות, ולהיקלט בעתיד בחברה כבעל מקצוע".

מתגברים קדם־צבאיים – מסגרת קצרת מועד, שנה, בנויה ומתוכננת לפי צרכי צה"ל. המסיימים מתגייסים לצה"ל כחיילים מקצועיים.

אגף ההכשרה ופיתוח כוח אדם מציע לנוער מגוון רחב של מקצועות: מכונאות רכב, חשמלאות רכב, מסגרות, טבחות, מלצרות, מקצועות הארחה, תדמנות, דפוס, ספרות ותפירה. מסגרות ההכשרה המקצועיות לנוער, על כל גווניהם, כוללות כ־16 אלף בני נוער.

מבוגרים

המערכת משרתת את האינטרסים של כ־20 אלף מבוגרים. מטרת המסגרות הכשרת כוח אדם למשק לפי צרכי התעשייה. הקורסים חד שנתיים, ואוכלוסיית היעד: כוח אדם חדש שיצטרף למערכת התעסוקה ומובטלים המעוניינים לרכוש מקצוע כדי להיקלט, חיילים משוחררים ועולים חדשים.

היקף המקצועות הוא כהיקף התעשייה – האלטרנטיבות רחבות ומגוונות, זוהר גינדל: "הישג מיוחד נרשם בתחום קליטת יהודי אתיופיה. פיתחנו עבורם שיטות הכשרת מקצועית מיוחדות, שהותאמו לצרכיהם. כ־900 עולי אתיופיה, שהשתתפו בפרוייקט, כבר נקלטו בעבודה".

למבוגרים מוצעים מקצועות בתחום המתכת, נגרות, תארחה, קונפקציה ותדמנות, מחשבים והשתלמויות מיוחדות. גינדל: "אגף להכשרה ופיתוח מתאים עצמו לעידן הטכנולוגיות המתקדמות בתעשייה. ההתפתחות המואצת בתחום זה גורמת לתהליכי ייצור להשתנות מן היסוד בפרק זמן קצר.

הפתרונות כוללים הכשרה, לימוד ותפעול מערכות ציוד מודרני משוכללות אחד הפתרונות המוצעים הוא שימוש בבקרה ספרתית ממוחשבת".

טכנאים והנדסאים

מערכת ההכשרה המקצועית מציעה פתרונות ל־13 אלף סטודנטים, מאפיין אותה פיזור רחב בארץ, כולל ערי פיתוח. לאחרונה פתחה מסגרת זו במבצע משותף עם הג'וינט: מכינות טכנולוגיות שבהן מתאפשר לסטודנטים ללמוד כדי להיקלט בעתיד במסלולי ההכשרה הרגילים להנדסאים וטכנאים. מכינות אלה מאפשרות לחיילים משוחררים, או אחרים, לרכוש ידע ולהיקלט בעתיד במסגרות תעסוקתיות מתאימות.

מסלול הנדסאים – מחייב תעודת בגרות, מקיף שתי שנות לימוד ומכשיר לכל תחומי התעשייה: מכונות, מחשבים, בניין וניהול תעשייתי.

אקדמאים

בעלי תארים אקדמאים שאינם מוצאים תעסוקה מתאימה במקצועם, יכולים לעבור הסבה מקצועית במסגרת קורסים מגוונים לפי צרכי המשק. מערכת מקצועות זו משרתת כ־2,000 אקדמאים מובטלים.

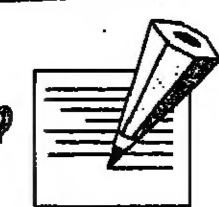
קצינים משוחררים – קציני צה"ל בדרגת רס"ן ומעלה, העומדים בפני שחרור ואינם מוצאים תעסוקה, יכולים להעזר במרכז להסבת אקדמאים. לקצין המשוחרר מוצעת תעסוקה בהתאם לרצונו, יכולתו, רמתו ונטיותיו. אחרי שהקצין עובר מבחני מיון, להתאמה מקצועית, הבודקים את נטיותיו נעשית התאמת העבודה באמצעות מגעים ישירים עם מנהלי המפעלים, או באמצעות קורסים והסבה.

זוהר גינדל: "פרוייקט הקצינים המשוחררים הוא הצלחה. פתרנו לכ־300 קצינים משוחררים את המעבר לחיים אזרחיים וסייענו להם לעבור את המשוכה הקשה של תקופת ההמתנה".

לימודים והכשרה מקצועית

הפקה-ארטל פרסומים

לימודים והכשרה מקצועית

הפקה-ארטל פרסומים

בס"ד

מכללת "אורות ישראל" התבססה באלקנה!

מאת כתבנו

אחר נסיעה קצרה ונוחה של 15 דקות הגענו, מפתח־תקוה לאלקנה, שם שבה את ליבנו המבנה הנאה והמרשים של מכללת "אורות ישראל", המשקיף על נוף קדומים מקסים.

המכללה ששכנה במבנה שכור וצר באזור התעשיה בפתח־תקוה, עברה השנה למשכן הקבע והמרווח, המרחיב דעתן של 350 הבנות הלומדות בו.

בשיחתנו עם ראש המכללה, הרב יהודה פליקס עמד על ייחודה של המכללה, המסונפת ל"מרכז ישיבות בני־עקיבא". בשיחתנו סקר את תחומי הלימוד הקיימים:

מסלול חטיבת הביניים – על התמחויותיו הרבות (חינוך, תושב"ע, יסודות האמונה, אנגלית, לימודי א"י, מתמטיקה, מחשבים בחינוך, חינוך בלתי פורמלי – ריכוז חברתי, מדעי הטבע וערבית).

מסלול לחינוך גיוונו, מסלול לגיל הרך, מסלול לאורייה והנגנות ללימודי יהדות

אי"ה, בשנה"ל הבאה, שנת העשור למוסד רב־מוניטין זה תפתחנה התמחויות חדשות

מרכז ישיבות בני עקיבא בישראל

"אורות ישראל"

מכללה לבנות

שיוסיפו נופך חדשני ויחודי למכללה זו. מתוך הכרה בחשיבות העצומה של לימודי המדעים למערכת החנוך בכללה, ולמערכת החינוך הדתי במדינה, בפרט – הוחלט לפתוח התמחות, שתכשיר מורות להוראת מדעי הטבע (פיזיקה, כימיה וביולוגיה) בחטיבות הביניים, שתוכלנה ללמד אף בכתות הנמוכות של ביה"ס התיכוניים. לצורך זה תפתחנה מעבדות משוכללות שתהיינה "המלה האחרונה" במקצועות אלה. התמחות נוספת, שהכל תכירו בחסרונה עד כה היא התמחות בשפה הערבית. עפ"י הרב פליקס, גם בנות שלא למדו מעולם שפה זו, תוכלנה להשתלב בהתמחות זו, לאחר קורס אינטנסיבי קצר. לאור חשיבות התמחויות אלה למערכת החינוך בישראל, תנתנה מילגות לימוד מלאות למשתתפות בחן.

המכללה באה למלא צורך נוסף במערכת החינוך הדתי בישראל: הכשרת גננות ומורות לגיל הרך. "התלמידים הרכים זכאים לדמות חינוכית בעלת אישיות דתית מגובשת ומקרינה שיוכלו להזדהות עמה בקלות", אומר הרב פליקס, שהרי בנית האישיות מתחילה כבר בגיל הרך ולא...

בחטיבת הביניים, על בנית דמות זו שוקדת המיכללה".

התמחות מעניינת נוספת שפותחה במכללה – העמקה בחינוך הבלתי פורמלי – ריכוז חברתי. תלמידות אלה מקבלות הכשרה שתיעד אותן למילוי תפקידים של ניהול, ריכוז חברתי במסגרת ביה"ס, ההכשרה אותה מקנה המכללה לחינוך הפורמלי מעניקה יתרון לעוסקות אף בחינוך הבלתי פורמלי, סבור הרב פליקס. יותר מכך: בנות "הקיבוץ הדתי", בוגרות "השרות הלאומי" ובנות נוספות תוכלנה ליישם לימודים אלה גם במסגרות הבלתי פורמליות שמחוץ לבתי הספר, קרי: מתנ"סים, מועדוני נוער ועוד.

הרב קבע שבשל הרצון ש"הדמות המכלליסטית" תהיה בעלת אישיות דתית מוצקה בעלת ידע נרחב ביהדות וערכיה מחד גיסא, ובעלת ידע עמוק בתחום מקצועי נוסף, מאידך גיסא, חייבת כל בת ללמוד יהדות ותחום התמחות נוסף.

יצויין כי המכללה מציעה מילגות גם לבנות שתבחרנה יהדות ומתמטיקה או יהדות ואנגלית.

המכללה מטפחת את נושא המחשבים ההולך וקונה שביתה במערכת החינוך בחטיבות הביניים – מתוך מגמה להכשיר מורות בעלות ידע מעמיק במחשבים, שתוכלנה לרכז וללמד היטב את הנושא.

בשורה נוספת בפי הרב פליקס: "אי"ה, בשנת הלימודים תשמ"ח, יפתח מסלול חדש להכשרת אחיות בשיתוף עם ביה"ח "לניאדו", באישורו ובעידודו של משרד הבריאות. דגש מיוחד הושם על עיבוד תכנית לימודים שתתאים אף לאמהות. "המכלליסטיות" שלנו זוכות להעמקה של לימודי היהדות תוך הדגשה של אהבת התורה, העם והארץ", מבקש לקבוע הרב פליקס.

במכללה לומדות גם בנות מחו"ל, המשתלבות היטב במערכת הלימודית והחברתית. "דומה, שאביטל שצ'רנסקי וקטיה מנדלוביץ, שסיימו לימודיהן אצלנו – מדגימות את תרומתנו הגדולה לקליטת עליה ולאחדות ישראל". סיים הרב פליקס.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות: מכללת "אורות ישראל" ד"נ הרי אפרים 44814 טל. 03-9362174-5.